

JÄRVENPÄÄN YLEISKAVALUONNOKSEN MAISEMASELVITYS

13.12.2019

RAMBOLL

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

TYÖN LÄHTÖKOHDAT
TYÖN TAVOITTEET JA MENETELMÄT
KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET

MIKONKORPI, KERA VANJOEN LÄNSIPUOLI (KERA VANJOKILAAKSO)

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS
NYKYTILA
MAISEMAN PERUSRAKENNE
KULTTUURIYMPÄRISTÖN PÄÄPIIRTEET
MAISEMAN ARVOT JA HÄIRIÖTEKIJÄT
MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA
VIRKISTYSKÄYTTÖ
MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS
VAIKUTUKSET
JOHTOPÄÄTÖKSET

LÄNSI-RISTINUMMI

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS
NYKYTILA
MAISEMAN PERUSRAKENNE
KULTTUURIYMPÄRISTÖN PÄÄPIIRTEET
MAISEMAN ARVOT JA HÄIRIÖTEKIJÄT
MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA
VIRKISTYSKÄYTTÖ
MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS
VAIKUTUKSET
JOHTOPÄÄTÖKSET

VANHANKYLÄNNIEMEN STÅLHANENTIENTEN VARSIN JA ANNI-TÄDIN KYLÄ

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS
NYKYTILA
MAISEMAN PERUSRAKENNE
KULTTUURIYMPÄRISTÖN PÄÄPIIRTEET
MAISEMAN ARVOT JA HÄIRIÖTEKIJÄT
MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA
MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS
VAIKUTUKSET
JOHTOPÄÄTÖKSET

ERIKSNÄSINPELTO

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS
NYKYTILA
MAISEMAN PERUSRAKENNE
KULTTUURIYMPÄRISTÖN PÄÄPIIRTEET
MAISEMAN ARVOT JA HÄIRIÖTEKIJÄT
MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA
MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS
VAIKUTUKSET
JOHTOPÄÄTÖKSET

ISOKYDÖN PELLOT YMPÄRISTÖINEEN

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS
NYKYTILA
MAISEMAN PERUSRAKENNE
KULTTUURIYMPÄRISTÖN PÄÄPIIRTEET
MAISEMAN ARVOT JA HÄIRIÖTEKIJÄT
MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA
MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS
VAIKUTUKSET
JOHTOPÄÄTÖKSET

LIITE 1 VANHANKYLÄNNIEMEN STÅLHANENTIENTEN VARREN JA ANNI-TÄDIN KYLÄN NÄKYVYYSANALYYSI

Kannen kuva Laura Suni
Muut kuvat Laura Suni, ellei toisin mainita

KESKEINEN SANASTO

Maisemarakenne	Muodostuu maiseman perustekijöiden keskinäisestä suhteesta ja vaihtelusta, jossa maiseman solmukohdat ja maamerkit jäsentävät maisemaa.
Maisemakuva	Maiseman visuaalisesti hahmottuva ilmiasu.
Maisematila	Tila, jonka muodostavat maiseman perustekijät ja niiden keskinäiset suhteet. Maisematilat voivat olla selkeästi rajoittuvia tilakokonaisuuksia tai laajoja rajautumattomia avoimia alueita. Maisematilat voivat muodostaa tilasarjoja.
Maisemahäiriö	Tapahtumasta tai toimenpiteestä aiheutunut maisemarakenteen ominaispiirteiden tai maisemakuvan laadun heikentyminen. Yleensä korjattavissa oleva tai luonteeltaan tilapäinen.
Maisemavaurio	Tapahtumasta tai toimenpiteestä aiheutunut maisemarakenteen ominaispiirteiden tai maisemakuvan laadun heikentyminen. Maisemavauriot voivat olla pysyviä, ajan myötä korjaantuvia tai maisemoinnilla korjattavissa. Maisemavaurio on maisemahäiriötä pysyvämpi ja huomattavampi muutos maisemassa.
Maiseman solmukohta	Useiden maiseman perustekijöiden leikkauspiste tai kohtauspaiikka.
Reunavyöhyke	Rajaa maisematilaa. Esimerkiksi peltoa rajaavat puut ja muu kasvillisuus muodostavat maisematilan reunavyöhykkeen.
Maamerkki	Luonnonelementti tai ihmisen toiminnan tulos, joka erottuu muusta ympäristöstä joko sijaintinsa (vrt. maisemarakenne), visuaalisen hahmotettavuuden/ominaisuuden (vrt. maisemakuva) tai siihen liitetyn merkityksen vuoksi. Tyypillisiä maamerkkejä ovat kalliot, kirkot ja muut korkeat rakennukset.

Lähde: Maisemaselvitys : Tietoa maisemasta ja suuntaviivoja suunnittelun tueksi. ELY 2013

TIIVISTELMÄ

TYÖN LÄHTÖKOHDAT

JÄRVENPÄÄN YLEISKAVALUONNOKSEN MAISEMASELVITYS on laadittu Järvenpään uuden yleiskaava 2040:n tausta-aineistoksi. Vuonna 2000 koko kaupungin alueelle on laadittu maisemaselvitys, jossa on tunnistettu alueen maisema-arvoja ja maiseman kehittämisperiaatteita koko kaupungin alueelle. Tällä hetkellä Järvenpäässä on käynnissä uuden yleiskaava 2040:n laadinta, jossa rakentamista on osoitettu näille aiemmassa selvityksessä maisemallisesti arvokkaaksi tunnistetuille alueille. Paine alueille rakentamiseen syntyy kaupungin pienen koon ja maapolitiikan vuoksi.

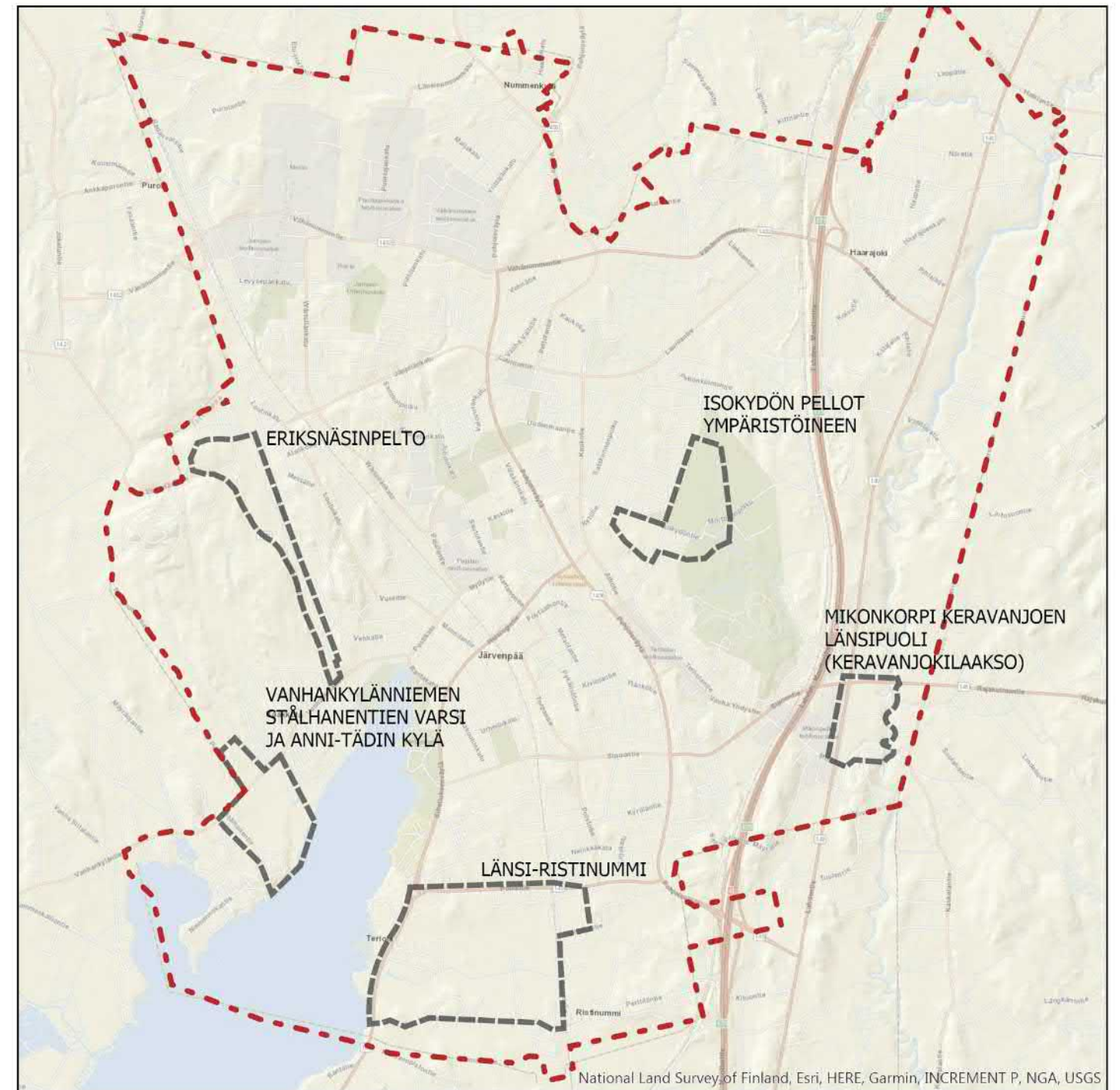
Tässä selvityksessä on keskitytty viiteen erilliseen kohdealueeseen ja niiden maisema-arvoihin. Selvityksessä on tarkasteltu alueiden nykytilaa suhteessa aiempaan selvitykseen ja uuteen yleiskaavaluonnokseen. Maisemallisten arvojen perusteella on laadittu nykytilaan perustuen jokaiselle kohteelle maisemalliset maankäyttösuositukset.

Maisemaselvitystyötä on ohjannut Järvenpään kaupungin ohjausryhmä: yleiskaava-asiantuntija Hannele Selin, erikoissuunnittelija Eira Linko, kaavoituksen erityisasiantuntija Sampo Perttula ja kaupunkikuva-arkkitehti Maria Suutari-Jääskö. Ramboll Finland Oy:ssä työstä ovat vastanneet maisema-arkkitehti Elina Kalliala, FM (suunnittelumaantiede) ja maisema-arkkitehti ylioppilas Laura Suni, DI TkT Johanna Jalonen, biologi Emilia Vainikainen ja maisema-arkkitehti Hanna Keskinen.

TYÖN TAVOITTEET JA MENETELMÄT

Maisemaselvitystyössä on ollut tarkoitus tutkia tarkemmin valikoitujen alueiden maisemallisia lähtökohtia ja maankäytön muutoksen vaikutuksia maisema-alueiden arvoihin maankäytön suunnittelun tueksi. Työn tavoitteena on ollut tuottaa kohdekohtaiset maisemalliset maankäyttösuositukset kohdealueittain ja osoittaa reunaehdot rakentamiselle.

Työssä on käytetty tausta-aineistona aiemmin laadittuja selvityksiä ja paikkatietoaineistoja. Kohteita on tarkasteltu tausta-aineiston pohjalta, jota on täydennetty maastokäynnein. Maastossa kohteet on kuvattu ja kirjattu ylös maisemallisia havaintoja. Kohteiden nykytilaa on verrattu Järvenpään yleiskaava 2040 luonnokseen ja siinä osoitettuun maankäyttöön. Lisäksi työssä on tehty näkyvyystarkasteluja paikkatietomenetelmiä hyödyntäen.

TIIVISTELMÄ

Järvenpään yleiskaavaluonnoksen maisemaselvitys

KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET

Mikonkorpi (Keravanjoen länsipuoli): Keravanjoen länsipuolella Mikonkorven alueella suurimmat luontoarvot sijoittuvat Keravanjoen varteen ja aluetta halkovan puron ympäristöön. Mikonkorven pelto- ja laidunmaisemat liittyvät laajempiin virkistys- ja kulttuurimaisema-alueisiin, joista yksi on alueen pohjoispuolella sijaitseva Lemmenlaakson luonnonsuojelualue. Lemmenlaakson alue on paitsi luonnonsuojelullisesti myös kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde. Rakentaminen voi sijoituessaan Vanhan Lahdentien (mt 140) läheisyyteen toimia suojavyöhykkeenä Mikonkorven muulle alueelle. Rakennetun alueen hulevesien laadun ja määrän hallintaan tulisi kiinnittää huomiota ja pyrkiä vesien hallintaan luonnonmukaisin keinoin.

Länsi-Ristinummi: Rakentaminen tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa selvästi. Alueen tärkeimpien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen voidaan kuitenkin katsoa säilyvän, mikäli arvojen kannalta keskeisimmät tekijät, kuten Ainolan ympäristön avoimuus ja näkymät, huomioidaan rakentamisen sijoittamisessa. Vaikutusten lieventämisen kannalta keskeistä on rakentamisen etäisyys Ainolan alueesta ja keskeisten näkymien ja peltoalueiden säilyminen rakentamattomina. Maisemakuvallisesti tärkeän Ainolan ympäristön peltoalueiden rakentuessa on syytä huomioida myös alueen virkistysreitistön kehittämisen ja hulevesien luonnonmukaisen hallinnan mahdollisuudet.

Vanhankylänniemen Stålhanentien varsi ja Anni-tädin kylän alue: Alue soveltuu maisemakuvallisesti tarkasteltuna paikoitellen hyvin rakentamiselle. Keskeistä on laajan peltoalueen ja näkymien säilyminen yhtenäisinä. Maiseman muutosherkkyyteen ja vaikutusten laajuuteen vaikuttaa Tuusulanjärven läheisyys ja näkymät sen yli. Tästä syystä alueen rakentamisen laajuus ja korkeus tulee pohtia tarkoin.

Eriksnäsinpelto: Alueelle keskeistä on pitkän peltoalueen yli kulkeva näkymälinja ja näkymä Eriksnäsin tieltä peltoalueelle. Mikäli uudet rakennettavat alueet sijoittuvat nykyisen rakentamisen yhteyteen ja puustoa säästetään, täydentävät ne olemassa olevaa kaupunkirakennetta. Pellon reunaan rakennettaessa on tärkeää huomioida nykyinen metsäsaareke ja maastonmuodot.

Isokydön pellot ympäristöineen: Maisemallisesti rakentaminen sopii parhaiten puustoisien reunavyöhykkeen ja nykyisen laajan asuinalueen yhteyteen. Keskeisimpiä näkymälinjoja ehdotetaan säilytettäväksi sekä Isokydöntien ja Idänpääntien risteyksestä avoimelle peltoalueelle että Mankalanpuiston itäpuolella kulkevan kevyen liikenteen reitin puolivälistä avoimelle peltoalueelle. Purouoman läheisyydestä johtuen alueen hulevesien määrään ja laatuun tulisi rakentamisen yhteydessä kiinnittää huomiota.

MIKONKORPI, KERA VANJOEN LÄNSIPUOLI (KERA VANJOKILAAKSO)

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS

Tunnistetut maisema ja -kulttuuriarvot

Mikonkorven alue on tunnistettu yhdeksi maisemallisia arvoja sisältäväksi kohteeksi vuoden 2000 maisemaselvityksessä.

Mikonkorven alue on avointa ja viljeltyä peltomaisemaa, jota reunustavat Keravanjoen joki- ja purolaaksot. Mikonkorven pelto- ja laidunmaisemat liittyvät laajempiin virkistys- ja kulttuurimaisema-alueisiin, joista yksi on alueen pohjoispuolella sijaitseva Lemmenlaakson luonnonsuojelualue. Lemmenlaakson alue on paitsi luonnonsuojelullisesti myös kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde.

Mikonkorven alueelta erityisesti tunnistettuja arvoja ovat avoimet viljelymaisemat. Viljelyalueista pohjoinen on tunnistettu erittäin arvokkaaksi ja eteläinen arvokkaaksi viljelyalueeksi. Lisäksi Mikonkorven joenrantalaidun Sipoontien molemmin puolin on luokiteltu arvokkaaksi perinnebiotoopiksi. Alueen ympäristöön sijoittuu Vanhan Paippistentien (Sipoontie) siltapaikka Keravanjoen varressa.

Keravanjoen rantalaidun Mikonkorvessa. Kulttuurimaiseman kannalta on todettu tärkeäksi säilyttää pelto avoimena ja viljeltyinä (Kuvan lähde: MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys)

NYKYTILA

Maiseman perusrakenne

Maiseman yleispiirteet

Mikonkorven Keravanjoen länsipuoli on pääasiassa laajaa avointa peltomaisemaa. Aluetta ympäröivät pohjoisessa ja idässä Keravanjoen jokilaakson puustoisemmat alueet. Peltoalueiden itä- ja eteläpuolella on rakennetumpaa pientaloaluetta. Etelässä rakennukset sijoittuvat kallioiselle mäelle. Alueen länsipuolella rakennettu alue vaihtuu laajaksi teollisuusalueeksi.

Kallio- ja maaperä

Alueen kallioperä on pääasiassa graniittia länsiosan kapeaa granodioriitti kaistaletta lukuun ottamatta. Molemmat alueen kivilajit ovat syväkivilajeja. Alueen itäpuolella pohjois-eteläsuunnassa kulkee laajempi kallioperän murroslinja, kulkusiirtymäsiirrosvyöhyke. Kartalla näkyvät nuolet osoittavat kalliolinjan siirroksen suunnan.

Keravanjoen länsipuolella Mikonkorven alueella maa on pääasiassa savimaata. Savi kuuluu hienorakenteisiin maalajeihin. Se läpäisee heikosti vettä ja routii talvisin. Tarkastelualueen eteläosaan sijoittuu kalliomaan alue, jossa moreenipeite on enintään metrin paksuinen.

Siirrosrakenteet 1:200 000

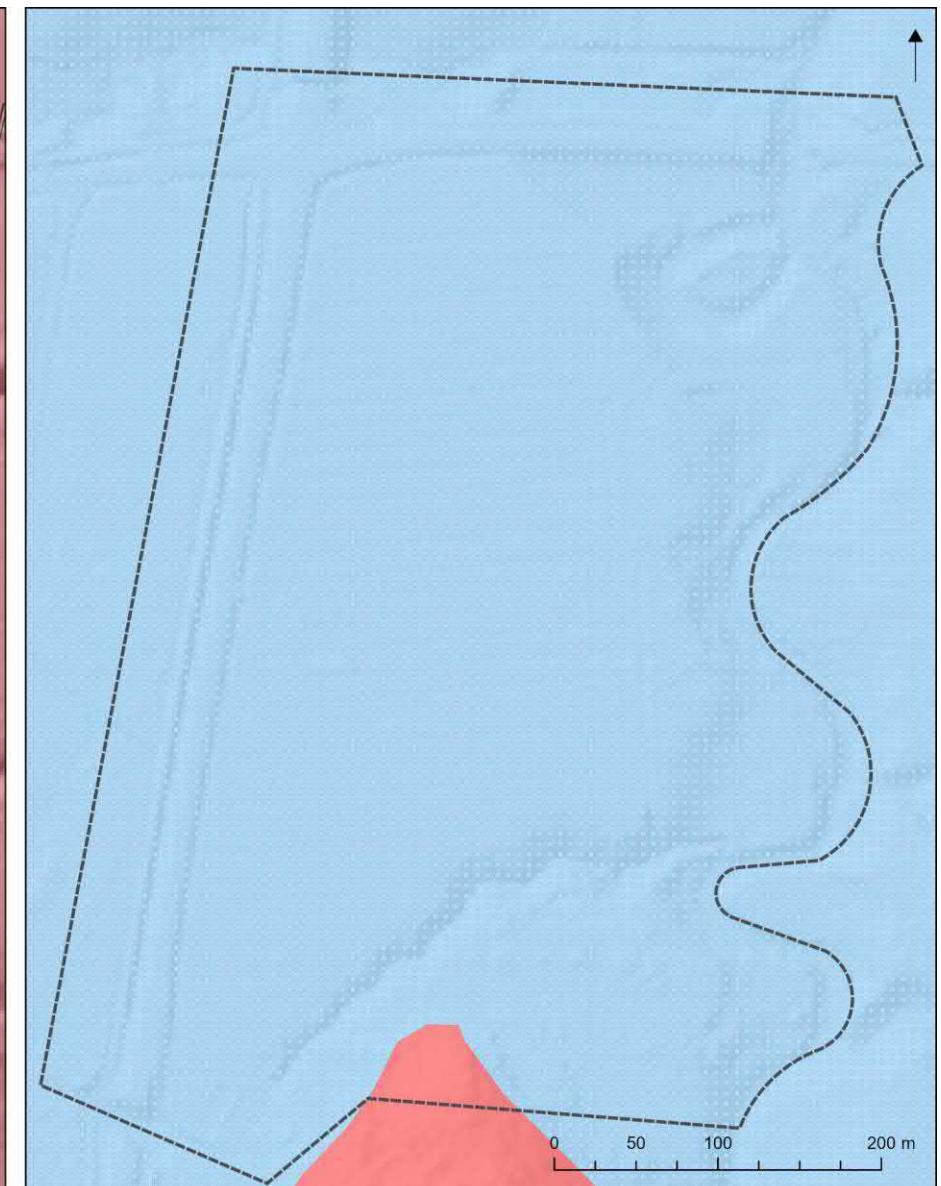
Suuret siirrosvyöhykkeet

- Suuri vasenkätinen
- kulkusiirtymäsiirrosvyöhyke

Kallioperä 1:200 000

Syväkivi

- Mikrokliinigraniitti
- Granodioriitti

Maaperä 1:20 000

Pintamaalajit

- Savi (Sa)

Pohjamaalajit

- Kalliomaa, maanpeite enintään 1 m (yleensä moreenia) (Ka)
- Savi (Sa)

Keravanjoen länsipuolen, Mikonkorven kallio- ja maaperä

Korkeussuhteet

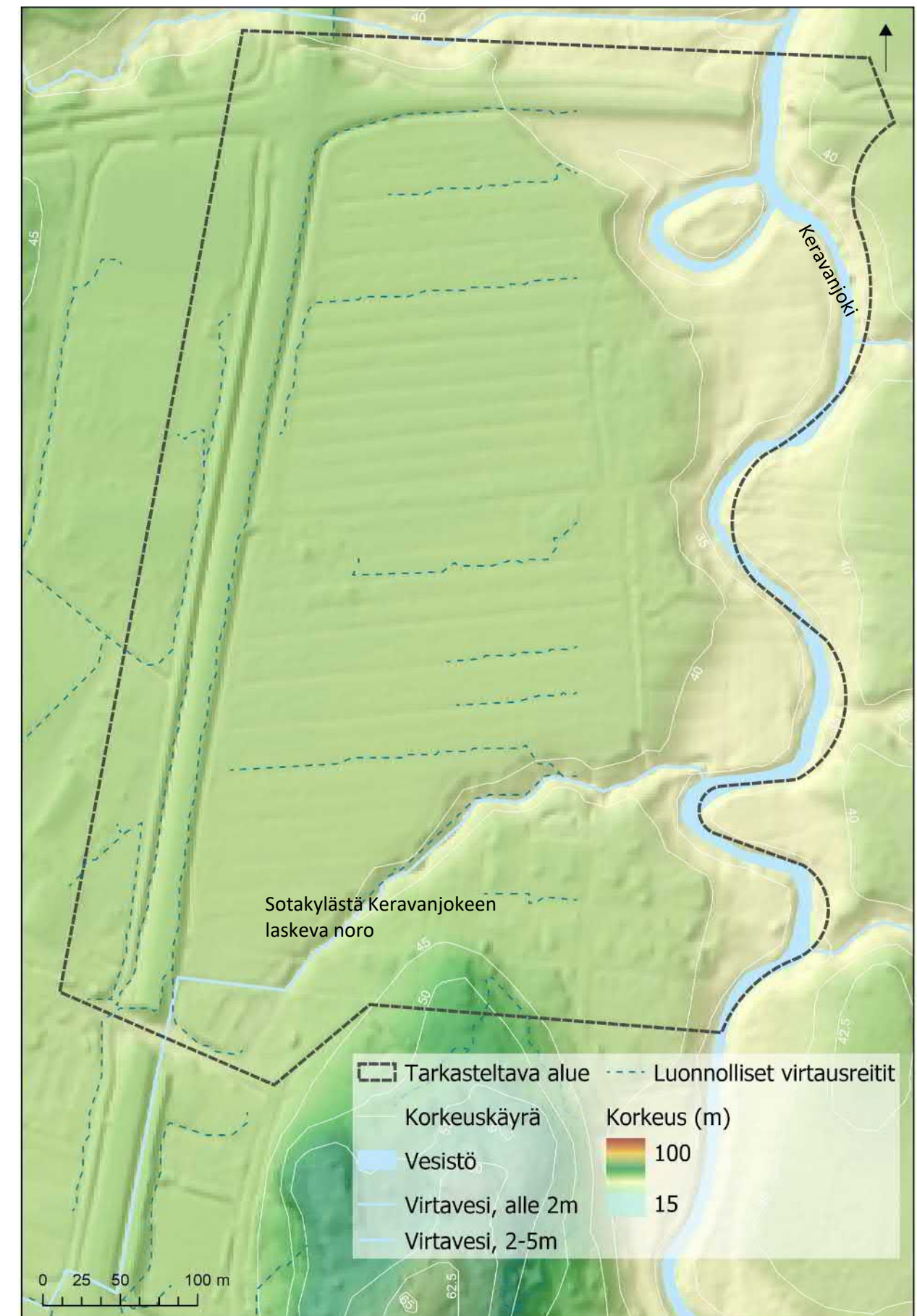
Keravanjoen länsipuolella Mikonkorven alueen korkeuden vaihtelut ovat suhteellisen pienet. Matalimmat alueet sijaitsevat Keravanjoen jokilaaksossa. Jokilaaksoa hieman korkeammalla sijaitsevat laajemmat tasangot, joiden pääasiallinen korkeus on +40 metriä merenpinnan yläpuolella. Mikonkorven alue nousee vähitellen etelässä korkeammalle harjanteelle.

Vesiolosuhteet

Alue on Keravanjoen keskiosan valuma-aluetta. Vedet kulkevat pääosin peltoalueelta sarkaojien kautta purouomaan ja Keravanjokeen. Alueella kulkee syvässä kuilussa Sotakylästä Keravanjokeen laskeva noro. Uoma on monimuotoinen ja mutkitteleva, mutta kärsii virtaamien äärevöitymisestä aiheutuvasta eroosiosta. Uomaan laskee suuri hulevesiputki, ja virtaamavaihtelut eroosiohaittoineen aiheuttavat riskejä myös uoman varren kiinteistöille.

Keravanjoen jokilaakson alavat alueet ovat kosteita ja ravinteikkaita alueita. Joki virtaa kohtalaisen luonnontilaisena ja meanderoivana. Pohjoisosan mutka vaikuttaa olevan osan vuotta kuivana.

Pelto- ja maatalousmailla syntyy valuntaa luonnontilaisia alueita enemmän ja samalla haihdunta on vähäisempää. Peltomaat myös kuormittavat Keravanjokea erityisesti keväällä peltojen eroosion ja ravinnehuuhtoutumien vuoksi. Joen varteen kehittynyt lehtoalue (viherrakennetta kuvaavassa kuvassa) voi osaltaan vähentää Keravanjokeen kulkeutuvia kiintoaines- ja ravinnehuuhtoumia.

Keravanjoen länsipuolen, Mikonkorven korkeussuhteet

Kasvillisuus

Mikonkorven alueen kasvillisuus on pääosin matalaa. Puustoisimmat alueet sijaitsevat alueen pohjoispuolella Lemmenlaaksossa. Keravanjoen jokilaakso on umpeenkasvanutta pensaikkoa. Paikoitellen kasvillisuus on korkeampaa metsää. Puustoiset alueet ovat pääasiassa seka- tai havumetsää.

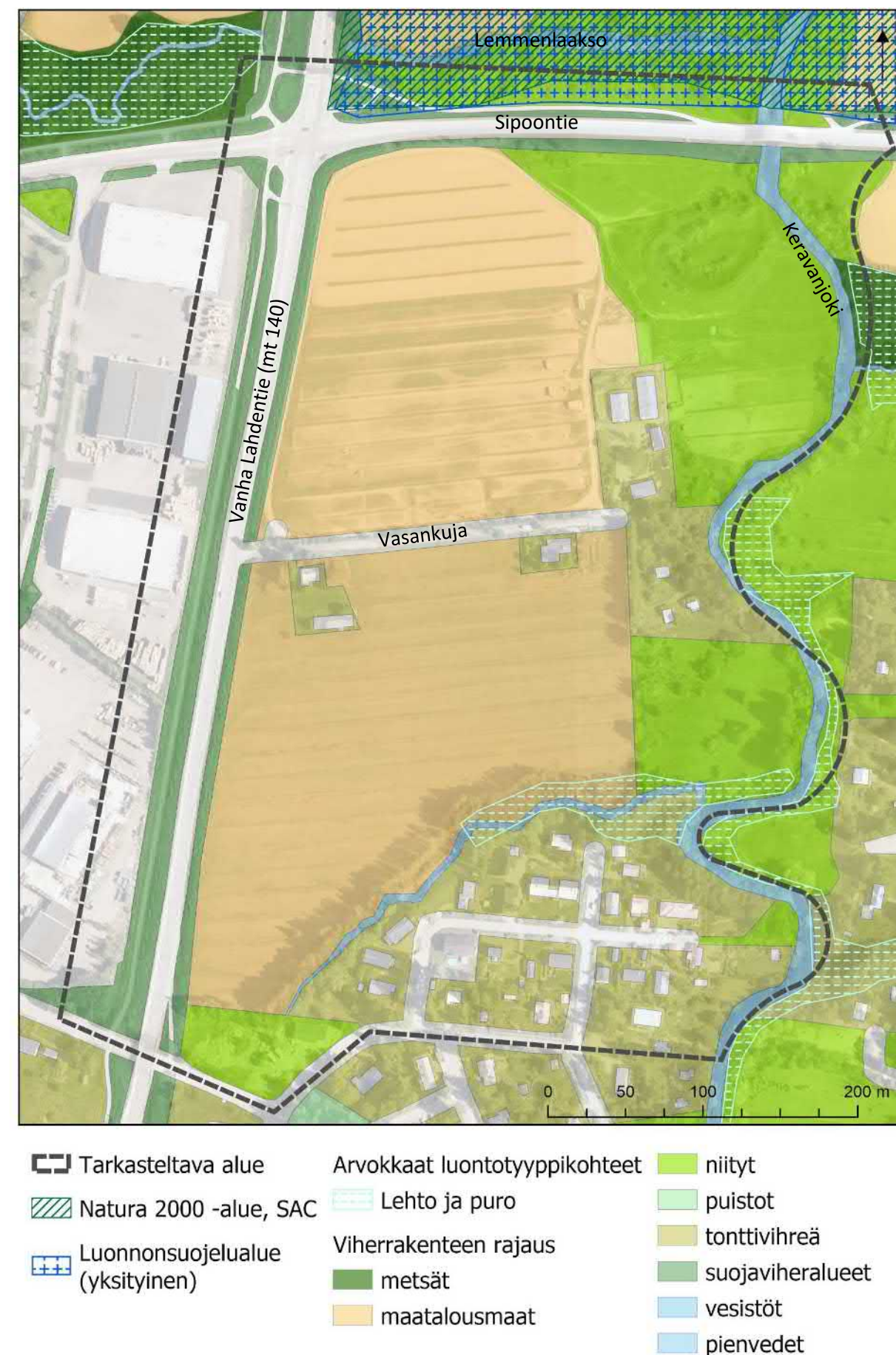
Aluetta hallitsevat laajat maatalousmaat ja peltoalueet. Alueen itälaidalla Keravanjoen varrella kasvillisuus on Järvenpään viherrakennepuhtausalueen luokiteltu niittyalueeksi. Niittyalueella kasvillisuus vaihtelee matalasta niittykasvillisuudesta niittyalueiden välissä kasvaviin pensaskasveihin.

Keravanjoen varsi on voimassa olevassa Uudenmaan maakuntakaavassa osoitettu ekologisiksi yhteydeksi. Tämä merkintä on kuitenkin poistettu valmistelussa olevan Uudenmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta.

Kulttuuriympäristön pääpiirteet

Keravanjoen länsipuolella Mikonkorven alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on muutama rakennusperintöä edustava esimerkkirakennus. Alueella ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tunnistettuja rakennetun kulttuuriympäristön arvoja, mutta alue on tunnistettu paikallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi vuoden 2000 Uudenmaan perinnemaisemien selvityksessä (Pykälä & Bonn 2000).

Mikonkorven alueen pohjoispuolella sijaitsee Lemmenlaakson luonnonsuojelualue, joka sisältää merkittäviä maisema- ja luontoarvoja.

Keravanjoen länsipuolen, Mikonkorven viherrakenne

Maankäytön ja asutuksen historia

Ensimmäiset tunnistettavat kirjalliset merkinnät Järvenpään asukkaista ovat 1551 annetusta käräjätuomiosta. Tuolloin Järvenpää oli Tuusulaan kuulunut kylä. (Ramboll 2017)

Mikonkorven alueelle asutus kuitenkin levittyi vasta sodan jälkeen 1940-luvulla (Ramboll 2017).

Rakennusperintö sekä historialliset kohteet

Alueelta ei ole tunnistettu erityisiä laajoja rakennusperintöä edustavia alueita. Rakennusperintökohteeksi on kuitenkin tunnistettu alueen eteläosassa sijaitseva 1950-luvun omakotitalorakentamista edustava hyvin säilynyt esimerkki. Tämä kohde on huomioitu kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa edustavuutensa ansiosta. (Ramboll 2017)

*Keravanjoen länsipuolen, Mikonkorven asutus ilmakuvissa 1964 ja 2019
(ilmakuvat Järvenpään kaupungin karttapalvelusta)*

Arvokkaat kulttuuriympäristöt (selvitys 2017)

● Suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä

Arvokkaat kulttuuriympäristöt (selvitys 2017)

--- Suojeltu

Keravanjoen länsipuolen, Mikonkorven kulttuurihistorialliset kohteet

Nykyinen ja suunniteltu yhdyskuntarakenne

Mikonkorven Keravanjoen länsipuoleisten alueiden pohjoisosa on nykyisin pääosin maatalousaluetta. Kapean puustoisien virkistysaluekaistaleen eteläpuolelle sijoittuu pientalovaltainen asuinalue.

Parhaillaan laadittavassa Järvenpään yleiskaava 2040:ssä Mikonkorven pohjoisosaan on osoitettu työpaikka-alue.

Maiseman arvot ja häiriötekijät

Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Mikonkorven alueen pohjoispuolelle sijoittuu Lemmenlaakson alue. Alue on arvokas kulttuuriympäristö ja geologinen muodostuma, joka sisältää merkittäviä maisema- ja luontoarvoja. Keravanjoen jokilaakso kytkee Mikonkorven alueen Lemmenlaakson laajempaan kokonaisuuteen.

Mikonkorven alue on myös osa Lemmenlaakson laitumien paikallisesti arvokasta perinnemaisema-aluetta. Nykyisin joenvarsilaitumet toimivat hevoslaitumina. (Pykälä & Bonn 2000).

Alueen luontoarvot

Lemmenlaakso on 10 000 vuotta sitten jääkauden sulamisvaiheessa muodostunut laaksopainanne. Maisemallisten arvojen lisäksi alueella on monipuolinen kasvillisuus ja eläimistö. Lemmenlaakso kuuluu lehtojen suojelukohteena Natura 2000 -verkostoon (Ramboll 2017.)

Mikonkorven alueella Keravanjoen ympärillä sijaitsee lehto- ja puroalueita, jotka on luokiteltu arvokkaiksi luontotyypeiksi (Faunatica 2015). Keravanjoen ja Sotakylästä Keravanjokeen laskevan noron varsilta on tunnistettu useita ekologisia ja virkistyksellisiä arvoja. Sotakylästä Keravanjokeen laskevan noron ympäristö edustaa tuoretta runsasravinteista lehtoa, joka on äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi. Puro on myös vesilain (2 luku 11 §) suojeltuihin luontotyypeihin kuuluva noro. (Pöyry 2017)

Näkymä Vanhalta Lahdentieltä kohti Keravanjoen jokilaaksoa etelän avoimen peltoalueen yli

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat häiriöt ja uhat

Mikonkorven alueen rakentuminen tulee muuttamaan nykyistä avointa maisematilaa. Nykyisestä peltomaisemasta erottuvat alueet ja maisemaa jakavat elementit ovat Vanha Lahdentie sekä sen länsipuolella sijaitseva teollisuusalue. Teollisuusalue näkyy pitkälle eri puolille Mikonkorven aluetta.

Alue on nykyisellään pääosin rakentamatonta ja avaraa. Rakentuneet pientaloalueet häviävät puuston suojaan. Uusi kaavailtu työpaikka-alue voi luoda mahdollisen maisemavaurion, jos se toteutetaan ympäröivien teollisuusalueiden tavalla.

Maisemarakenne ja maisemakuva

Maisemarakenne

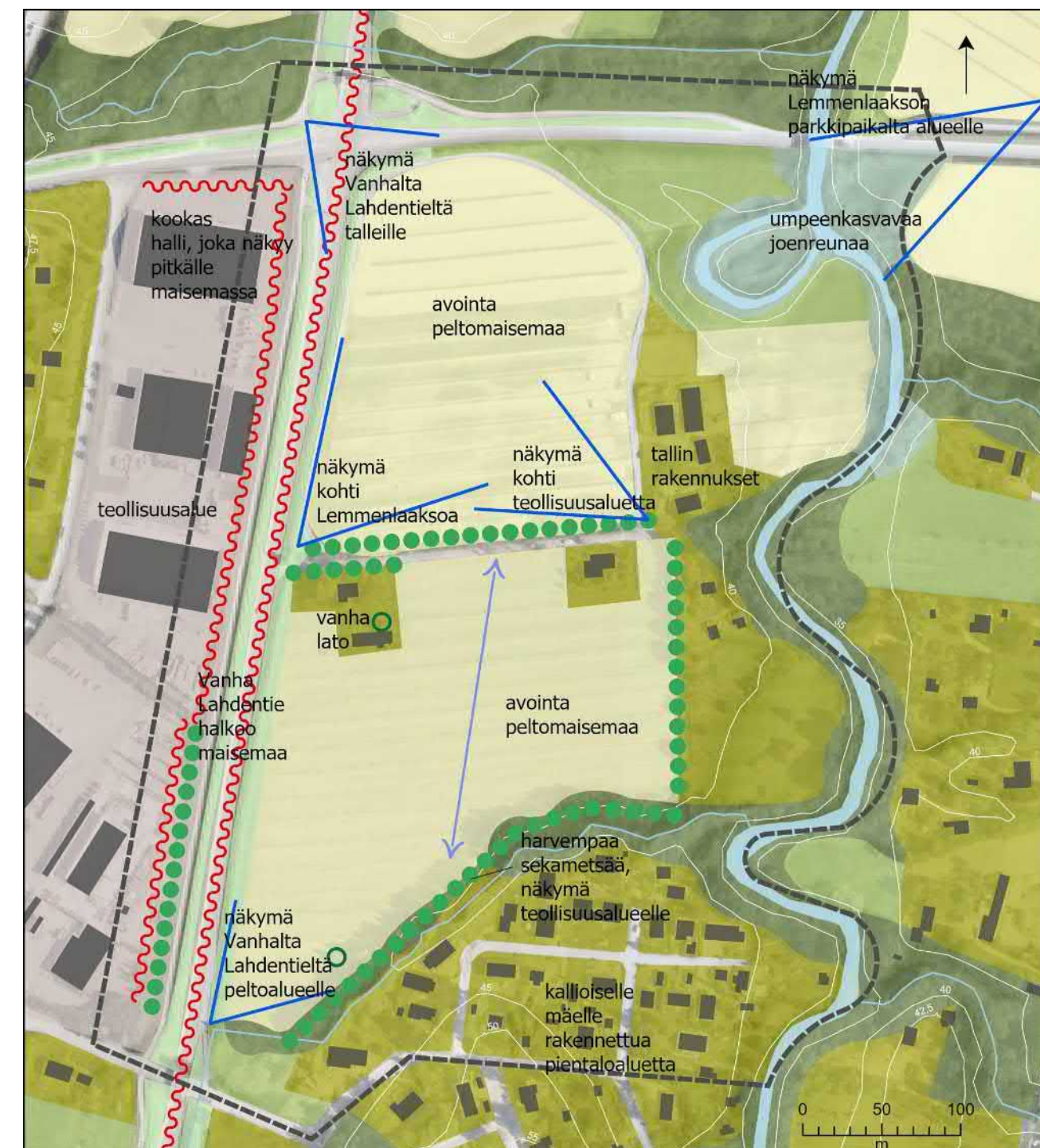
Keravanjoen länsipuolen Mikonkorven alueen maisema on pääasiassa avointa peltomaata. Maisemaa rajaa voimakkaasti Keravanjoen puustoisempi jokilaakso. Maasto on pääosin tasaista pelto- ja savimaata, mutta nousee etelässä kohtalaisen jyrkästi muuta ympäristöä korkeammaksi kalliomaaksi. Kalliomaalla kohoaa paikoitellen havupuita ja sekametsäalueita.

Maisemakuva

Mikonkorven alueen avoimet peltoalueet rajautuvat pohjoisessa Vanhaan Lahdentiehen ja lännessä Sipoontiehen. Maisemaa rajaa lisäksi Lemmenlaakson puustoinen alue ja puustoinen jokilaakso.

Maisemasta erottuvia kokonaisuuksia ovat peltoalueet ja niiden välissä sijaitsevat pientalo- ja tallirakennusten muodostamat pihapiirit. Tallirakennus on eräänlainen maisemallinen solmukohta, joka erottuu Mikonkorven alueen maisemassa eri puolilta katsottaessa. Lisäksi peltojen välistä yhtenäistä tilaa jakavat Vasankujaa reunustavat puustorivit.

Idässä avoimet peltoalueet vaihtuvat Keravanjoen jokilaakson niittyalueiksi ja puustoisemmaksi umpeenkasvaneeksi jokivarreksi. Merkittävin näkymä alueelle on Lemmenlaakson parkkipaikalta, jolta Mikonkorven avoin alue näkyy pitkälle maisemassa.

Tarkasteltava alue	Piha-alue, laaja-alaiset rakennukset ja avoin pihamaa
Avoin maisematila, laaja-alaiset peltoalueet	Piha-alue, pienipiirteinen pientaloalue
Avoin maisematila, teiden reuna-alueet	Maisematilaa rajaava lehtipuuvaltainen puu- tai pensasvyöhyke/-kujanne
Puoliavoin maisematila, niityn ja matalan puuston vaihtelu	Maisemallisesti arvokas puu
Puoliavoin maisematila, puustoinen jokilaakso/kosteikko	Näköylinja
Sulkeutunut maisematila	Maisemahäiriö
	Sisäinen näköy

Keravanjoen länsipuolen, Mikonkorven maisemarakenne

Maisematilat

Alue on pääasiassa avointa maisematilaa, jota reunustavat sulkeutuneemmat puustoiset alueet. Avointen ja sulkeutuneiden maisematilojen välissä Keravanjoen jokilaakson alueella on puoliavointa maisematilaa, joka on jo paikoitellen umpeen kasvanutta. Avoimia maisematiloja ympäröivät puustoisemmat alueet, jotka muodostavat selkeän kehyksen Mikonkorven alueelle. Väliin sijoittuvat matalarakenteiset pihapiirit sopivat avoimeen peltomaisemaan.

Virkistyskäyttö

Virkistysalueverkosto

Mikonkorven pohjoispuolella sijaitsee Lemmenlaakson suojelualue, joka on kaupungin hoitamaa retkeilyaluetta. Lemmenlaakson alueella on luontopolkuja ja nuotiopaikka.

Lisäksi Mikonkorven alueelle sijoittuu ratsastustalli, jossa on mahdollista osallistua ratsastustunneille.

Mikonkorven alueella ei tällä hetkellä kulje virkistysreittejä.

MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS

Alueelle on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu työpaikka-alue, joka nykyisessä sijoittuu alueen pohjoisosaan. Tässä maisemaselvityksessä on tarkasteltu miten rakentamista voisi sijoittaa alueelle maisema-arvot huomioiden.

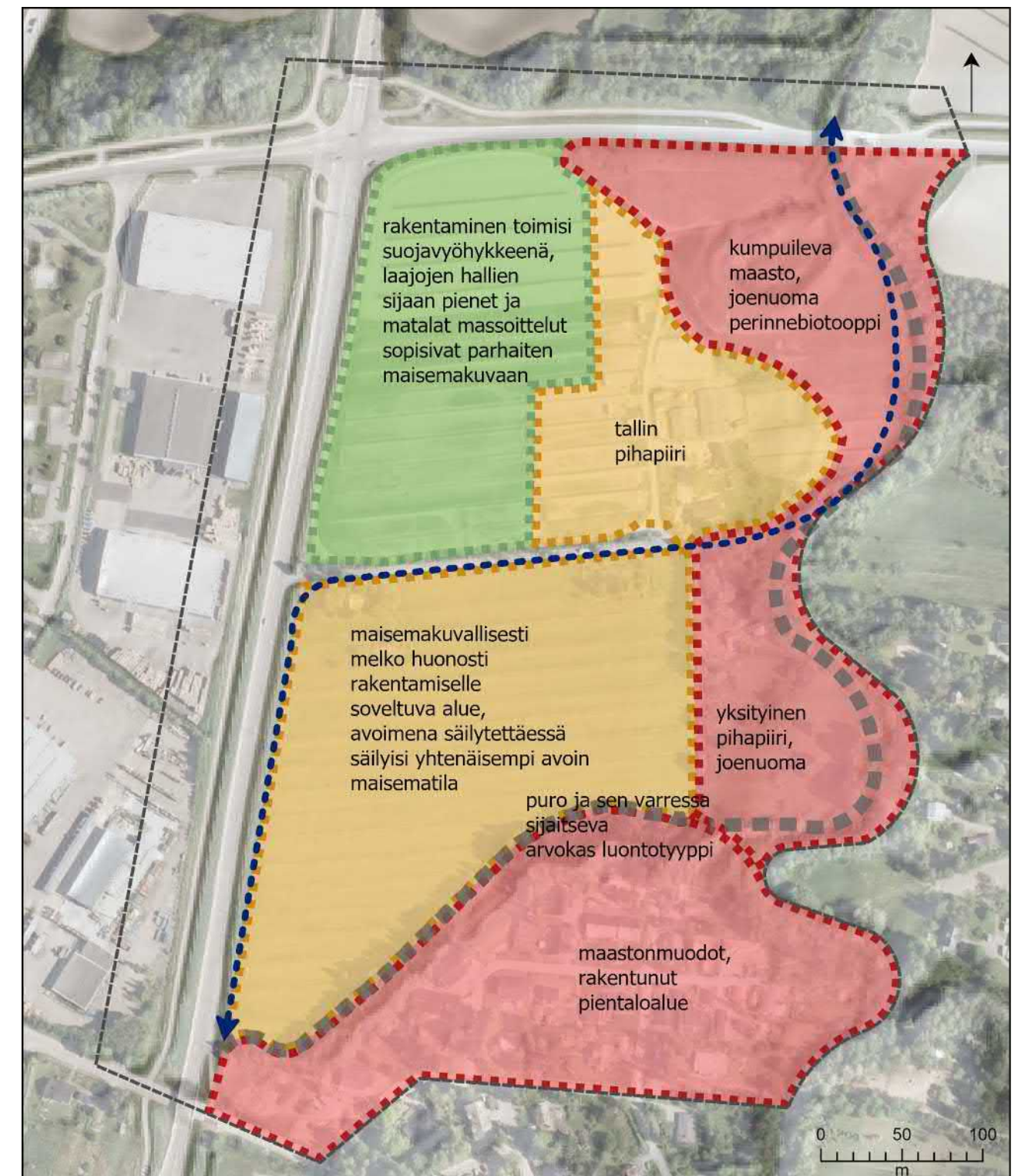
Vuoden 2000 maisemaselvityksessä alue on tunnistettu erittäin arvokkaaksi peltoalueeksi ja rakentamisen on todettu aiheuttavan erityisen haitallisia vaikutuksia maisemaan. Yleiskaavaluonnoksessa alueelle on kuitenkin osoitettu rakentamista, ja sen sijoittumista on verrattu maiseman nykytilaan. Vuoden 2000 maisemaselvityksessä pohjoisempi viljelyalue on arvotettu maisemallisesti eteläistä arvokkaammaksi. Nykyisin Mikonkorven alueen maisemassa erottuu voimakkaasti Vanhan Lahdentien itäpuolelle rakentunut teollisuusalue.

Rakentamisen sijoituessa alueen pohjoisosaan se tukeutuisi nykyiseen teollisen mittakaavan rakennuskantaan ja liikenneympäristön yhteyteen. Eteläosan avoin puustosiin reunavyöhykkeisiin rajautuva viljelty maisematila säilyisi yhtenäisenä nykyisen asuinalueen vieressä. Rakentamisen massoitellulla sekä ympäristön maisemoinnilla voidaan vaikuttaa siihen, kuinka työpaikka-alue sopii maisemakuvaan.

Rakentaminen tulisi jaksottaa pienempiin massoihin ja sovittaa maisemakuvallisesti ja toiminnallisesti yhteen tallin pihapiirin ja sen toimintojen kanssa.

Alueen itä- ja eteläosat ovat maisema-arvojen, maaston ja/tai nykyisen rakennuskannan puolesta rakentamiselle huonosti soveltuvia alueita. Lisäksi Sotakylästä Keravanjokeen laskeva arvokas noro ja lehtoalue tulee huomioida alueelle rakennettaessa.

Maisemakuvallisesti tarkasteltuna Keravanjoen jokilaakso olisi kiinnostava vaihtoehto virkistysreitille asuinalueelta pohjoiseen Lemmenlaaksoon. Alueella on kuitenkin äärimmäisen uhanalaista tuoretta runsasravinteista lehtoa ja maasto on haastavaa. Tästä johtuen mielekkäin vaihtoehto virkistysreittiyhteydelle kulkee etelässä Vanhan Lahdentien vartta siirtyen peltojen välistä kohti Keravanjoen jokilaaksoa.

- Tarkasteltava alue
- Tärkeä säilytettävä reunavyöhyke
- Sopii huonosti rakentamiseen
- Sopii hyvin rakentamiseen
- Sopii kohtalaisesti rakentamiseen
- Maisemallinen virkistysreittiyhteys

Keravanjoen länsipuolen, Mikonkorven maisemallinen maankäyttösuositus

VAIKUTUKSET

Rakentaminen tulee muuttamaan alueen nykyistä maisemaa. Nykyinen avoin maisematila rakentuu ja sulkeutuu, jolloin alueen avoin luonne ja nykyinen toiminta muuttuu. Rakentamisen sijoituessa olemassa olevan teollisuusalueen yhteyteen maisemallisten vaikutusten voidaan nähdä olevan vähemmän haitallisia. Rakennusten vaihtelevalla massoitteilla ja ympäristön maisemoinnilla voidaan vähentää rakentamisen aiheuttamia maisemallisia muutoksia.

Rakentamisen sijoittuminen Vanhan Lahdentien ja Sipoontien risteyksen tuntumaan vähentäisi liikennealueen ja teollisuusalueen aiheuttamaa nykyistä maisemahäiriötä. Uusi työpaikkarakentaminen voi toimia suojavyöhykkeenä ja vähentää liikenteen aiheuttamaa häiriötä. Lisäksi Keravanjoen jokilaakso ja eteläosan avoin peltomaisema säilyisivät yhtenäisenä kokonaisuutena. Rakentamisen sijoittuminen alueen pohjoisosaan vähentäisi lisäksi vaikutuksia noron alajuoksun arvokkaalle lehtoalueelle.

Rakentamisen sijainnilla on merkitystä myös alueen virtavesien laatuun. Alueen pohjoisosa on nykyisellään peltoaluetta, joten vaikutukset valuntaan ovat pienempiä kuin metsäisen alueen rakentamisessa. Kaupunkialueilla valunta (n. 45-100 % satavasta vedestä) voi olla moninkertaista verrattuna peltoalueeseen (valunta n. 5-25%). Metsäalueilla valunta on hyvin vähäistä (valunta n. 0-5%) . Huleveden laadun näkökulmasta maatalousalueilta voi tulla enemmän typpi-, fosfori- ja kiintoainekuormitusta kuin rakennetulta alueelta, erityisesti keväällä lumen sulannan aikaan maan ollessa p paljas. Kaupunkialueilta voi tulla hulevesien mukana vesistöihin enemmän bakteerikuormitusta ja haitta-aineita, kuten raskasmetalleja.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Mikonkorven alueella on useita maisemallisia arvoja. Keskeisiä maisema-arvoja ovat peltojen avoimuus, Keravanjoen varteen sijoittuvat perinnebiotooppialueet ja aluetta halkovan Sotakylästä Keravanjokeen laskevan noron ympäristöön sijoittuvat luontoarvot. Täydennysrakentaminen muuttaa erityisesti avointa peltomaisemaa.

Mikonkorven länsipuolella sijaitsee maisemahäiriötä aiheuttava suurempi risteysalue ja suurimittakaavaisia teollisuusrakennuksia. Uuden rakentamisen voidaan nähdä toimivan suojavyöhykkeenä Mikonkorven alueelle, jos se sijoittuu lähelle tiealuetta. Uusi rakennusalue rauhoittaisi ympäristöä liikenteen melulta ja säilyttäisi Keravanjokilaakson ja nykyisen asuinalueen ympäristön ennallaan.

Uuden työpaikkarakentamisen sijainnilla, arkkitehtuurilla ja ympäristön maisemoinnilla voidaan vaikuttaa uuden rakentamisen aiheuttamiin maisemavaikutuksiin. Rakennetun alueen hulevesien laadun ja määrän hallintaan tulisi kiinnittää huomiota ja pyrkiä vesien hallintaan luonnonmukaisin keinoin.

Näkymä Mikonkorvesta Lemmenlaakson alueelle

Näkymä Lemmenlaaksosta Mikonkorven alueelle

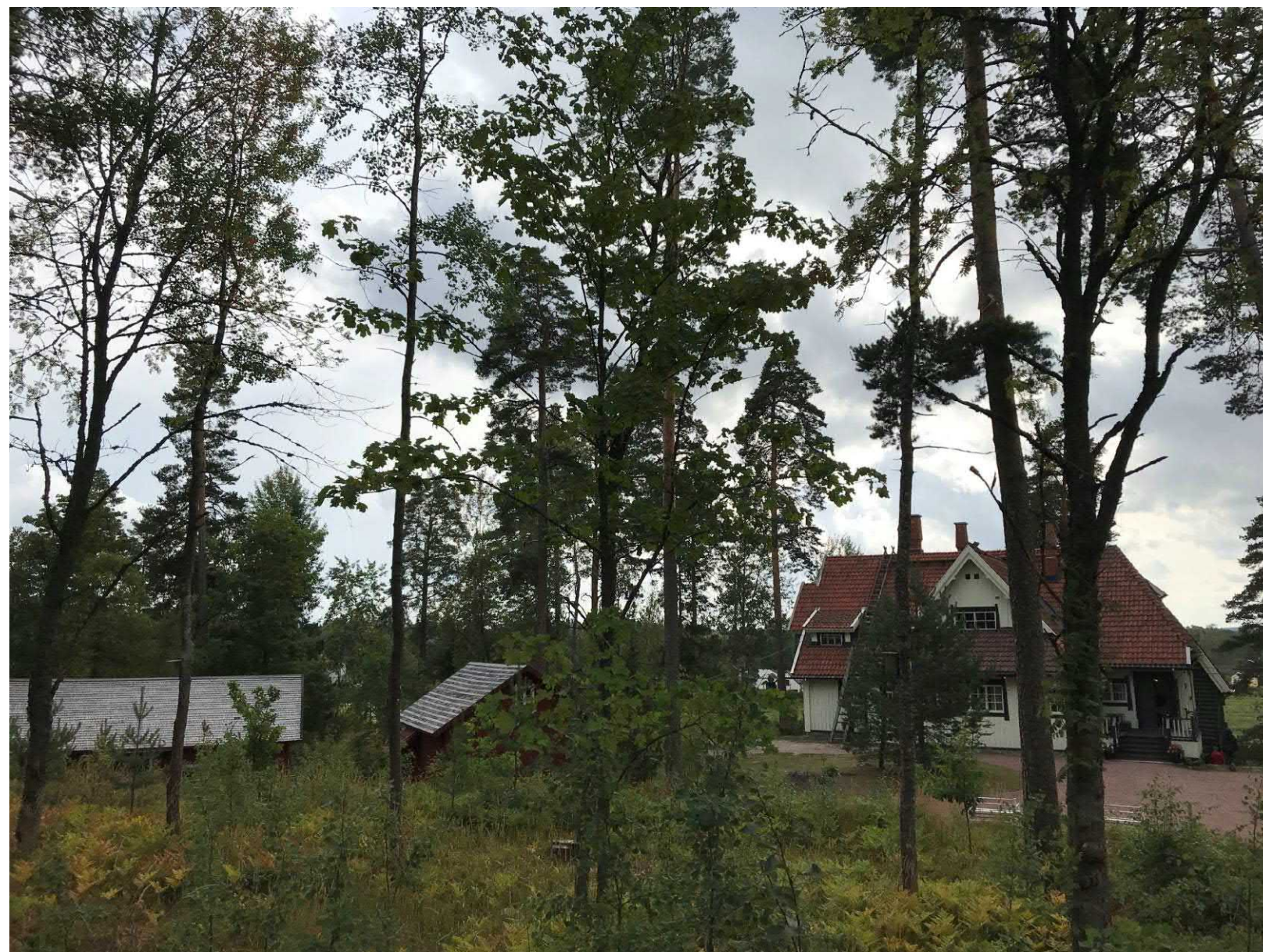
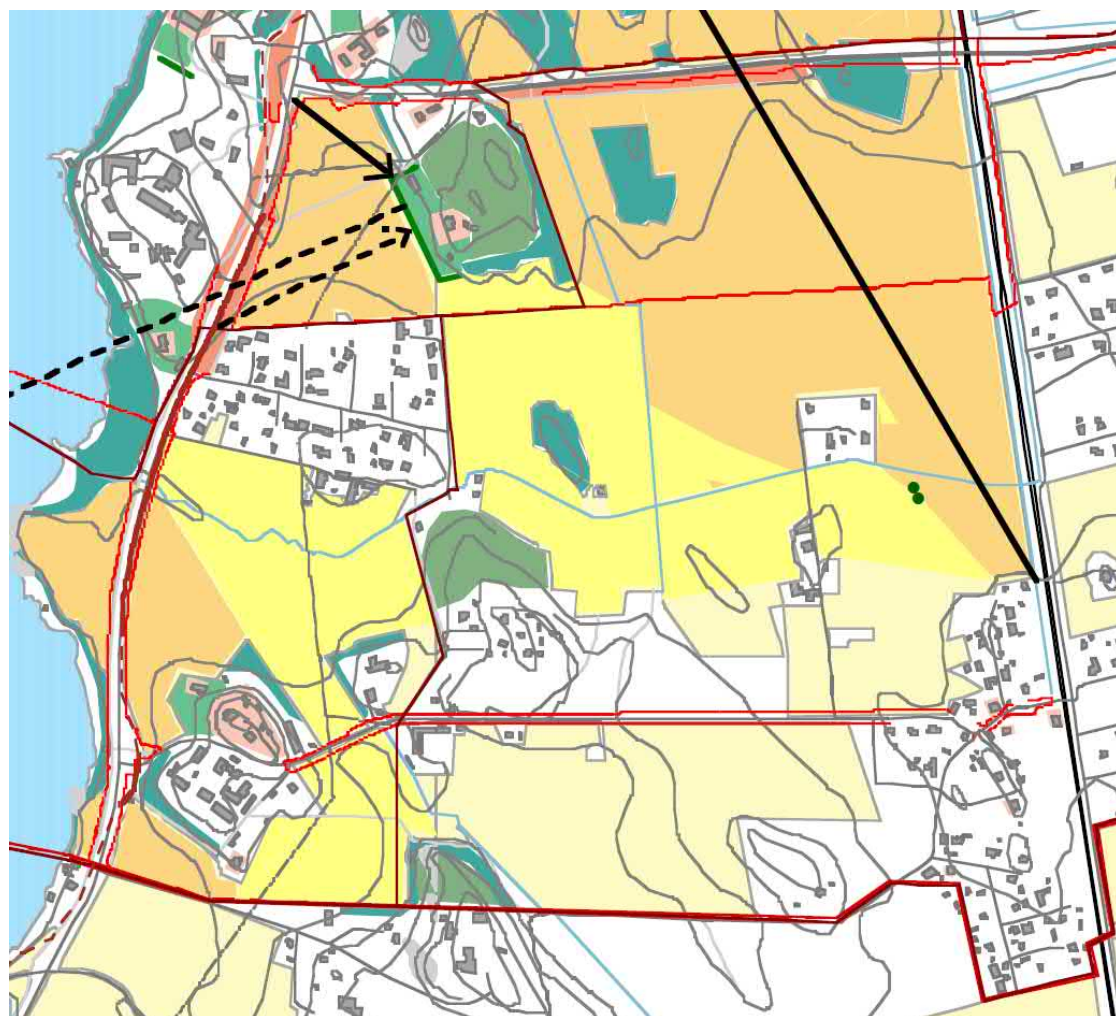
LÄNSI-RISTINUMMI

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS

Tunnistetut maisema- ja kulttuuriarvot

Länsi-Ristinummi on osa Tuusulanjärven kulttuurimaiseman valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Ympäristön maisemallisina piirteinä ovat sekä vanha viljelymaisema että Tuusulan Rantatien tuntumaan viime vuosisadan alussa syntyneet taiteilijayhdyskunnan huvilat ja ateljeerakennukset kuin myös laitosrakennukset ympäristöineen.

Alueen ympäristössä on monia arvokkaita historiallisia rakennuksia, joista Länsi-Ristinummen alueelle sijoittuu Kallio-Kuninkaalan rakennukset, jotka aikanaan toimi poikien puutarhakouluna, sekä Jean ja Aino Sibeliuksen entinen koti Ainola.

Ainolan päärakennus

Ote vuoden 2000 maisemaselvityksestä (Kuvan ja tekstin lähde: MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys)

NYKYTILA

Maiseman perusrakenne

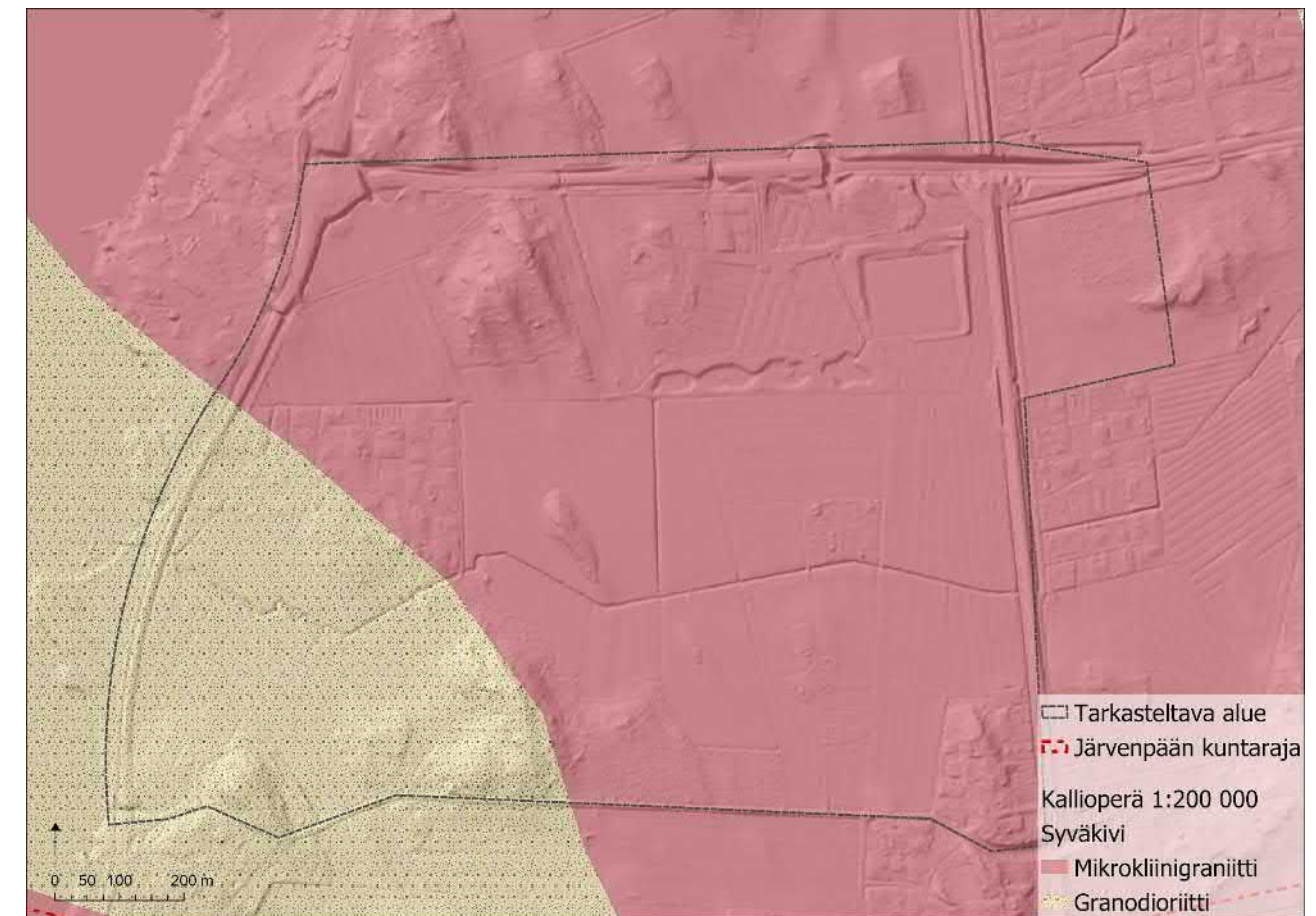
Maiseman yleispiirteet

Länsi-Ristinummen alue on osa valtakunnallisesti merkittävää Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemaa. Alueen maisemassa vaihtelevat avoimet peltoalueet ja rakennetut pientaloalueet. Lisäksi alueelle sijoittuu Ainolan kulttuurillisesti arvokas alue. Maasto kohoaa pohjoisessa ja etelässä hieman korkeammalle. Näillä korkeammilla alueilla ovat Länsi-Ristinummen puustoiset alueet.

Kallio- ja maaperä

Alueen kallioperä on pääasiassa graniittia: vain Länsi-Ristinummen lounaiskulmassa kallioperässä kulkee granodioriittivyöhyke. Molemmat alueen kallioperän kivilajeista ovat syväkivilajeja. Länsi-Ristinummen alueen länsipuolella sijaitsee Tuusulanjärven läpi kulkeva kallioperän halkaiseva murroslaakso.

Länsi-Ristinummen alueen maaperä on pääasiassa savimaata. Savi on maaperänä heikosti vettä läpäisevää ja routii talvisin. Savimaiden lisäksi alueella on laikuittain kalliomaita ja moreenialueita. Kallioalueiden maanpeitteen paksuus vaihtelee ja on enimmillään metrin. Hiekkamoreenialueiden vedenläpäisevyys voi raekoosta riippuen olla pieni tai kohtalainen, mikä vaikuttaa alueen routivuuteen. Soramoreenin vedenläpäisykyky on puolestaan kohtalainen ja maaperä on routimatonta. (GTK 2005)

Länsi-Ristinummen kallio- ja maaperä

Korkeussuhteet

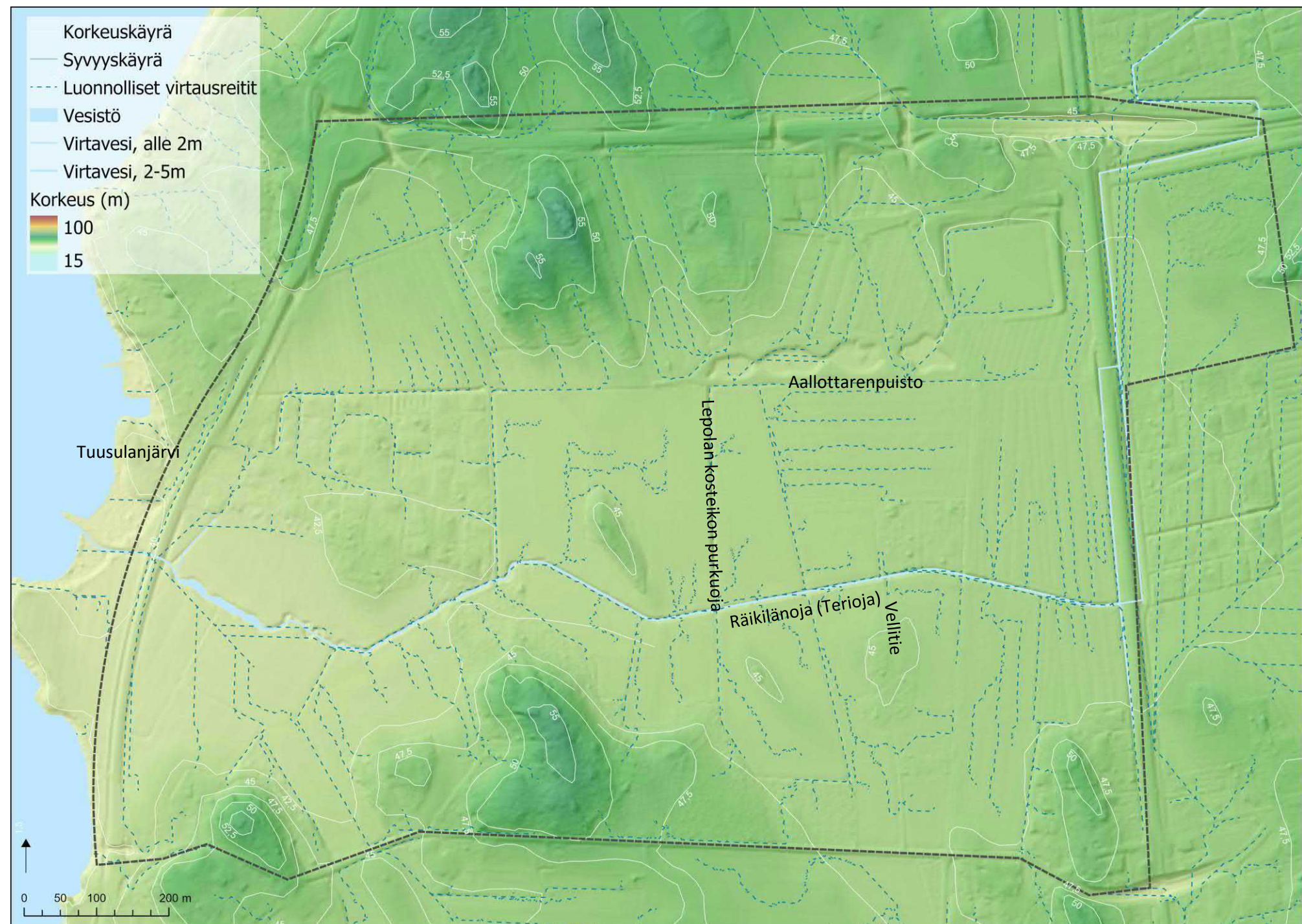
Länsi-Ristinummen alue on pääosin tasankoaluetta, jossa on maltilliset korkeusvaihtelut. Maasto muuttuu kumpuilevammaksi alueen pohjoisosassa, jossa korkeudet nousevat + 45 metrin korkeudesta korkeimmillaan + 57,5 metriin. Myös eteläosassa maaston korkeus on korkeimmillaan +53,5 metriä. Länsi-Ristinummen alueen länsiosa rajautuu Järvenpääntiehen.

Vesiolosuhteet

Alueen vedet laskevat Räikilänojan (Terioja) kautta Tuusulanjärveen. Oja on tarkastelujaksolla suoristettu peltojen kuivatusoja, ja näkyy paikallaan jo vuoden 1964 ilmakuvassa. Nykyisellään uomalla on vähänlaisesti virkistyskäyttöarvoa.

Uoman varrella kasvaa kuitenkin monimuotoista kasvillisuutta. Uoman yläjuoksulla on haitallista vieraslajia jättipalsamia, mutta tarkastelualueella sitä ei ole Järvenpään pienvesiselvityksen perusteella havaittu. Alueen itäosassa, Velitien itäpuolella, on havaittu vankkasaraa n. 20 m matkalla. Vankkasara on uhanalaisluokituksessa silmälläpidettävä.

Velitien länsipuolella uoma on leveäksi kaivettu ja suora ja siinä kasvaa Järvenpään pienvesiselvityksen (Järvenpään kaupunki, 31.1.2017) mukaan mm. osmankäämiä, mesiangervoa, korpikastikkaa, ratamosarpiota, rantapalpakkoa, rantakukkaa, luhta- ja pullosaraa, korpikaislaa ja viiltosaraa. Tällaiset kosteikkomaiset olosuhteet ovat otolliset hauen poikastuotannolle, kun ollaan vielä lähellä järveä. Pienvesiselvityksessä olikin havaittu hauki avovesikohdassa. Velitien länsipuolella on penkoilla lupiinia ja sen torjuntatoimia suositellaan.

Länsi-Ristinummen korkeussuhteet

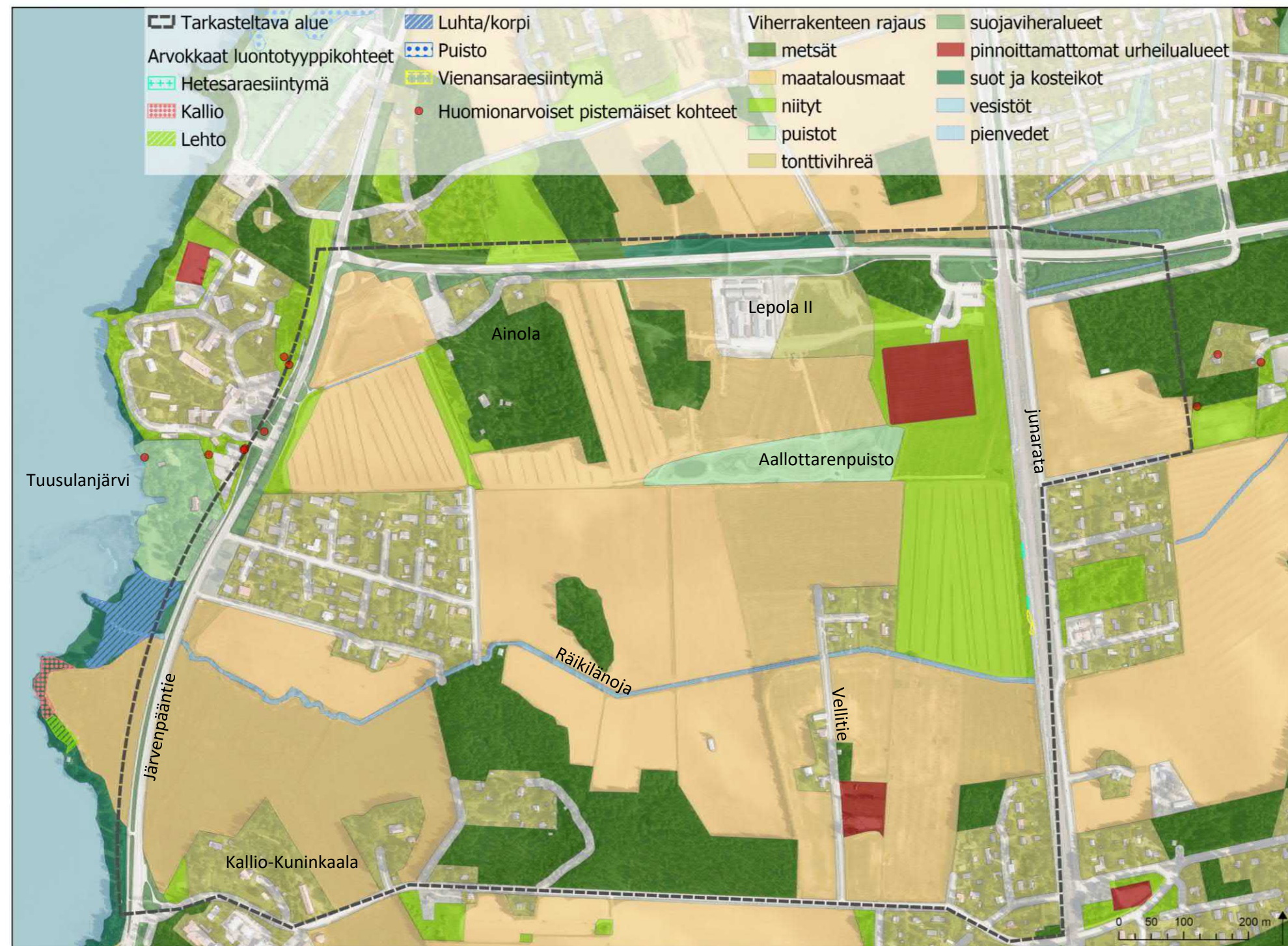
Alueella sijaitsee myös yksi Länsi-Ristinummen kosteikoista (Lepola II), joka näkyy korkeusmallissa alueen koillisosassa. Kosteikon vedet purkavat Räikilänojaan n. 250 m Vellitien jälkeen jyrkkäluiskaista ja eroosioherkkää purkuojaa pitkin.

Kosteikon purkuojan jälkeen Räikilänoja on huonosti toimiva ja kaipaa kunnostustoimenpiteitä. Oja on umpeenkasvanut ja ylivirtaamalla virtausreitti on syöpynyt penkkoihin. Tämä johtuu siitä, että kasvillisuus hidastaa virtausta uomassa ja penkoille on muodostunut nopeampi virtausreitti osittain eroosion vaikutuksesta. Luonnostaan oja toki tekisi hiljalleen itselleen mutkittelevamman uuden virtausreitit tulvatasanteineen.

Kasvillisuus

Länsi-Ristinummen alue muodostuu pääasiassa maatalousmaiden mosaiikista. Alueella sijaitsee lisäksi muutamia pientaloalueita, joiden kasvillisuus koostuu tonttivihreästä. Länsi-Ristinummen alueelle on koilliskulman asuinalueen (Lepola II) eteläpuolelle rakennettu Aallottarenpuisto.

Maatalousmaiden välissä on Länsi-Ristinummen alueella joitakin yksittäisiä metsä- ja niittyalueita. Metsäalueet ovat pääasiassa kivennäismaalla sijaitsevia havu- tai sekametsiä.

Länsi-Ristinummen viherrakenne

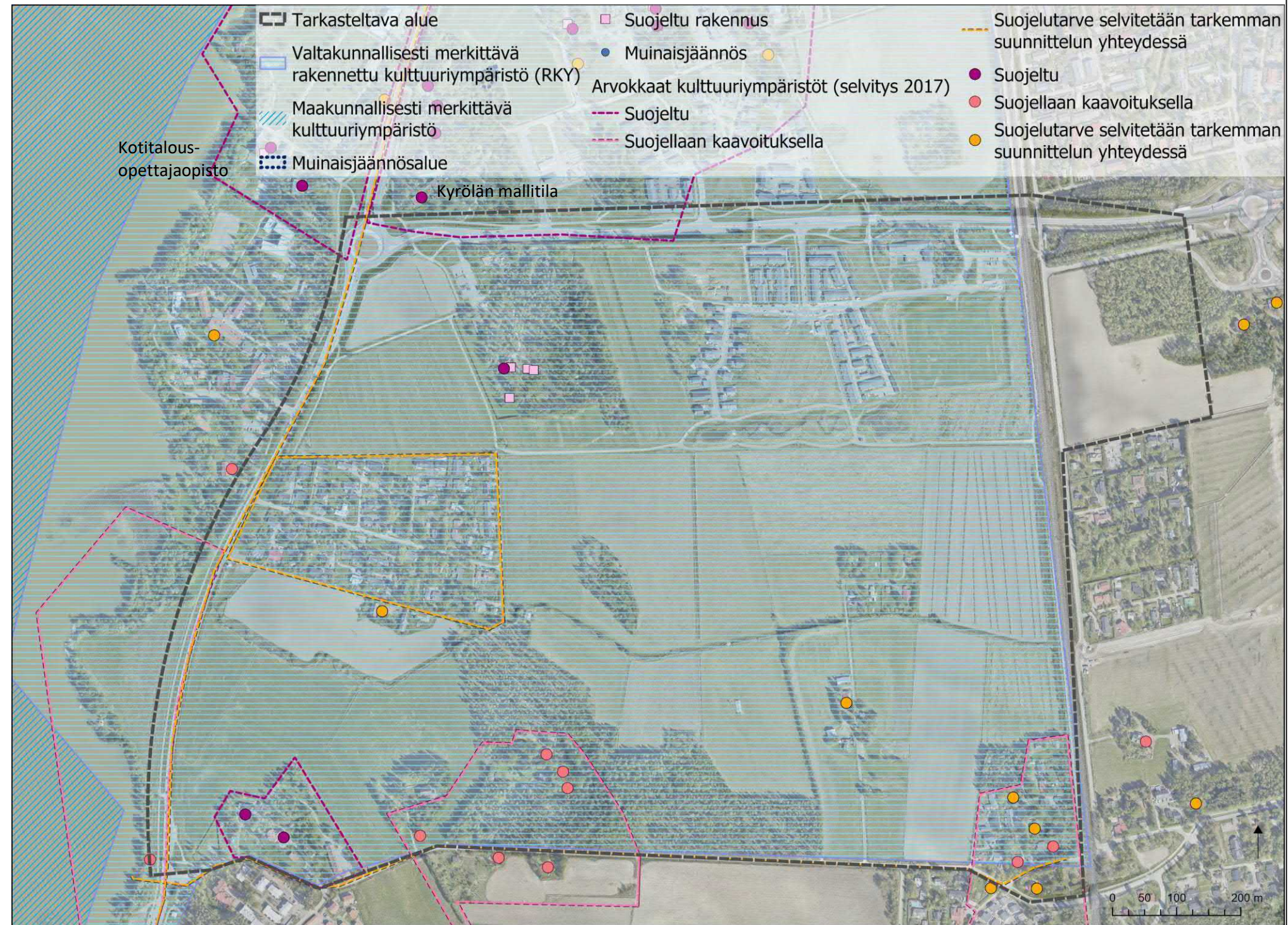
Kulttuuriympäristön pääpiirteet

Länsi-Ristinummen alueella on paljon erilaisia kulttuuriarvoja ja alue kuuluu Tuusulan Rantatien valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY). Lisäksi alue on maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemaa ja Tuusulanjärven ympäristöä, ja alueella on myös paikallisesti tunnistettuja kulttuuriarvoja.

Tuusulan Rantatien ympäristöön sijoittuvan laajan kulttuuriympäristökokonaisuuden keskiössä ovat kansallisesti, rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät 1900-luvun alun taiteilijahuvilat. Huvilat sijoituivat Tuusulanjärven läheisyyteen vanhaan viljelymaisemaan. Vaikka Rantatien ympäristö ja rakennuskanta on paikoin voimakkaasti uudistunut, on kohteen huomattava kulttuurihistoriallinen merkitys yhä hyvin hahmotettavissa. (Museovirasto 2009)

Yksi alueen merkittävistä taiteilijahuviloista, Sibeliuksen Ainola, sijoittuu tarkastelualueelle ja Ainolan aseman laajan täydennysrakennusalueen vaikutusalueelle. Arkkitehti Lars Sonckin suunnittelema huvila sijaitsee metsäisellä kumpareella peltöjen ympäröimänä. Näkymät metsäiseltä kumpareelta ovat muuttuneet vuosien mittaan rakennetummaksi erityisesti Ainolan pohjois- ja länsipuolella sekä erityisesti itä- ja lounaispuolella, jossa uusi rakennuskanta sijaitsee jo hyvin lähellä Ainolaa.

Ainolan metsäkumpare erottuu edelleen omana kokonaisuutenaan peltoalueiden keskellä. Näkymät Ainolan pihapiiristä ympäröivälle peltoalueelle ovat säilyneet parhaiten Ainolan eteläpuolella sijaitsevalle peltoalueelle.

Länsi-Ristinummen kulttuurihistorialliset kohteet (selvityksessä tunnistetut suojeltavat kohteet on ehdotettu suojeltavaksi asemakaavalla)

Maankäytön ja asutuksen historia

Länsi-Ristinummen alueen ympäristöstä Länsi-Kyrön lähialueen asutusta tunnetaan jo 1500-luvulta, jolloin alueella sijaitsi silloinen Kyrölän talonpoikaistila (Körilä). Alue kehittyi ja 1700-luvulla tilaa alettiin kutsua Järvenpään kartanoksi. Nykyään entisen kartanon mailla sijaitsee mm. Kotitalousopettajaopisto (nyk. Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda) ja Kyrölän harjoitustila, jotka lohkaistiin kartanon maista 1928 (Kyrölä 1984).

Tuusulanjärven rannalle sijoittuu paljon historiallista asutusta. Kulttuurimaiseman muodostavat 1900-luvun alun aikana rakentuneet taiteilijahuvilat sekä Suomen itsenäisyyden alkuvuosiin liittyvät maa- ja kotitalouden sekä sotilaskoulutuksen oppilaitokset (Museovirasto 2009).

Alueen huvilayhdyskunnan rakentumiseen ja kehittymiseen on vaikuttanut suuresti vuonna 1862 valmistunut Helsinki-Hämeenlinna rautatie, jolloin Tuusulanjärven rannoille alkoi hakeutua helsinkiläisiä virkamiehiä, upseereita ja tieteenharjoittajia. Ennen rautatien avautumista alueella kulki Tuusulan rantatie, joka myötäili Tuusulanjärven rantaviivaa ja varren kylät olivat maalaiskylä. Helsinkiläiset virkamiehet, upseerit ja tieteenharjoittajat ostivat maatiloilta rantapalstoja ja rakennuttivat niihin huviloita perheilleen kesäpaikoiksi. (Ramboll 2017)

Rakennusperintö sekä historialliset kohteet

Länsi-Ristinummen tarkastelualueelle sijoittuu rakennusperintörekisterissä suojeltuja rakennuksia.

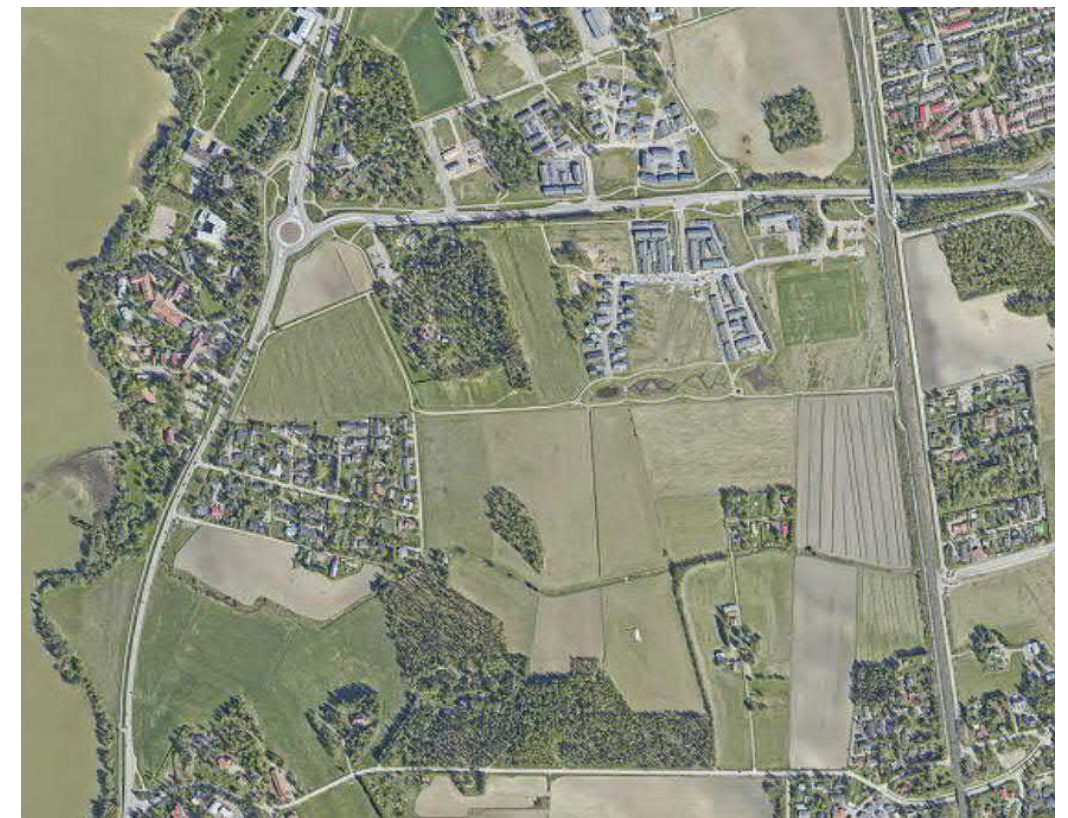
Rakennusperintörekisterin rakennukset sijoittuvat Ainolaan Jean ja Aino Sibeliuksen kotitalon alueelle. Suojeltavina rakennuksia on nykyisin museona toimiva huvilarakennus sekä entiset puuvaja-, talli- ja saunarakennukset.

Alueelle ei sijoitu kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Nykyinen ja suunniteltu yhdyskuntarakenne

Länsi-Ristinummen alue on tällä hetkellä pääasiassa avointa peltojen ympäröimää pientalovaltaista aluetta. Alueelle sijoittuu maisemallisesti ja kulttuurisesti arvokkaita ja suojeltuja kohteita, kuten rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava Ainolan alue. Lisäksi alueen keskelle ja lounaiskulmaan sijoittuu tällä hetkellä laajempi avoin peltoalue. Peltoalueiden keskellä Kallio-Kuninkaalassa toimii Sibelius-Akatemian Musiikkikeskus.

Yleiskaavaaluonnoksessa tarkastelualueen koilliskulmaan sijoittuisi Ainolan asema, joka siirtyisi nykyiseltä paikaltaan. Aseman ympäristöön on osoitettu keskustatoimintojen alueita ja julkisten palveluiden alue. Keskustatoimintojen ympärille Länsi-Ristinummen länsiosaan on osoitettu pientalovaltaisia asuntoalueita sekä asuntoalueita. Uudet alueet tulevat muuttamaan alueen nykyistä luonnetta ja maisemakuvaa laajemmin.

*Länsi-Ristinummen asutus ilmakuvissa 1964 ja 2019
(ilmakuvat Järvenpään kaupungin karttapalvelusta)*

Maiseman arvot ja häiriötekijät

Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Länsi-Ristinummen tarkastelualue kuuluu kauttaaltaan Tuusulan Rantatien kulttuurimaiseman RKY-alueeseen. ”Tuusulanjärven itärannalle, Rantatien varrelle syntynyt huvilayhdyskunta heijastaa 1800-luvun lopulla herännyttä suomenmielistä maaseutu- ja kansanelämän ihannointia” (Museovirasto 2009). Lisäksi alue kuuluu maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöön, Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemaan ja Tuusulanjärven ympäristöön.

Alueelta on tunnistettu monia kulttuuriarvoja. Länsi-Ristinummen alueelle tai sen välittömään läheisyyteen sijoittuu useita kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, jotka liittyvät Tuusulan taiteilijayhdistyksen elämään, kuten Juhani Ahon, Eero Järnefeltin ja Jean Sibeliuksen rakennuttamat huvilat. Lisäksi Länsi-Ristinummen alueen läheisyyteen sijoittuu Suomen itsenäisyyden alkuvuosiin liittyvät maa- ja kotitalouden sekä sotilaskoulutuksen oppilaitokset, kuten Kotitalousopettajaopisto.

Länsi-Ristinummen alueelle sijoittuu lisäksi paikallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä tai -kohteita, joista osa on jo suojeltu, mutta osa on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu asemakaavalla suojelluiksi kohteiksi.

Alueen luontoarvot

Järvenpään alueelta on myös vuonna 2015 laadittu arvokkaiden luontotyyppien selvitys, jossa on Länsi-Ristinummen alueelta junaradan varrelta tunnistettu paikallisesti arvokkaat hetesara- ja vienansaraesiintymät (Faunatica 2015). Lisäksi junaradan ja Velitien välillä on havaittu uhanalaisluokituksestaan silmälläpidettävää vankkasaraa n. 20 m matkalla (Pöyry 2017).

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat häiriöt ja uhat

Länsi-Ristinummen maisematilaa rikkoo suhteellisen leveä Järvenpääntie sekä Länsi-Ristinummen alueen koilliskulmaan sijoittuva liikenneympyrä. Lisäksi maisemarakenteen ja kulttuuriympäristön uhkana on rakentuva radanympäristö.

Maisemarakenne ja maisemakuva

Maisemarakenne

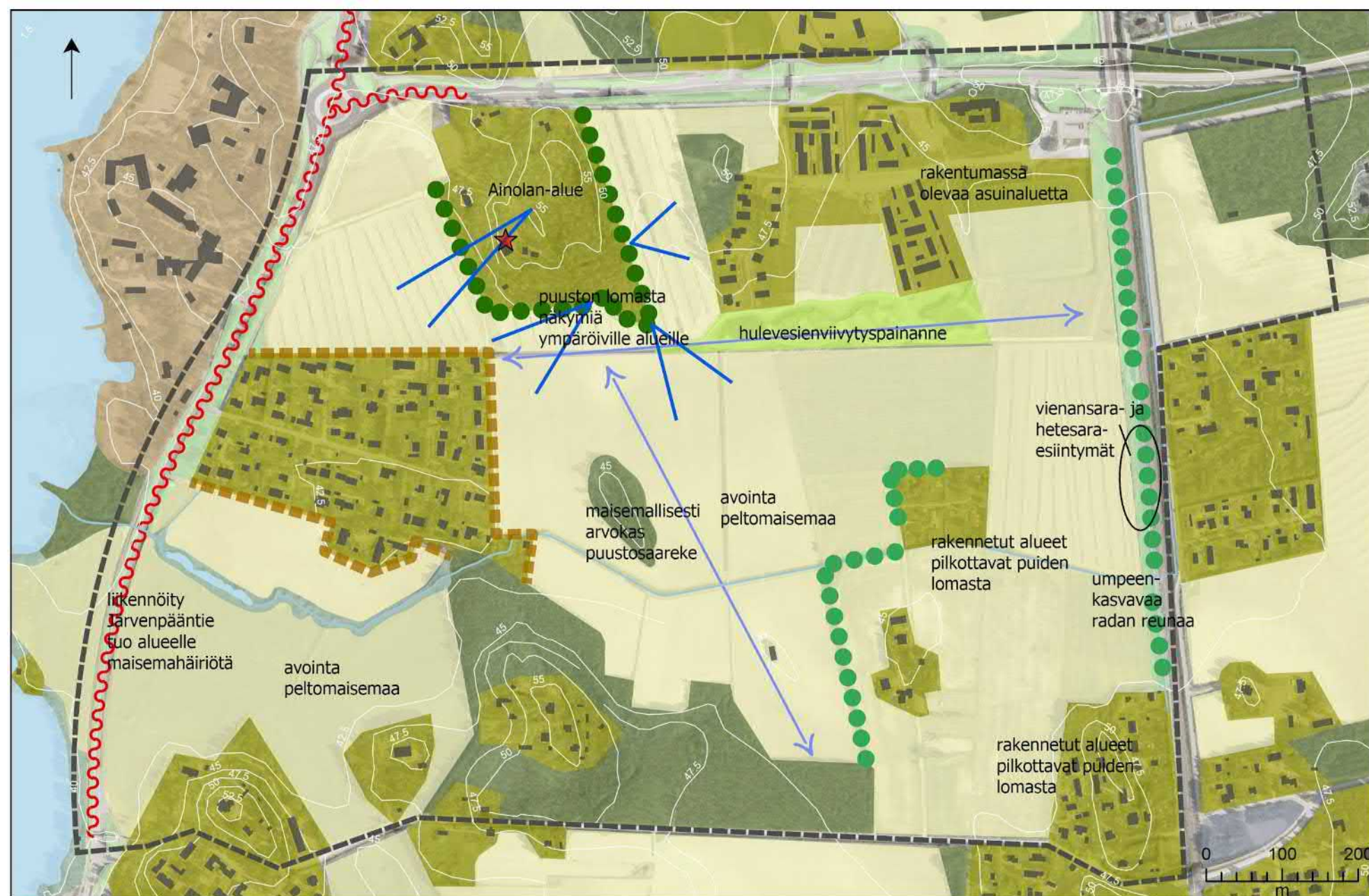
Länsi-Ristinummen alueella maisemassa vaihtelevat pääasiassa avoimet peltoalueet ja rakennetut pientaloalueet. Maasto on pääosin tasaista savimaata. Maasto kohoaa pohjoisessa ja etelässä hieman korkeammalle. Näillä korkeammilla kalliomailla sijaitsevat alueen puustoiset alueet.

Maisemakuva

Länsi-Ristinummen alueen keskelle muodostuu avoin maisematila, joka rajautuu lännessä rakennettuun pientaloalueeseen ja eteläosan puustoiseen vyöhykkeeseen. Maisematilan reuna jatkuu rikkonaisesti erillisten pientaloalueiden muodostamaan reunavyöhykkeeseen. Idässä maisematilaa rajaa umpeen kasvava radan reunavyöhyke.

Länsi-Ristinummen keskelle sijoittuvalla peltoalueella sijaitsee puustoinen metsäsaareke, joka erottuu maisemassa ja rytmittää peltoalueen yli näkyvää maisemaa.

Alueelle sijoittuu Ainolan kulttuurillisesti arvokas alue, josta on useita näkymälinjoja ympäröiville peltoalueille. Merkittävät näkymät muodostuvat luode-kaakkosuunnassa avoimen peltoalueen yli eteläiseen puustoiseen reunavyöhykkeeseen sekä itä-länsisuunnassa alueen läpi. Ainolan alueelle sijoittuu lisäksi Jean ja Aino Sibeliuksen huvila, joka on alueen maamerkki.

Tarkasteltava alue	Sulkeutunut maisematila	Maisemahäiriö
Avoin maisematila, laaja-alaiset peltoalueet	Piha-alue, pienipiirteinen pientaloalue	Sisäinen näkymä
Avoin maisematila, teiden reuna-alueet	Piha-alue, laaja-alaiset rakennukset ja puustoa	Näkymälinja
Puoliavoin maisematila, puisto	Maisematilaa rajaava havupuuvaltainen puu tai pensasvyöhyke/-kujanne	Maamerkki
Puoliavoin maisematila, pelikenttä/ joutomaa, jota ympäröi puusto	Maisematilaa rajaava lehtipuuvaltainen puu- tai pensasvyöhyke/-kujanne	
Puoliavoin maisematila, puustoinen jokilaakso/kosteikko	Maisematilaa rajaava rakennettu reuna	

Länsi-Ristinummen maisemarakenne

Maisematilat

Länsi-Ristinummen alueella korostuu rakennettujen pientaloalueiden ja reunustavien metsien keskelle sijoittuva avoin maisematila ja sitä etelässä rajaava puustoinen reunavyöhyke. Avoin peltoalue on tärkeä Länsi-Ristinummen pitkien näkymälinjojen kannalta. Avointa maisematilaa kehystävät lännessä pientaloalue sekä puustoisemmat alueet. Maisematilan reuna on rikkonaisempi kaakkoisosassa, jossa yksittäiset pientaloalueet sekä avoimemmat peltoalueet vaihtelevat. Alueen maisemassa erottuvat erilliset yksittäiset asuinalueet.

Länsi-Ristinummen maisematila rajautuu voimakkaasti Järvenpääntiehen, jolloin sen jatkuvuus tien yli rantaan häiriintyy. Tarkastelualueen itälaidalla junarata rajaa aluetta ja radan itäpuolella avoimet alueet tulevat tulevaisuudessa rakentumaan, jolloin avoimen maisematilan jatkuvuus muuttuu.

Virkistyskäyttö

Virkistysalueverkosto

Länsi-Ristinummen pohjoisosan avoimet peltoalueet ovat tällä hetkellä virkistyskäytössä läpi kulkevan kevyen liikenteen väylän kautta. Lisäksi alueelle on rakennettu Aallottarenpuisto hulevesiaiheineen. Länsi-Ristinummen alueen sijaitessa Tuusulanjärven rannan tuntumassa kytkeytyy se voimakkaasti Tuusulanjärven virkistyskäyttöön.

Virkistysreitistö

Länsi-Ristinummen alueella kulkee tällä hetkellä muutamia virkistysreittejä, mutta alueelle tulee rakentamisen myötä kohdistumaan kasvavaa virkistyskäyttöpainetta. Lisäksi yhteydet Tuusulanjärven rantaan ovat alueen virkistyksen kannalta keskeisiä.

Alueen läpi on osoitettu useita virkistysyhteystarpeita ja alueen itäpuolella radan läheisyydessä menee tulevaisuudessa kävelyreitti. Alikulku rakennetaan Ainolan asemalle ja alueen eteläosaan.

Virkistysreittien jatkuvuus rantaan ja yleiskaavaluonnoksessa osoitetulle keskustatoimintojen alueelle on Länsi-Ristinummen alueen kohdalla keskeistä.

MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS

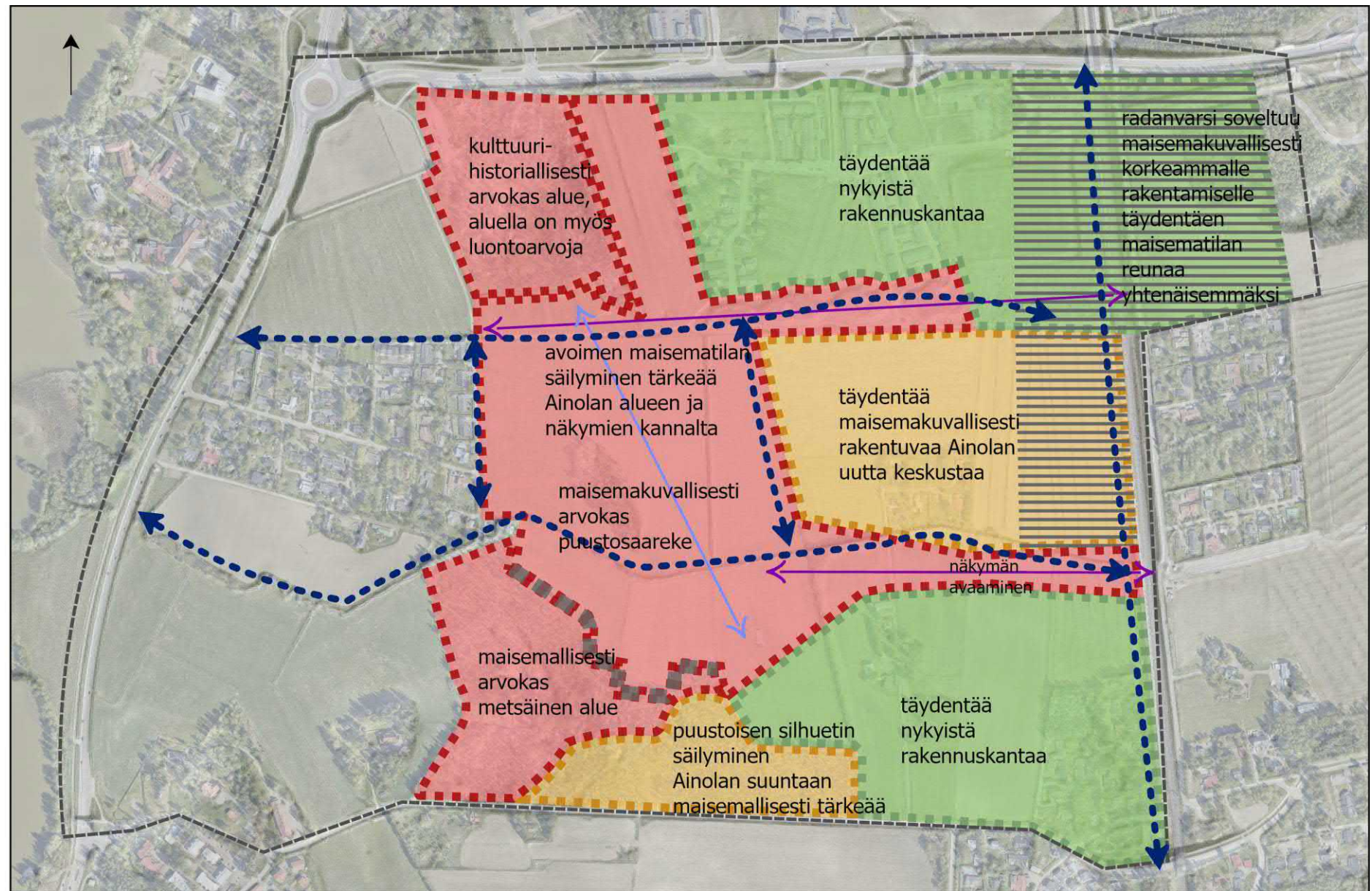
Länsi-Ristinummen maisemallisia arvoja tarkastellaan alueen nykytilanteeseen perustuen. Alueen maisemakuva on muuttunut ja muuttuu Ainolan aseman ympäristön ja siihen liittyvien asuinkortteleiden rakentuessa. Alueen kulttuurihistorialliset arvot (RKY-alue) asettavat tietyt vaatimukset alueen tulevalle maankäytölle.

Kaavaselostuksessa on todettu, että RKY-alueiden kohdalla huomioidaan ”valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin” (Järvenpään kaupunki 2019).

Länsi-Ristinummen alueen rakentumiseen vaikuttaa nykyisen Ainolan aseman siirtyminen Länsi-Ristinummen alueelle. Aseman läheisyys aiheuttaa painetta rakentamiselle, joten tässä työssä on pyritty tunnistamaan reunaehtoja ja tärkeitä näkökulmia rakentamisen laajuuteen ja korkeuteen liittyen.

Vuoden 2000 maisemaselvityksessä erittäin arvokkaaksi luokiteltu peltoalue on jo osittain rakentunut reunoiltaan. Länsi-Ristinummen nykyistä maisemarakennetta tarkasteltaessa alueen keskelle muodostuva avoin peltoalue korostuu keskeisenä maisemallisena elementtinä. Ainolan ympärille, alueen keskelle jäävä yhtenäinen avoin alue on maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti tärkeä vaaliessaan myös Ainolan alueelta ja alueelle avautuvia avoimia ja pitkiä näkymiä.

Radan varrelta Tuusulanjärveä lähestyttäessä kasvaa maiseman herkkyyks rakentamiselle. Radanvarsi soveltuu parhaiten tehokkaammalle ja korkeammalle rakentamiselle. Korkein rakentaminen sijoittuisi maisemallisesti parhaiten alueen pohjoisosaan. Länsi-Ristinummen alueen eteläosassa rakentamisen tulisi noudattaa puustoisin alueen luomaa vahvaa maisematilan rajaa ja reunavyöhykettä, jolloin se täydentäisi tällä hetkellä rikkonaista maisematilan reunaa eikä korostuisi liikaa arvokkaassa avoimessa maisematilassa.

Tarkasteltava alue	Sopii huonosti rakentamiseen	
Tärkeä säilytettävä reunavyöhyke	Sopii hyvin rakentamiseen	
Tärkeä näkymä, joka ehdotetaan säilytettäväksi	Sopii kohtalaisesti rakentamiseen	
Tärkeä näkymä, joka ehdotetaan avattavaksi	Soveltuu korkeammalle rakentamiselle	
Maisemallinen virkitysreitti		

Länsi-Ristinummen maisemallinen maankäyttösuositus

VAIKUTUKSET

Junaradan varren rakentuminen ja Ainolan aseman siirtyminen tulee muuttamaan Länsi-Ristinummen alueen luonnetta ja lisäämään rakentamispaineita, joita tässä on maisemallisten arvojen puolesta tarkasteltu. Alueen luonne on muuttunut vuoden 2000 maisemaselvityksen tilanteesta Ainolan ympäristön uusien asuinalueiden muodostaessa uuden ajallisen kerrostuman ja muuttaessa avointa peltomaisemaa rakennetummaksi.

Alueen avoin laaja peltomaisema on pirstaloitunut koillis- ja lounaiskulmasta yksittäisten alueiden rakennuttua. Uusimmat koilliskulman asuinalueet korostuvat toistaiseksi maisemakuvassa sijaitessaan toisistaan erillisinä saarekkeina. Tulevan rakentamisen sijoituessa nykyisten asuinalueiden yhteyteen voi se täydentää alueen nykyistä maisematilaa ja sen reunaa.

Alueen keskeisenä kulttuuriarvona on Ainolan alue, joka sijaitsee näkyvällä paikalla metsäisellä mäellä pellon ympäröimänä. Työn aikana on tunnistettu keskeisimmät näkymät Ainolaan ja Ainolasta sekä niiden merkitys Ainolan kulttuurihistorialliselle arvolle. Nykyisin Ainolan alueelta avautuvissa näkymissä korostuvat läheiset uudet pientaloalueet, liikenneysteys ja tiestö alueen länsi- ja luoteispuolella. Parhaiten säilynyt ja säilytettäväksi ehdotettu näkymä ympäröivään maisematilaan viereiselle peltoalueelle avautuu Ainolan eteläpuolella kohti puustoista reunavyöhykettä.

Tuleva korkea rakentaminen Ainolan aseman ympäristössä muuttaa alueen luonnetta laajemmin kaupunkimaisemmaksi, jolloin myös selkeät avoimet maisematilat ja vanhempi rakennuskanta korostuvat. Rakennusten korkeuksilla ja massoittelulla voidaan vaikuttaa siihen, miten rakentaminen saadaan sovitettua maisemaan. Rakennusten korkeuksien olisi hyvä kasvaa kohti koillista korkeintaan 6-8 -kerroksiseksi. Korkean rakentamisen vyöhykettä tulee tarkastella ympäristöön sopivaksi eri suunnista ja rakennettavuusmallia hyödyntäen.

Näkymien säilyttäminen ja avaaminen on tärkeää erityisesti Ainolan suunnalta ja peltoalueen reunoilta Ainolan suuntaan katsottaessa. Lisäksi tulevan rakentamisen väliin tulee jättää selkeitä avoimia rakentamattomia sektoreita, jotta näkymät ja maisemallinen jatkumo Tuusulanjärveltä Lepolan alueelle säilyy ja vahvistuu.

Avoimet peltomaisemat ovat keskeisiä maisema-arvoja alueella, ja niiden säilyminen maisemallisen maankäyttösuosituksen osoittamalla alueella on kriittistä haitallisten maisemavaikutusten minimoimisessa. Kulttuuriympäristön ominaispiirteiden voidaan katsoa säilyvän, mikäli uusi rakentaminen Ainolan läheisyydessä on matalaa ja Ainolan ja uuden rakentamisen väliin jää selkeä laajempi avoin alue ja kaukonäkymä yhtenäiselle metsäiselle reunavyöhykkeelle pellon toiselle puolelle säilyy. RKY-alueen muodostaman kokonaisuuden arvon voidaan katsoa säilyvän, mikäli aluetta täydennysrakennetaan näillä periaatteilla. Länsi-Ristinummen alueen virkistysreittiverkoston vahvistaminen kytkee alueen voimakkaammin Tuusulanjärven rannan virkistyskäyttömahdollisuuksiin.

Nykyiset erilliset pientaloalueet avoimen peltoalueen reunalla erottuvat maisemasta, jolloin täydennysrakentaminen voi yhtenäistää maisematilaa. Alueella keskeistä on rakentamisen toteuttaminen siten, että muutokset sopeutuvat kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja säilyttävät peltoalueelle tyypillisen avoimen tilan tunnun pitkin näkymineen. Tämä tarkoittaa rakentamisen reunavyöhykkeen rajaamista avoimen maisematilan ehdoin ja rakentamattomien sektoreiden säilyttämistä.

Näkymä Aallottarenpuistosta etelään

Rakennettavalle alueelle ehdotetaan toteutettavan hulevesien hallintarakenteet esim. hajautetun hallinnan keinoin. Vesistöjen puolesta Räikilänojaa voisi hyödyntää hulevesien hallinnassa esimerkiksi lisäämällä mutkittelua ja monimuotoistamalla poikkileikkausta. Pienillä toimenpiteillä ojaan voidaan tehdä paikoin kasvipeitteisiä terasseja, joille vesi nousee ylivirtaamalla. Näihin laskeutuu kiintoainesta ja ne tasaavat virtaamia sekä estävät eroosiota. Tärkeää olisi, että alivesiuoma säilyisi kasvittomana, jotta päävirtausreitti säilyy siinä eikä uoma hae uutta reittiä penkoilta. Tässä auttaa alivirtausuoman oikea mitoitus ja esimerkiksi mahdollisten alivirtausuoman virtausesteiden poisto. Uoman kapasiteetti on suuri, mutta virtaamavaihtelut aiheuttavat eroosiohaittoja. Uoman reuna-alueille suositellaan jätettäväksi riittävät suojavyöhykkeet, jotta rakentaminen ei tule liian lähelle puroa. Lepolan kosteikon suoraa jyrkkäluiskaista purkuojaa voisi jatkossa hyödyntää uusien rakentamisalueiden hulevesien hallinnassa muokkaamalla siitä esim. monimuotoinen kosteikko. Samalla siitä voidaan kehittää maisemallisesti kiinnostava vesiaihe. Kosteikkoon voidaan ottaa pistokkaita alueella nykyisellään esiintyvistä saroista ja Teriojan kostean paikan kasveista.

Rakentaminen tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa selvästi mutta alueen tärkeimpien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen voidaan katsoa säilyvän, mikäli arvojen kannalta keskeisimmät tekijät huomioidaan rakentamisen sijoittamisessa.

Vaikutusten lieventämisen kannalta keskeistä on rakentamisen etäisyys Ainolan alueesta ja keskeisten näkymien ja peltoalueiden säilyminen rakentamattomina. Maisemakuvallisesti tärkeän Ainolan ympäristön peltoalueen ympäristön rakentuessa on syytä huomioida myös alueen virkistysreitistön kehittämisen ja hulevesien luonnonmukaisen hallinnan mahdollisuudet.

Näkymä Ainolasta avoimen peltoalueen yli metsäiseen reunavyöhykkeeseen asti ehdotetaan säilytettäväksi.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Rakentaminen tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa selvästi mutta alueen tärkeimpien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen voidaan katsoa säilyvän, mikäli arvojen kannalta keskeisimmät tekijät huomioidaan rakentamisen sijoittamisessa. Vaikutusten lieventämisen kannalta keskeistä on rakentamisen etäisyys Ainolan alueesta ja keskeisten näkymien ja peltoalueiden säilyminen rakentamattomina. Alueella keskeistä on rakentamisen toteuttaminen siten, että muutokset sopeutuvat kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja säilyttävät peltoalueelle tyypillisen avoimen tilan tunnun. Tämä tarkoittaa rakentamisen reunavyöhykkeen rajaamista avoimen maisematilan ehdoin sekä pitkien näkymäsektoreiden säilyttämistä ja osin avaamista.

Maisemakuvallisesti junaradan varren rakentaminen tulee täydentämään nykyistä osin rikkonaista maisematilan reunaa. Erilliset pientaloalueet avoimen peltoalueen reunalla erottuvat maisemasta, jolloin täydennysrakentaminen voi yhtenäistää maisematilaa. Korkean rakentamisen vyöhykettä tulee tarkastella ympäristöön sopivaksi eri suunnilta. Rakentamiskorkeuden tulisi nousta hiljalleen kohti alueen koillisnurkkaa. Maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvoiltaan arvokkaan alueen rakentuessa on syytä huomioida myös alueen virkistysreitistön kehittämisen ja hulevesien luonnonmukaisen hallinnan mahdollisuudet.

VANHANKYLÄNNIEMEN ANNI-TÄDINTIEN JA STÅLHANENTIEN VÄLINEN ALUE

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS

Tunnistetut maisema- ja kulttuuriarvot

Vanhankylän kartanon ympäristö on arvokas kulttuuri-maisemakokonaisuus. Stålnantien varsi ja sen ympäristön peltoalue liittyvät Vanhankylän kartanon alueeseen.

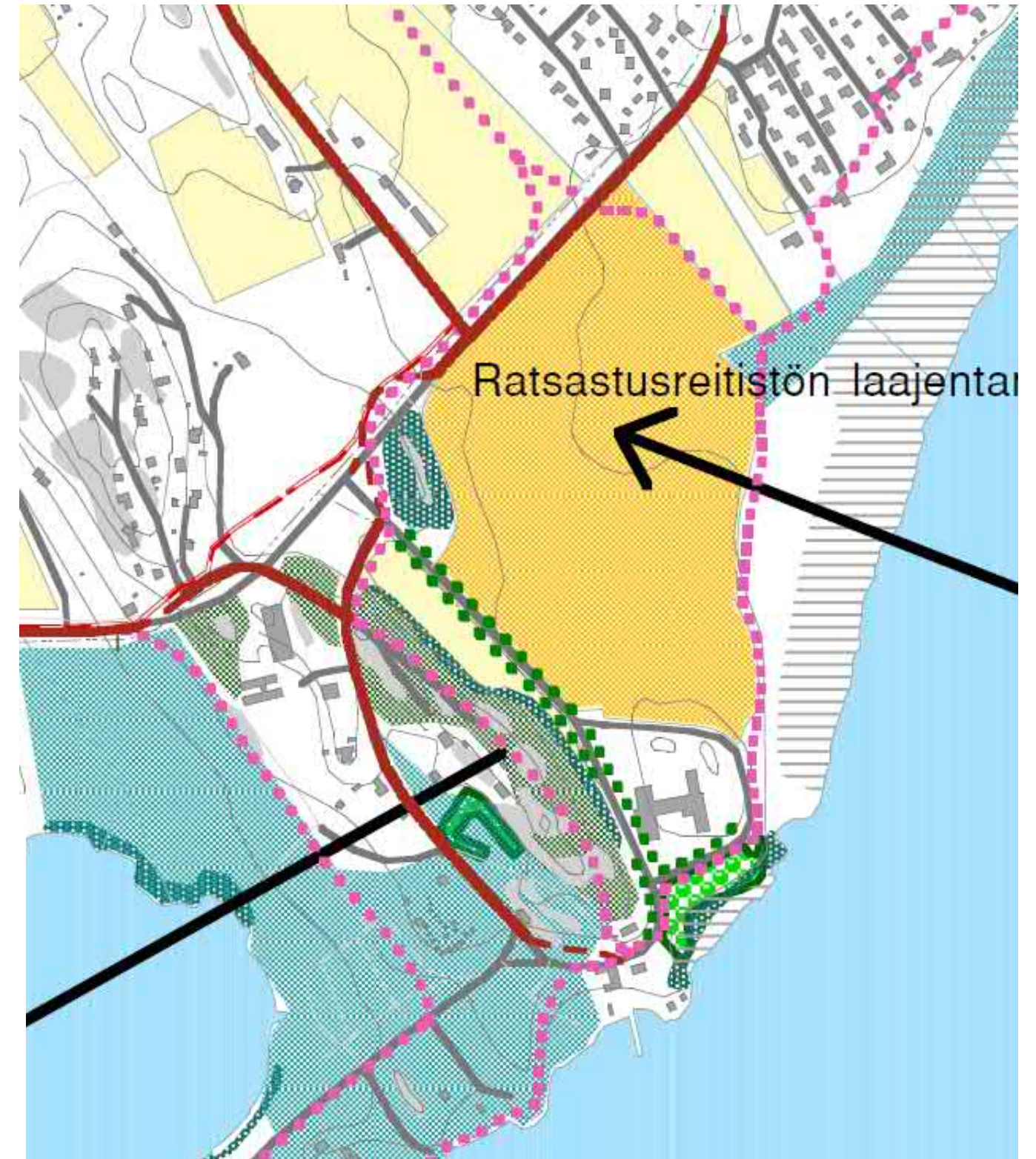
Avoin peltomaisema on vuoden 2000 maisemaselvityksessä tunnistettu erittäin arvokkaaksi viljelymaaksi. Tärkein näkymäsuunta on tunnistettu Tuusulanjärven yli.

Arvokkaita metsäalueita ovat pienempi metsäalue Vanhankyläntien varressa sekä peltoalueita reunustava metsänreuna idässä.

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- Järvenpään kaupungin raja
- Tärkeä näkymäsuunta
- Umpeenkasvanut näkymäsuunta
- Vanha tie
- Vanha tie, kadonnut osuus
- 50- luvun katuverkosto
- 50- luvun katuverkosto, hävinnyt osuus

- Arvokas avoin viljelymaisema / erittäin arvokas / arvokas
- Kaupunkirakenteen osa, joka sijaitsee vanhalla alavalla viljelyalueella.
- Harjualue
- Arvokas metsäalue; kehystää maisemaa ja on arvokas osa viher- ja virkistysverkostoa
- Muu arvokas virkistysalue tai viheryhteys
- Avoin virkistysalue, (pelto, niitty tai vesialue)
- Arvokas hoidettava saareke, reunavyöhyke tms.
- Arvokas pienvesistö; purouoma ja sen ympäristön kasvillisuus
- Arvokas vanha puutarha tai puisto

Ote vuoden 2000 maisemaselvityksestä (Kuvan lähde: MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys)

NYKYTILA

Maiseman perusrakenne

Maiseman yleispiirteet

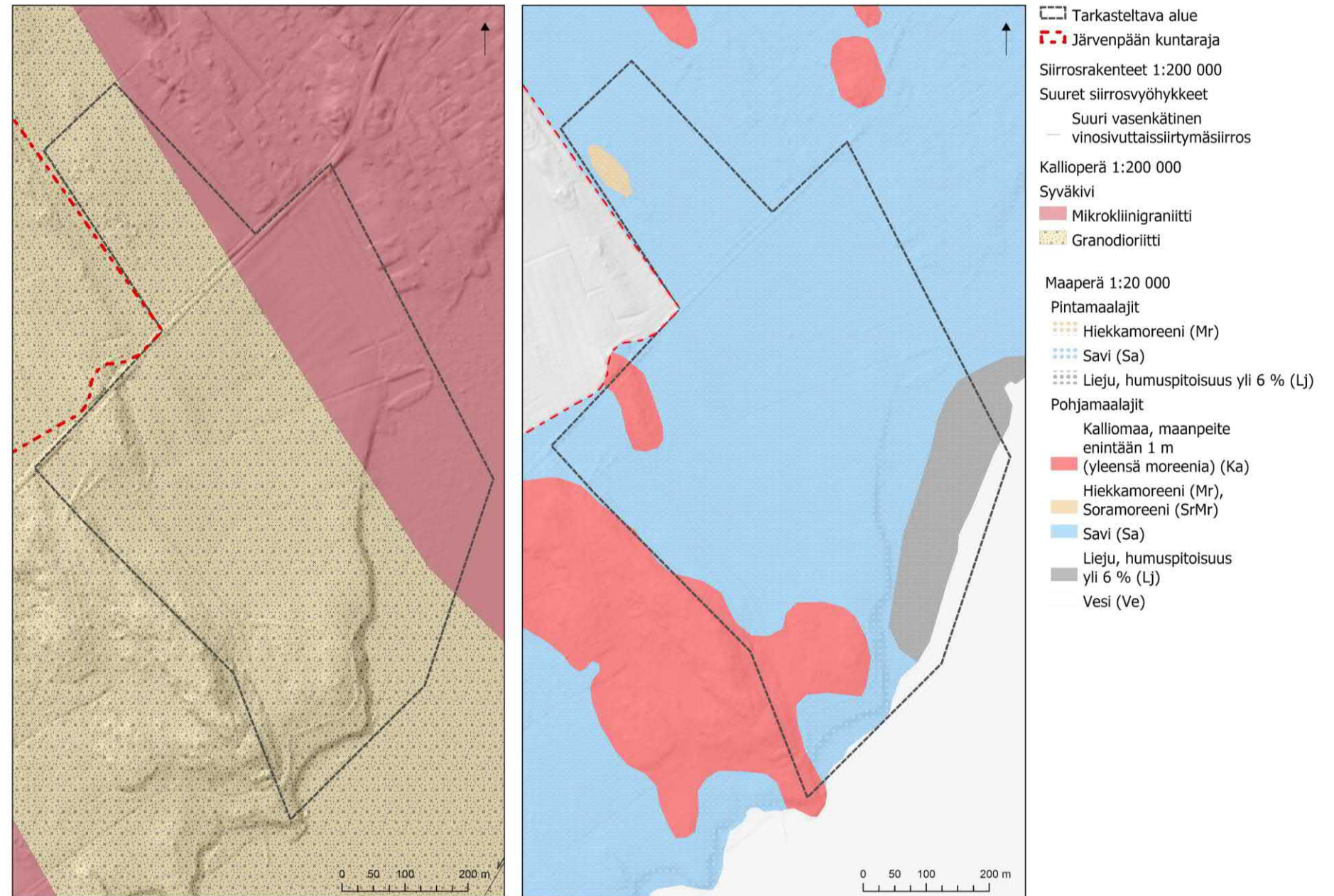
Vanhankylänniemen Anni-tä dintien ja Stålhanentien välinen alue on pääasiassa avointa peltoaluetta, jota lounaassa reunustaa metsäisempi alue ja luoteiskulmassa pienempi metsäsaareke. Alue rajautuu pohjoisessa Vanhankyläntiehen, josta maisema jatkuu avoimena peltona pohjoiseen.

Kaakossa tarkastelualue rajautuu Tuusulanjärveen, jonka kosteikkoalueella on perinnemaisemanhoitoa. Kosteikkoalueella on lisäksi paljon luontoarvoja ja se on Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue.

Kallio- ja maaperä

Alueen kallioperä on suurimmaksi osaksi granodioriittia. Alue on jakautunut luode-kaakkosuunnassa kahtia granodioriitti- ja graniittivyöhykkeeseen. Pohjoiskoillis-kaakkoisosissa on graniittia. Molemmat kivilajit ovat syväkivilajeja. Vanhankylänniemen alueen kaakkoispuolella sijaitsee Tuusulanjärven läpi kulkeva kallioperän halkaiseva muros-laakso.

Tarkastelualueen maaperä on pääosin savimaata. Savi kuuluu hienorakenteisiin maalajeihin. Se läpäisee heikosti vettä ja routii talvisin (GTK 2005). Aivan Tuusulanjärven rannassa sijaitsevalla alueella maaperä on liejua, jonka humuspitoisuus on yli 6 %. Lisäksi tarkastelualueelle sijoittuu muutamia yksittäisiä kalliomaa- ja moreenialueita.

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen kalliio- ja maaperä

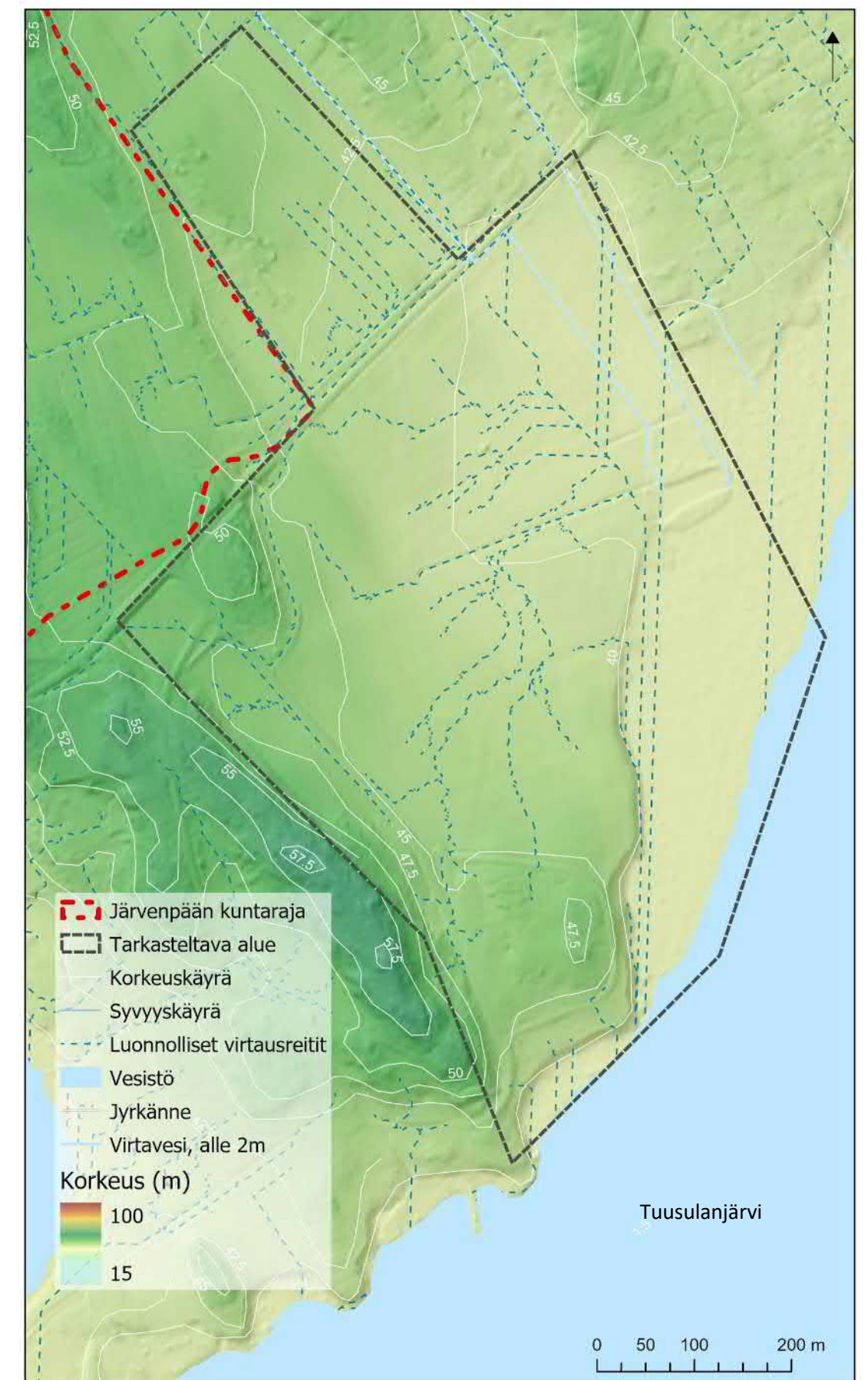
Korkeussuhteet

Alueen maanpinta on suhteellisen matalalla. Alue on suhteellisen tasaista ja korkeussuhteet kasvavat lännestä alueen lounaisosaan. Länsiosan laaksosta korkeudet vaihtuvat +40 metristä lounaisosan selänteeseen +57,5 metriin.

Vesiolosuhteet

Alueen vedet laskevat Tuusulanjärveen. Koillisessa alueen reunassa kulkee oja.

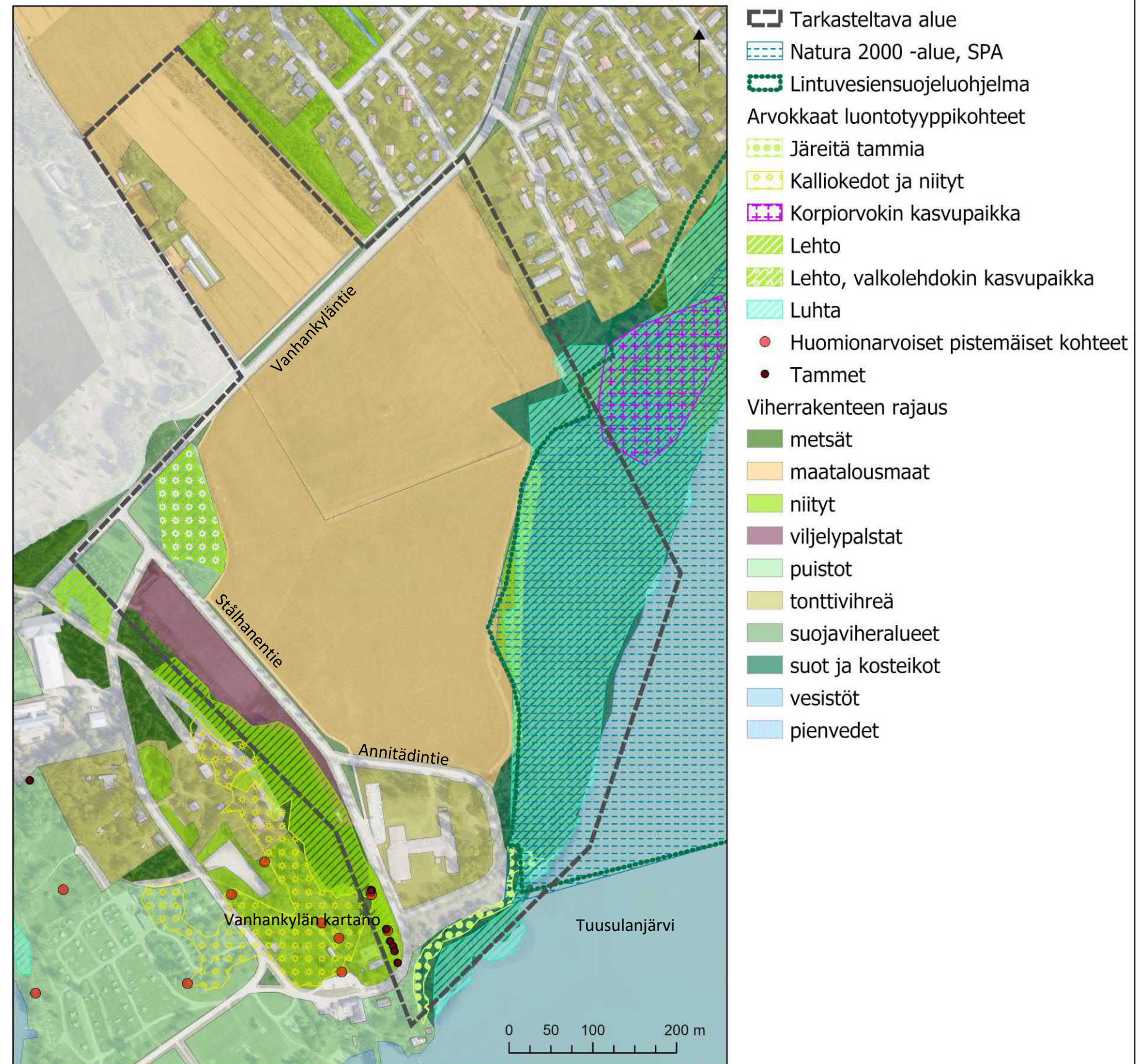
Pelto- ja maatalousmailla syntyy valuntaa luonnontilaisia alueita enemmän ja samalla haihdunta on vähäisempää. Peltomailta valuu helposti kiintoainesta ja ravinteita sarkaojien kautta puroon, erityisesti keväällä lumen sulannan yhteydessä maan ollessa paljas.

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhantien välisen alueen korkeussuhteet

Kasvillisuus

Tarkastelualueen maanpeite on pääasiassa maatalousmaita. Tuusulanjärven rannalla sijaitsee kosteikkoalue ja osa alueesta on Vanhakylän kartanon aluetta, jossa kasvillisuus on rakennetumpaa tonttivihreää. Alueella sijaitsee myös viljelypalstojen alue.

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen viherrakenne

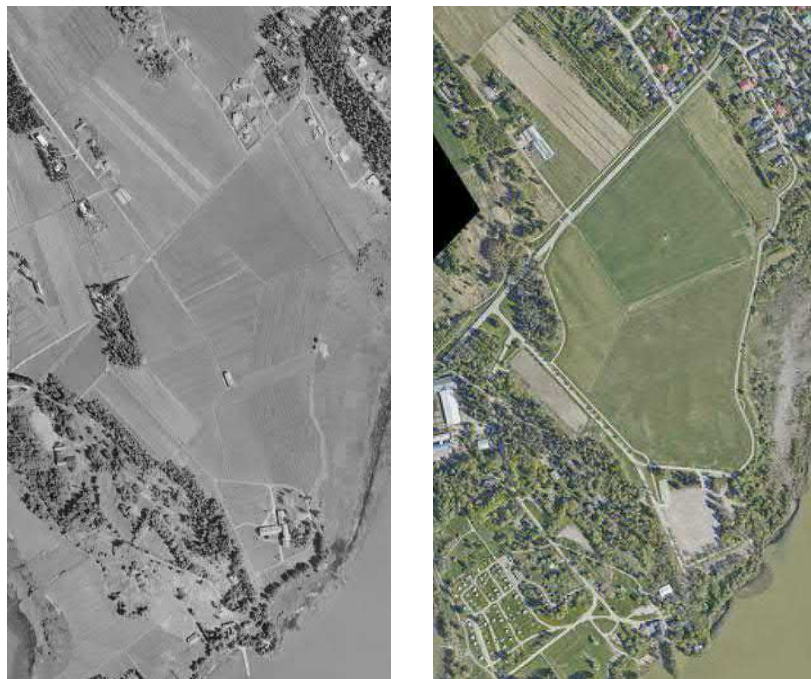
Kulttuuriympäristön pääpiirteet

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välinen alue kuuluu osaksi maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön, Tuusulan Rantatien kulttuurimaisema ja Tuusulanjärven ympäristö. Alueella on lisäksi paikallisia kulttuuriympäristöarvoja. Alueen lähistöllä on lisäksi muutamia muinaisjäännösalueita ja -kohteita. Alueen historialliseen kehitykseen ja luonteeseen on vaikuttanut alueella sijaitseva Vanhankylänniemen kartano.

Maankäytön ja asutuksen historia

Vanhankylänniemen alueella asutus oli vähäistä ennen 1600-lukua. Tällöin Vanhankylän kylässä sijaitsi seitsemän taloa. 1640-luvulla talot liitettiin alueella sijainneeseen ratsutilaan, Vanhakylän kartanoon. Myös 1700-luvulla asutus oli vähäistä, mutta 1800-luvun puolivälissä asutus alkoi lisääntyä Vanhankylänniemen alueella, Vanhankylänniemen kartanon ympärillä. (Ramboll 2017)

Vuonna 1955 alueelle rakentuivat terveyskeskuksen rakennukset, jotka toimivat silloin Järvenpään vanhainkotina. Nykyisin rakennukset on purettu.

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen asutus
ilmakuvissa 1964 ja 2019 (ilmakuvat Järvenpään kaupungin karttapalvelusta)

- Tarkasteltava alue
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännös
- Arvokkaat kulttuuriympäristöt (selvitys 2017)
- Suojellaan kaavoituksella
- Suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä
- Suojellaan kaavoituksella
- Suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen kulttuurihistorialliset
kohteet (selvityksessä tunnistetut suojeltavat kohteet on ehdotettu suojeltavaksi
asemakaavalla)

Rakennusperintö sekä historialliset kohteet

Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen lounais- ja länsipuolelle sijoittuu useita paikallisesti merkittäviä rakennuksia. Tarkastelualueelle sijoittuvat rakennukset ovat 1800-luvulla rakennettu Vanhankylän kartanon päärakennus ja yläpytingin rakennus sekä varastot ja maakellari.

Kiinteät muinaisjäännökset

Tarkastelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee useampi muinaisjäännösalue ja -kohde. Vanhankylänniemen kartanon nykyisen päärakennuksen ja yläpytingin kaakkoispuolella sijaitsee Vanhankylän kartanon -muinaisjäännös (1000030876), joka on entisen 1600-luvulla rakennetun kartanon päärakennuksen rakennuspaikka (Museovirasto 2017a).

Lisäksi nykyisen Vanhankylän kartanon pohjoispuolella kallioisella mäellä sijaitsevat Vanhakylä Myllymäki 2 -muinaisjäännösalueet (1000030878), joilla ovat aiemmin sijainneet kartanon tuulimyllyt. Lisäksi alueelta on löytynyt kallioon tehtyjä kivilouhoksia (Museovirasto 2017b).

Nykyinen ja suunniteltu yhdyskuntarakenne

Nykyisin alue on pääasiassa avointa peltoaluetta. Peltoalueella on aidattu hevosaitaus ja Tuusulanjärven rannassa on lampaita laiduntamassa. Stålhanentien varressa on viljelypalstojen alue. Aiemmin alueella toimi terveyskeskus, mutta nykyisin toiminta on siirretty ja tyhjät rakennukset purettu.

Alueelle on Järvenpään yleiskaavaluonnoksessa osoitettu palveluiden ja asumisen aluetta sekä pientalovaltaista asuntoaluetta.

Maiseman arvot ja häiriötekijät

Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Annitädintien ja Stålhanentien välinen alue kuuluu maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöön, Tuusulan Rantatien kulttuurimaisema ja Tuusulanjärven ympäristö. Alue toimii vastaparina länsirannan arvokkaalle kulttuurimaisemakokonaisuudelle. Alue on osa maakunnan halkaisevaan suureen kalliooperän murroslaaksoon rakentunutta Tuusulanjärven ympäristöä (Uudenmaan liitto 2012).

Annitädintien ja Stålhanentien välinen alue kuuluu osaksi laajemmin rajattua paikallisesti merkittävää Vanhankylän alueen kulttuuriympäristöä. Vanhankylän alueen kulttuuriympäristö on ehdotettu suojeltavaksi asemakaavalla. Tämä paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö käsittää Vanhakylän kartanoa ympäröivän puiston perusosa sekä kartanon vanhimman rakennuskannan, joka on 1700-luvulta. Vanhakylän alue muodostuu monista maisemallisista elementeistä ja on arvokas kulttuurihistoriallisen miljöö ja luonnonympäristön muodostama kokonaisuus (Ramboll 2017.)

Alueen luontoarvot

Annitädintien ja Stålhanentien välinen tarkastelualue rajautuu kaakossa Tuusulanjärveen, jonka rannan luhdet ovat linnustollisesti tärkeitä alueita ja sisältyvät Natura 2000 -verkostoon (Tuusulanjärven lintuvesi). Alueella sijaitsee lisäksi arvokkaita luontotyyppejä, kuten lehtoalueita. Alueella on luonnonsuojelulain mukainen arvokas elinympäristökohde, jalopuumetsikkö, jossa on runsaasti vaahteraa sekä saarnen ja tammen taimia (Faunatica 2015). Alueella on myös metsälakikohteiksi luettavia luonnonympäristöjä (Faunatica 2015).

Lisäksi alueelta on tunnistettu paikallisesti arvokkaaksi luokiteltu lehtolaikku sekä järeitä tammia käsittävä muu arvokas elinympäristö (Faunatica 2015). Stålhanentien varressa sijaitsee myös muutamia suojeltuja tammia.

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat häiriöt ja uhat

Annitädintien ja Stålhanentien välinen alue sijaitsee Tuusulanjärven rannalla laajan peltoalueen reunalla, jolloin alueen rakentuessa avoimet alueet vahvistavat näkymiä kaukomaisemaan. On mahdollista, että uusi rakentaminen voi näkyä pitkälle Tuusulanjärven toiselle puolelle. Entistä terveyskeskuksen aluetta ympäröi vanha ja korkea puusto, joka säilyessään luo näkymäsuojaa alueelle.

Tarkastelualueen länsipuolelle sijoittuu monia kulttuuriarvoja. Tällä hetkellä ne kuitenkin sijoittuvat puustoisin alueen taakse, jolloin alueen rakentuminen ei suoraan muuta Vanhankartanon kulttuuriympäristöä ja sen kulttuurihistoriallista miljöötä. Arvojen sijoittuminen on kuitenkin hyvä huomioida uuden rakentamisen sijoittamisessa.

Näkymä Annitädintieltä kohti Vanhankyläntietä

Maisemarakenne ja maisemakuva

Maisemarakenne

Annitädintien ja Stålhanentien välinen alue on suhteellisen tasaista savimaata. Maasto kohoaa hieman muuta aluetta korkeammalle kaakossa ja lännessä mäkisenä kalliomaana. Savimaat ovat pääasiassa maatalousmaina ja kallioisilla alueilla kasvaa puustoisempia lehtoalueita. Vanhan terveyskeskuksen alue on rakennetumpaa ja puistomaista ympäristöä. Nykyisellään terveyskeskuksen alue on tasoitettua kenttää, jolta rakennukset on purettu.

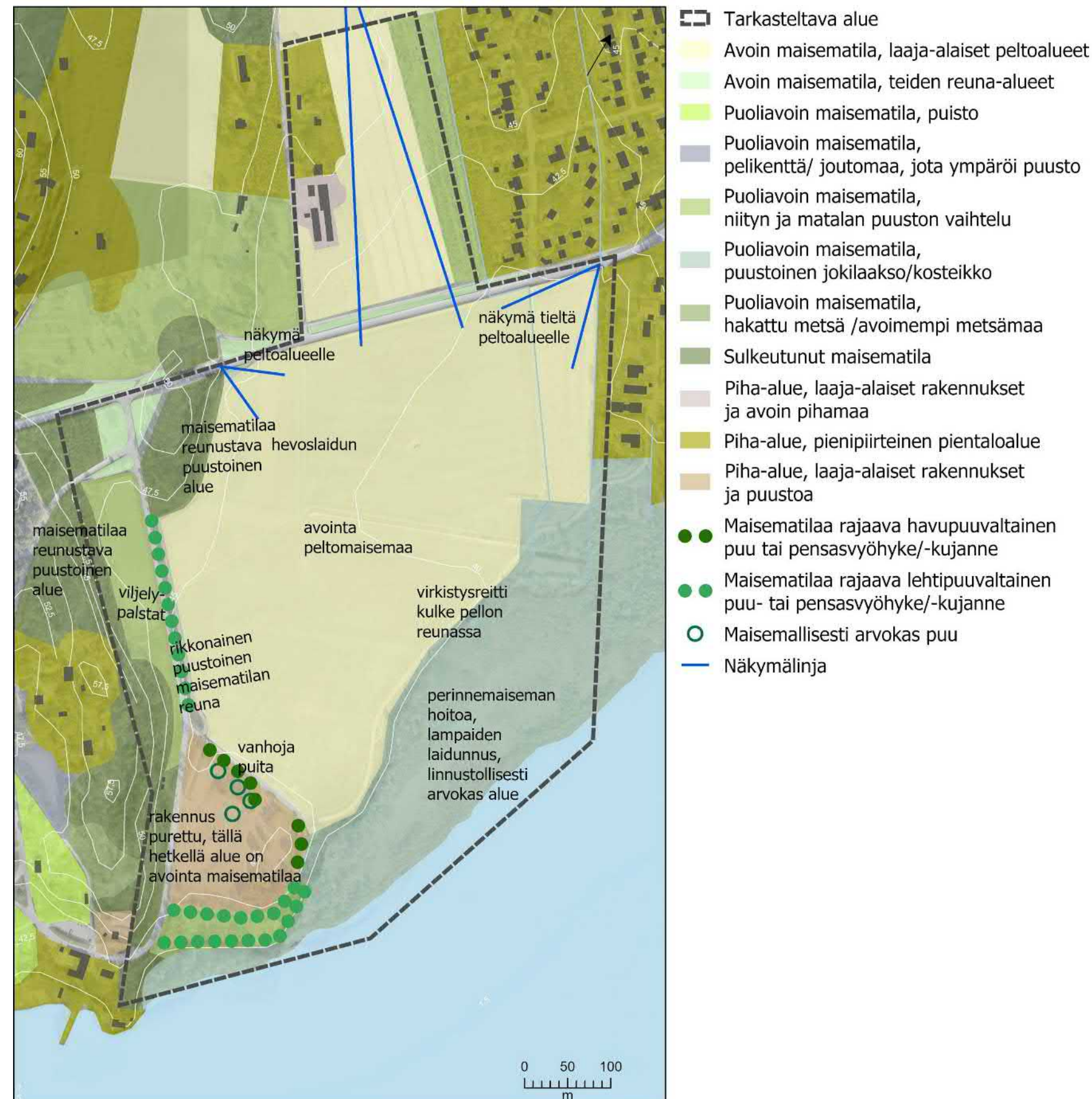
Maisemakuva

Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen maisema on pääasiassa avointa peltomaata, jota reunustaa kaakossa Tuusulanjärven rannan kosteikko, eteläosassa entistä terveysasemaa reunustanut pihapuusto ja lännessä avoin puustoinen reunavyöhyke ja saareke. Entisen terveyskeskuksen ja peltoalueen välissä sijaitsevat havupuut rajaavat näkymiä ja maisematilaa.

Vanhankyläntieltä avautuu näkymä avoimeen pelto-maisemaan. Pohjoisessa maisema jatkuu avoimena peltoalueena, mutta aluetta jakaa väliin sijoittuva Vanhankyläntie.

Entistä terveyskeskuksen aluetta ympäröi Tuusulanjärven rannassa puustoinen reuna, joka rajaa näkymiä alueelta. Entisen terveyskeskuksen ympäristössä sijaitsee myös järeitä tammia. Puusto on pääasiassa lehtipuuvaltaista, jolloin näkymät lehdettömään aikaan ovat avoimemmat.

Tällä hetkellä avoin kenttäalue, josta terveyskeskuksen rakennukset on purettu, näyttäytyy väliaikaisena maisematilana, jonka rakentuminen täydentää maisemassa olevaa aukkoa.

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen maisemarakenne

Maisematilat

Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen keskellä korostuu avoin maisematila, joka jatkuu Vanhankyläntien yli pohjoisessa. Avoin maisematila rajautuu pääasiassa reunustavaan puustoon. Entisen terveystakeskuksen alue on nykyisin myös avointa maisematilaa, jota rajaavat piha-alueen havupuuvaltaiset vyöhykkeet.

Maisematilaa rajaavia tärkeitä reunavyöhykkeitä ovat kosteikkoalueen reuna sekä yhtenäisemmät puustoiset reunavyöhykkeet lounaisosassa ja lännessä. Entisen terveystakeskuksen alueen suuntaan maisematilan reuna on rikkonaisempi.

Virkistyskäyttö

Virkistysalueverkosto

Tällä hetkellä Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen virkistyskäyttöä palvelevat alueelle sijoittuva hevoslaidun ja tien varressa sijaitseva viljelypalstojen alue. Lisäksi Vanhankylänniemen kartanon alueella sijaitsee useampia virkistyspalveluita, kuten uimapaikkoja, leikkipuistoja ja leirintäalue.

Yleiskaavaluonnoksessa peltoalue on merkitty lähes kokonaisuudessaan virkistysalueeksi ja se kytkeytyy pohjoisessa sijaitsevaan laajempaan Kaakkolan metsien ja niittyjen viheralueeseen sekä Vanhankylänniemen virkistysalueeseen.

Virkistysreitistö

Tällä hetkellä Stålhanentien varren ja Anni-tädin kylän alueen virkistysreitit kulkevat peltoalueen ja kosteikkoalueen välistä koillisessa sijaitsevalle pientaloalueelle. Lisäksi reitit kulkevat entisen terveystakeskusalueen ympäri Vanhankylänkartanon alueelle. Stålhanentien varressa kulkee myös polkupyöräreitti pohjoiseen.

Näkymä entisen terveystakeskuksen alueelle

MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS

Maisemakuvallisesti Vanhankylänniemen Stålhanentien varrella ja Anni-tädin kylän alueella rakentamiselle soveltuu parhaiten vanha terveystakeskuksen alue, josta rakennukset on purettu ja maaperä on kalliota. Myös Stålhanentien itäpuoli soveltuu maisemakuvallisesti hyvin rakentamiselle, sillä se tukeutuu puustoiseen reunavyöhykkeeseen.

Stålhanentien länsipuolella rakentaminen erottuu voimakkaammin maisemassa, joten se soveltuu maisemakuvallisesti huonommin rakentamiselle. Rakentamisen linjan ehdotetaan noudattavan puusto-saarekkeen muodostamaa reunavyöhykettä jatkuen entisen terveystakeskuksen reunustavan puuston mukaisesti. Avoimen peltoalueen rakentaminen voi mahdollisesti näkyä pitkällekin kaukomaisemassa, jos rakentaminen ylittää korkeudessaan puuston muodostaman siluetin.

Alueen keskelle olisi maisemallisesti tärkeää jättää yhtenäinen avoin alue. Lisäksi alueen rannat ja Stålhanentien varren puustoinen vyöhyke soveltuvat suojelullisten ja maisema-arvojen takia huonosti rakentamiselle. Rakentamisen sijoittaminen avoimeen peltomaisemaan on jo vuoden 2000 selvityksessä todettu olevan erittäin vaativaa.

Alueen rakennusten korkeuksia ja niiden sijoittumista on tarkasteltu erillisillä näkyvyysanalyysillä (liite 1). Niissä oli huomattavissa, että rakentamiskorkeudella ja rakentamisen sijoittumisella peltoalueelle on vaikutus alueelta avautuviin näkymiin. Puuston rajan ylittävä rakentaminen näkyy Tuusulanjärven yli kaukomaisemaan.

- Tarkasteltava alue
- Tärkeä säilytettävä reunavyöhyke
- Tärkeä näkymä, joka ehdotetaan säilytettäväksi
- Tärkeä näkymä, joka ehdotetaan avattavaksi
- Sopii huonosti rakentamiseen
- Sopii hyvin rakentamiseen
- Sopii kohtalaisesti rakentamiseen

rakentaminen tukeutuu puustoiseen reunavyöhykkeeseen, täydentäen maisematilaa, alueen rakentaminen vaikuttaa nykyisessä virkistyskäytössä oleviin viljelypalstoihin

maisemakuvallisesti soveltuu kohtalaisesti rakentamiselle reunavyöhykkeitä mukaillen, rakentamisen korkeus vaikuttaa kaukonäkymiin alueen sijaitessa Tuusulanjärven rannassa

maisematilaa reunustava puustoinen alue, luontoarvot

maisemakuvallisesti soveltuu huonosti rakentamiselle, avonainen ja yhtenäinen peltoalue

maastonmuodot ja maaperä, suojelualue ja kosteikkoalue, linnustolliset arvot

puuston suojaan sijoittuva alue, kalliainen maaperä, kertaalleen rakennettu, rakentamisen korkeus vaikuttaa kaukonäkymiin alueen sijaitessa Tuusulanjärven rannassa

0 50 100
m

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen maisemallinen maankäyttösuositus

VAIKUTUKSET

Rakentamisen sijoittuminen tienvarteen ja entisen terveyskeskuksen alueelle vähentää maisemallisia vaikutuksia, jotka ovat suuremmat avoimella peltoalueella. Alueella sijaitsee viljelypalstojen alue, jolloin rakentaminen tulee muuttamaan alueen virkistyskäyttöä.

Rakentamisella voi olla vaikutuksia kaukomaisemaan. Rantaa ympäröivä puusto on lehtipuuvaltaista, jolloin näkymät vaihtelevat eri vuodenaikoina lehtipeitteen hävitessä talvella. Vaikutuksia voidaan lieventää asutuksen sijoittamisella, säästämällä olemassa olevaa puustoa ja huomioimalla ympäröivän puuston vaikutus rakentamiskorkeuksissa.

Tuusulanjärven rannassa erityisesti hulevesien laadun hallinta on tärkeää. Rakennetun alueen hulevesien laadun hallintaan tulisi kiinnittää huomiota ja pyrkiä vesien suodattamiseen luonnonmukaisin keinoin. Alue on nykyisellään peltoaluetta, joten vaikutukset valuntaan ovat pienempiä kuin luonnontilaisen alueen rakentamisen. Kuitenkin kaupunkialueilla valunta voi olla 2-4 kertaa suurempaa kuin peltoalueella.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välinen alue soveltuu maisemakuvallisesti tarkasteltuna paikoitellen hyvin rakentamiselle. Avoin peltoalue on kuitenkin maisemallisesti arvokas, ja sen on todettu myös vuoden 2000 maisemaselvityksessä soveltuvan huonosti rakentamiselle.

Maiseman muutosherkkyyteen vaikuttaa Tuusulanjärven läheisyys. Pitkillä näkymillä on vaikutusta myös uuden rakentamisen maisemavaikutusten laajuuteen, jota on tarkasteltu näkyvyysanalyysien avulla (liite 1).

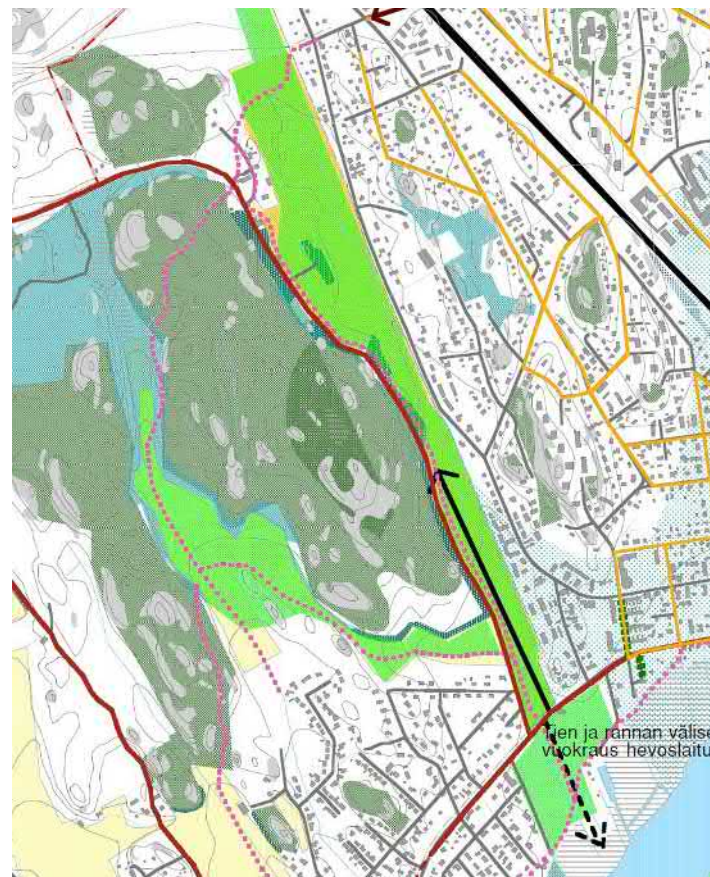
Näkymä alueelta Tuusulanjärvelle

ERIKSNÄSINPELTO

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS

Tunnistetut maisema- ja kulttuuriarvot

”Eriksnäsilaakso on kapea ja jyrkkäpiirteinen, mieleenpainuva laaksomuoto. Se on säilynyt viljelyksessä. Laakson säilyminen avoimena onkin erittäin tärkeää kaupunginosien hahmottuvuuden, maiseman ja viheralueiden kannalta. Laakson suu Tuusulanjärven pohjoispäässä on kuitenkin kasvamassa umpeen, sillä vanha pelto jäi pois käytöstä, kun sille läjitettiin järven pohjukan ruoppausmassoja.” (MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys, 2000)

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- Järvenpään kaupungin raja
- Tärkeä näkymäsuunta
- Umpeenkasvanut näkymäsuunta
- Vanha tie
- Vanha tie, kadonnut osuus
- 50- luvun katuverkosto
- 50- luvun katuverkosto, hävinnyt osuus
- Arvokas avoin viljelymaisema / erittäin arvokas / arvokas
- Kaupunkirakenteen osa, joka sijaitsee vanhalla alavalla viljelyalueella.
- Harjualue
- Arvokas metsäalue; kehystää maisemaa ja on arvokas osa viher- ja virkistysverkostoa
- Muu arvokas virkistysalue tai viheryhteys
- Avoin virkistysalue, (pelto, niitty tai vesialue)
- Arvokas hoidettava saareke, reunavyöhyke tms.
- Arvokas pienvesistö; purouoma ja sen ympäristön kasvillisuus
- Arvokas vanha puutarha tai puisto

Eriksnäsilaakso Vanhankyläntieltä pohjoiseen
(Kuvan lähde: MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys)

Ote vuoden 2000 maisemaselvityksestä (Kuvan lähde: MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys)

NYKYTILA

Maiseman perusrakenne

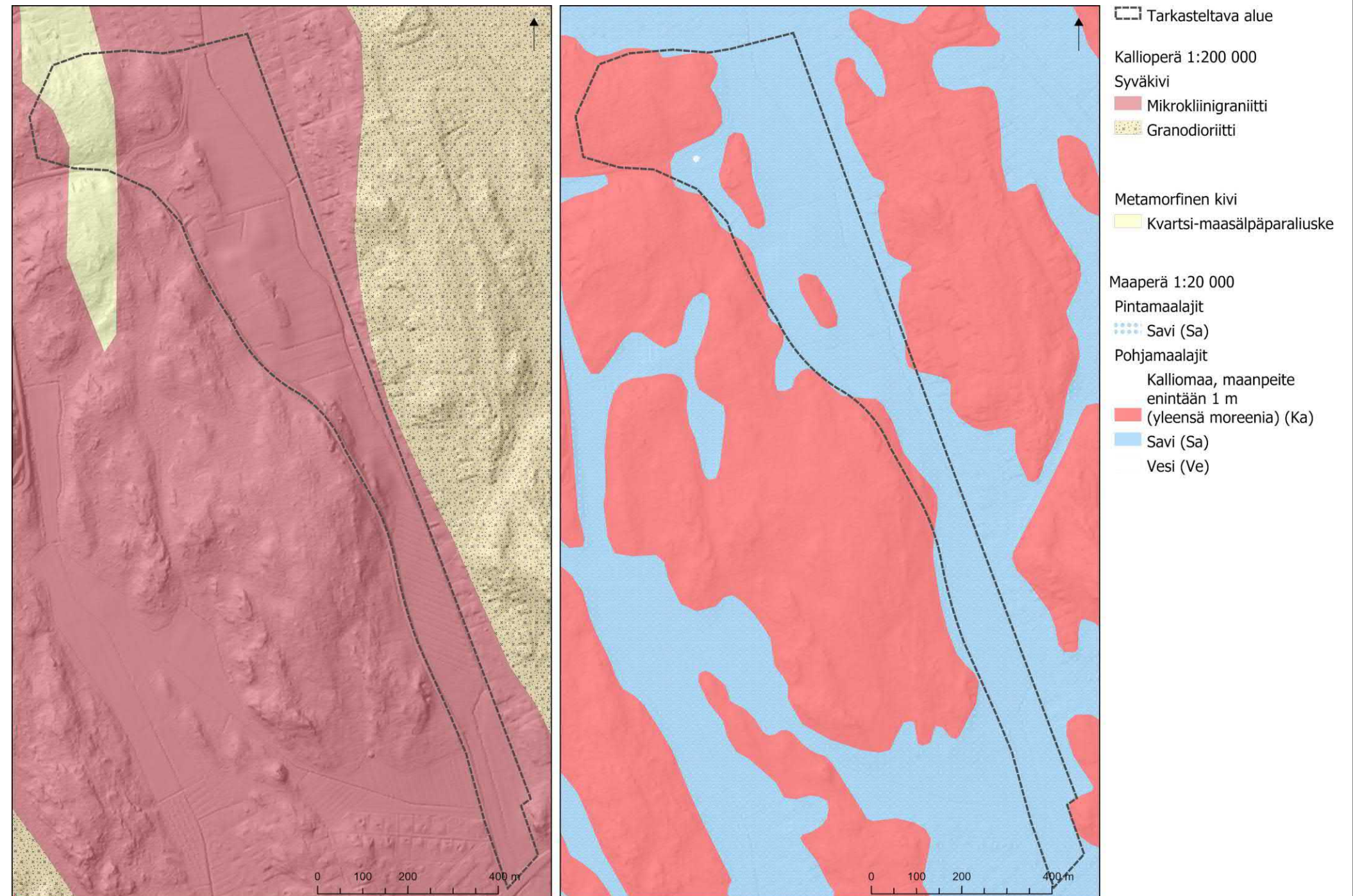
Maiseman yleispiirteet

Eriksnäsinpellon alue on pitkä ja kapea peltoalue, jonka läpi muodostuu pitkä yhtenäinen näkymälinja. Alue rajautuu lännessä Eriksnäsin-tiehen ja puustoiseen metsäalueeseen. Idässä alue rajautuu pientaloalueeseen. Etelässä aluetta rajaa Vanhankyläntie. Pohjoisosassa avoin peltoalue jatkuu kapeana vyöhykkeenä, jota rajaa rakentunut pientaloalue.

Kallio- ja maaperä

Kallioperän pääkivilaji on graniitti, joka on syväkivilaji, mutta aivan alueen luoteisosassa on kvartsi-maasälpäparaliusketta, joka puolestaan on metamorfinen kivilaji (sedimenttinen protoliitti-koostumus-tekstuuri).

Eriksnäsinpellon alueen maaperä on pääosin savimaata. Savi kuuluu hienorakenteisiin maa-lajeihin. Se läpäisee heikosti vettä ja routii talvisin (GTK 2005). Tarkastelualueen länsilaidalla ja luoteiskulmassa on paikoitellen kalliomaata, jossa maanpeite on enintään metrin paksuinen.

Eriksnäsinpellon kallio- ja maaperä

Korkeussuhteet

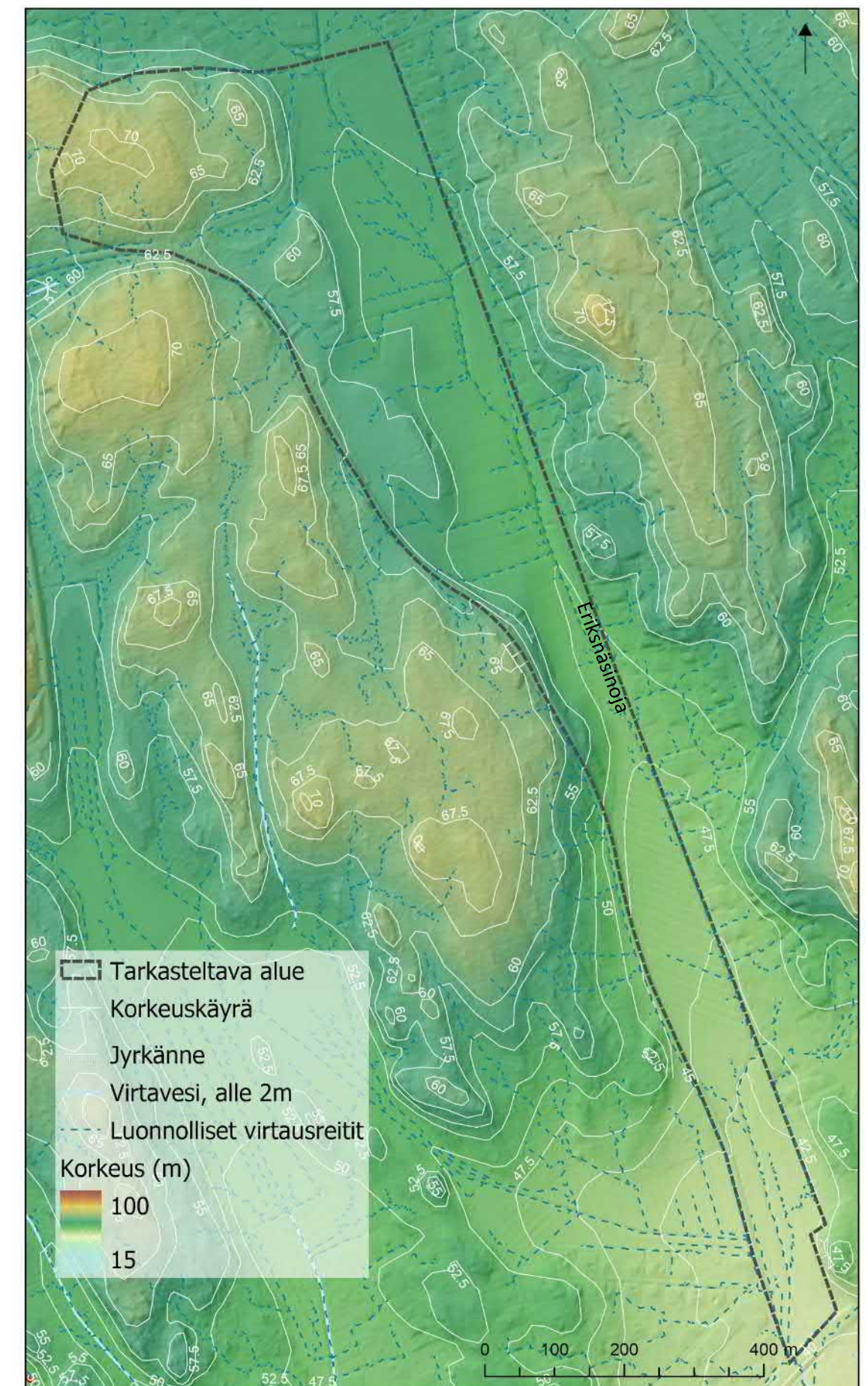
Eriksnäsinpellon alue sijoittuu kahden selänteiden väliseen laaksoon. Alueen eteläosassa maanpinta on matalimmillaan +40 metrissä. Alueen korkein kohta on luoteisosan selänteellä +70 metrissä.

Vesiolosuhteet

Alueen vedet valuvat Eriksnäsinjoaan, joka on lähes kokonaan suoristettu ja perattu. Oja saa alkunsa tarkastelualueen pohjoisosasta. Ylävirrassa oja on leveä. Keskivaiheilla pienvesiselvityksen perusteella pohja on paikoin lajittunutta kuivakuorisavea ja uoman alaluiskassa on eroosiota, pohjassa on syöpymiä ja liettyimiä. Vehkatien varrella uoman pituuskaltevuus kasvaa ja uoman poikkileikkaus pienenee. Sen reunoilla on vieraslajeista jättipalsamia, rohtorauniyrttiä, karhunköynnöstä ja vähän ruttojuurta (Järvenpään pienvesiselvitys, 31.1.2017).

Eriksnäsinjoja laskee Tuusulanjärveen.

Pelto- ja maatalousmailla syntyy valuntaa luonnontilaisia alueita enemmän ja samalla haihdunta on vähäisempää. Peltomailta valuu helposti kiintoainesta ja ravinteita sarkaojien kautta puroon, erityisesti keväällä lumen sulannan yhteydessä maan ollessa paljas.

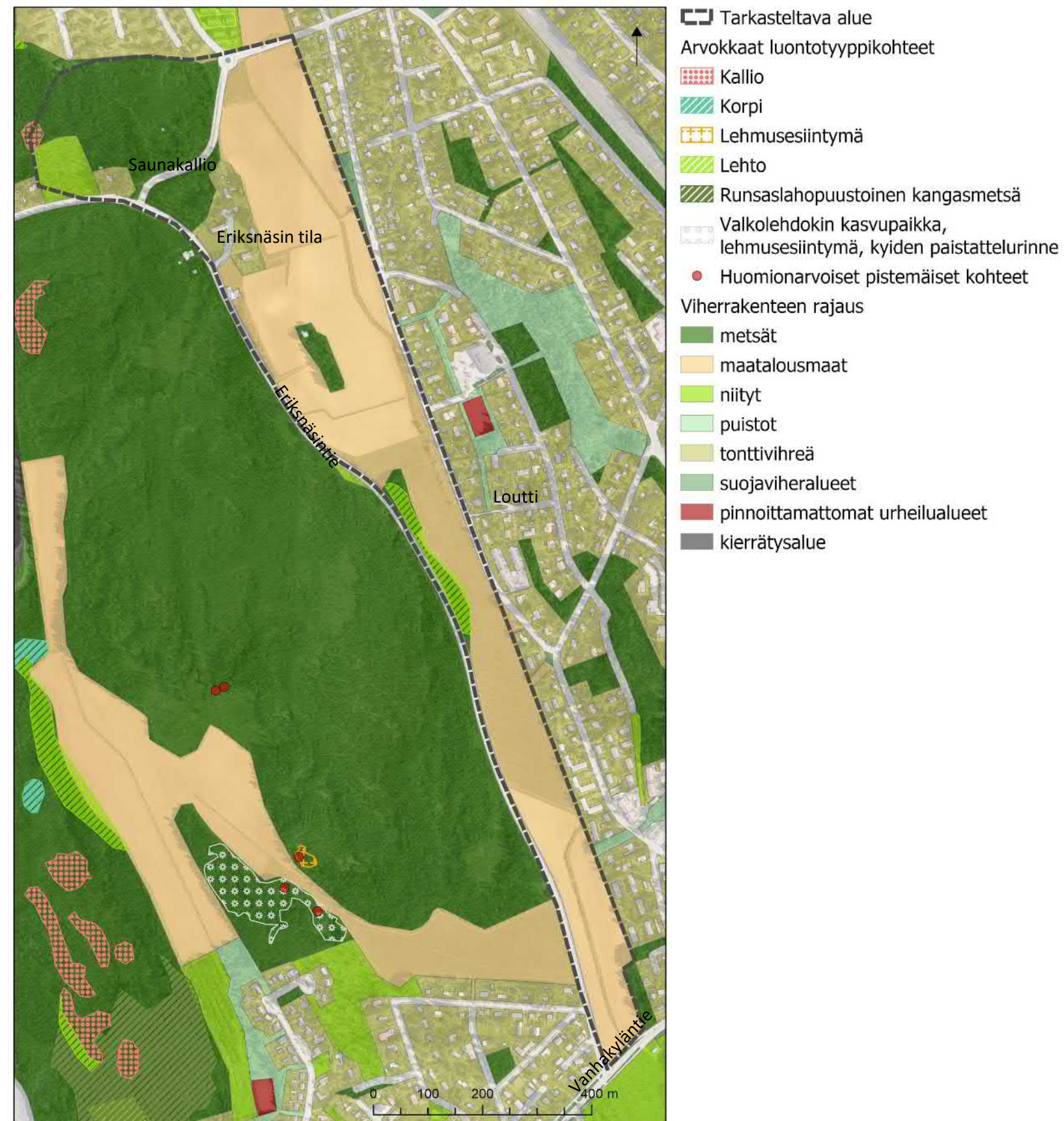

Eriksnäsinpellon korkeussuhteet

Kasvillisuus

Eriksnäsinpellon alue on lähestulkoon kokonaan maatalousmaita. Alueen pohjoisosassa on laajempi metsäinen alue ja alue rajautuu lännessä metsäiseen kallioselänteeseen. Korkeimmalla Saunakallion kallioalueella olevat metsät ovat kivennäismaalla kasvavia havumetsiä. Kasvillisuus vaihtuu lehtimetsiksi alueen rinteillä.

Avoimen peltoalueen keskelle ja sen reunalle sijoittuu muutama puustoinen saareke. Eriksnäsinpellon tarkastelualueella ja sen itäpuolella on pientalovaltaista asuinalueita, jossa kasvillisuus on pääasiassa tonttivihreää.

Eriksnäsinpellon viherrakenne

Kulttuuriympäristön pääpiirteet

Alue on pitkäaikaista peltomaisemaa, jolla on paikallishistoriallista ja maisemallista merkitystä.

Maankäytön ja asutuksen historia

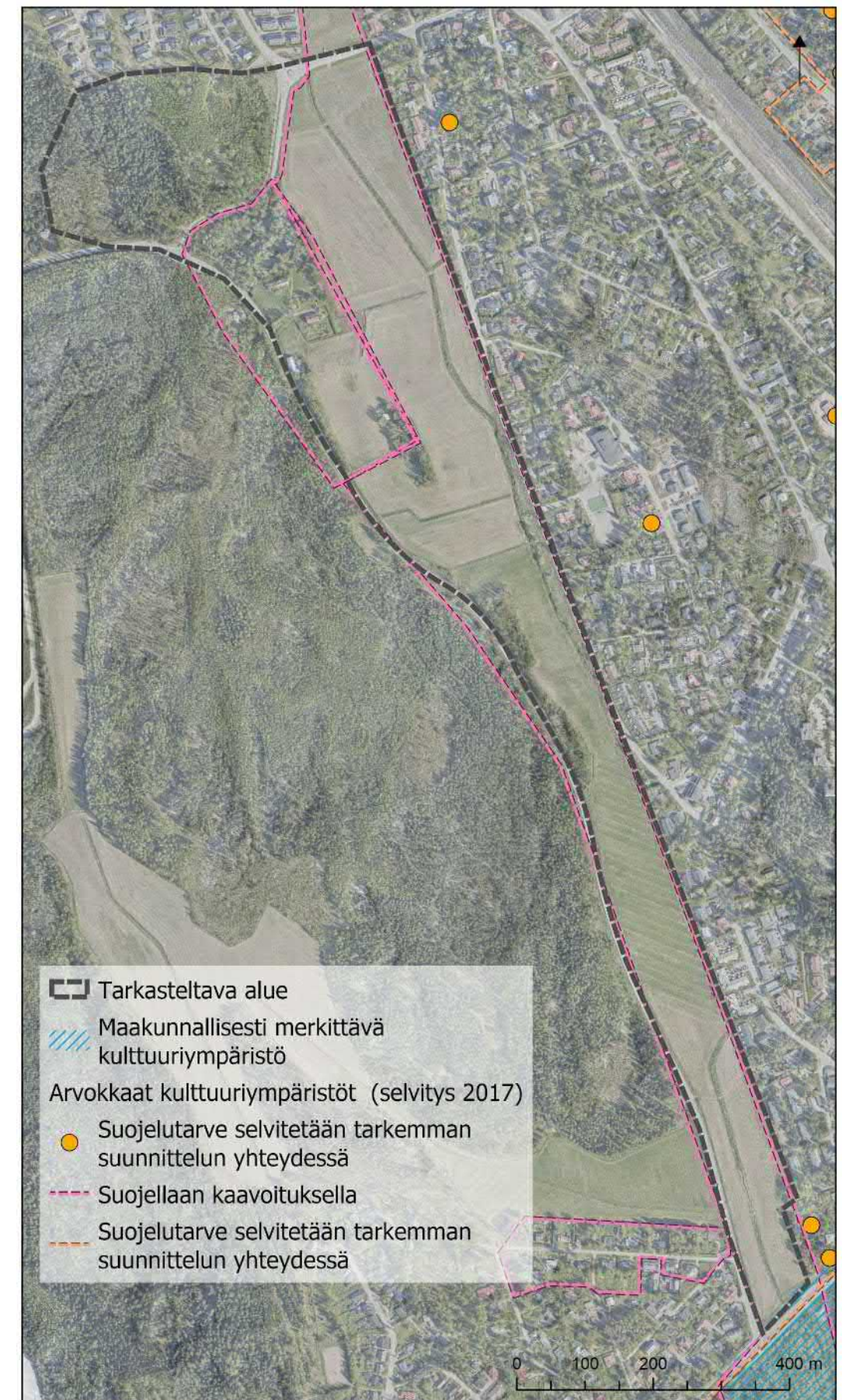
Eriksnäsin peltoaukea ja tie ovat olleet olemassa jo 1700-1800-lukujen vaihteessa. 1900-luvun alussa asutus lisääntyi voimakkaasti ja Eriksnäsinpeltoja reunustava Loutin alue oli jo osittain rakentunut ennen vuotta 1921. Asutus laajeni alueella myös vuosien 1921-1939 välillä voimakkaasti yhä täydentyen. (Ramboll 2017)

Rakennusperintö sekä historialliset kohteet

Eriksnäsinpeltoaukea ja sen reunassa kulkeva Eriksnäsentie ovat paikallishistoriallisesti ja maisemallisesti merkittäviä alueita. Alavalta ja kapealta peltoaukealta aukeavat pitkät näkymät peltoalueen yli, ja laakson säilyminen avoimena on tunnistettu tärkeäksi ympäristön hahmottuvuuden, maiseman ja viheralueiden kannalta (Ramboll 2017).

*Eriksnäsinpellon asutus ilmakuvissa 1964 ja 2019
(ilmakuvat Järvenpään kaupungin karttapalvelusta)*

Eriksnäsinpellon kulttuurihistorialliset kohteet

Eriksnäsinpellon tarkastelualueelle sijoittuvat Eriksnäsin tilan rakennukset. Tila erotettiin Vanhankylän kartanosta vuonna 1919. Alueella on vuonna 1923 rakennettu vanhempi asuinrakennus sekä vuonna 1950 rakennettu nykyinen päärakennus. Alueen on todettu olevan edustava esimerkki sen aikaisesta rakentamisesta.

Kiinteät muinaisjäännökset

Alueella ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Nykyinen ja suunniteltu yhdyskuntarakenne

Nykyisin Eriksnäsin peltojen alue on avointa maatalousmaisemaa. Avoin peltoalue sijoittuu laaksoon pientaloalueiden keskelle.

Yleiskaavaluonnoksessa alueelle on osoitettu lisää asuntoaluetta, jossa alue varataan ensisijaisesti asumiselle ja sitä palveleville lähipalveluille sekä alueen luonteeseen soveltuvalla elinkeinotoiminnalle. Asuntoalueen tehokkuus vaihtelee alueen luonteesta riippuen.

Maiseman arvot ja häiriötekijät

Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Eriksnäsinpellon alue sekä Eriksnäsin tilojen rakennusten alue omaa paikallisesti merkittäviä kulttuuriympäristön arvoja, jotka on ehdotettu suojeltavaksi asemakaavalla. Alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä kulttuuri- tai maisema-arvoja.

Alueen luontoarvot

Eriksnäsin tien varrella sijaitsee lehtoalue, arvokas tuore- ja runsasraviteinen luontotyyppi, joka on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. Lehdossa on pensasmaisena kasvavia lehmuksia.

Näkymä Vehkatieltä pellolle

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat häiriöt ja uhat

Eriksnäsinpellon alueella maisemaan kohdistuvat uhat liittyvät alueen rakentumiseen. Kuitenkin rakentamisen sijoittumisella ja olemassa olevan puuston säilyttämisellä voidaan maisemallisia uhkia lieventää

Maisemarakenne ja maisemakuva

Maisemarakenne

Eriksnäsinpellon maasto on pääosin avointa tasaista savimaata. Maasto kohoaa lännessä ja Saunakallion alueella. Maaperä on näillä ja puustoisilla saarekkeilla kalliomaata, jossa maanpeite on enintään metrin paksuinen. Avoimilla alueilla kasvillisuus on pääasiassa maatalousmaata.

Eriksnäsin tien ja avoimen peltoalueen väliin sijoittuu arvokas lehto-alue.

Maisemakuva

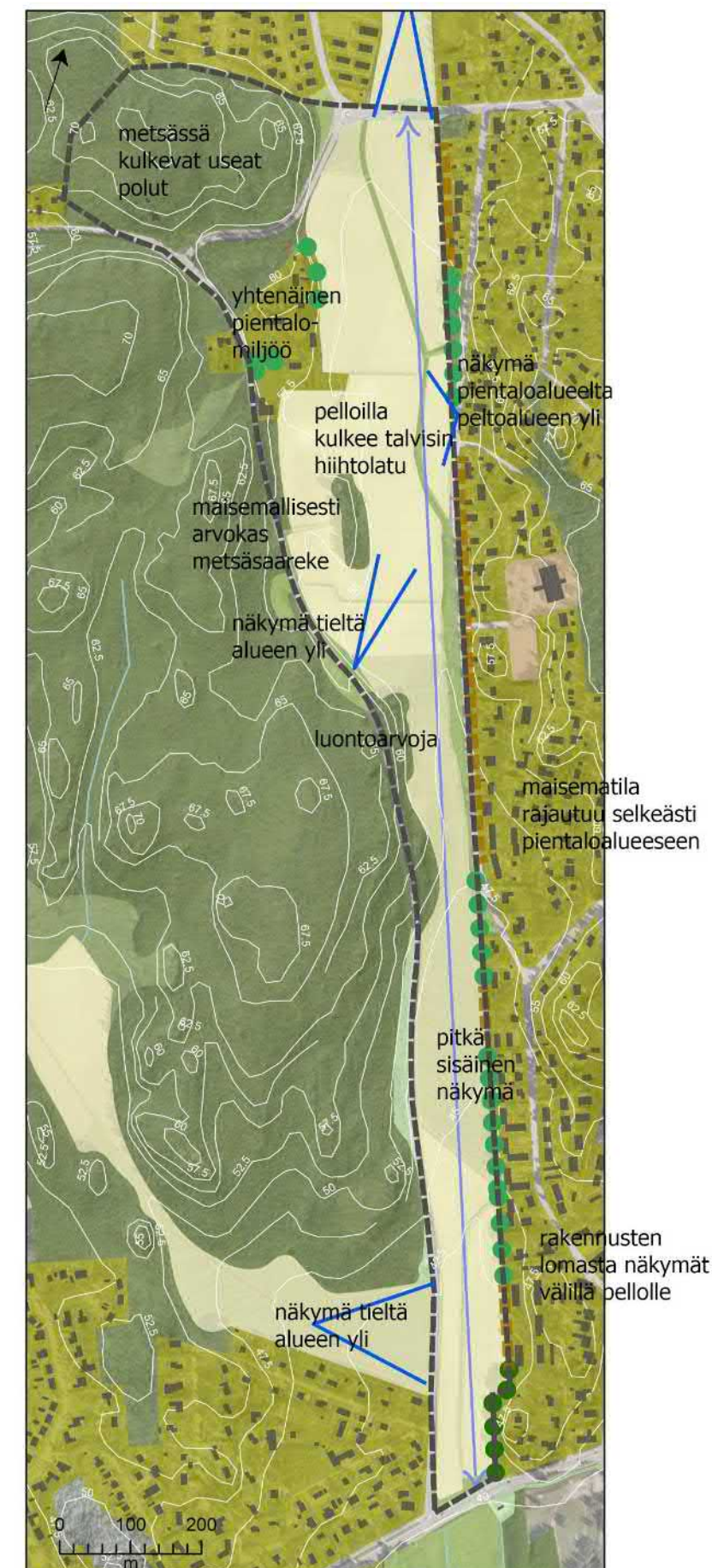
Eriksnäsinpellon alue on pääosin avointa peltomaisemaa, jota rajaa idässä rakentunut pientaloalue ja lännessä metsän reuna. Avoimen peltoalueen keskellä on muutamia puustoisia saarekkeita, jotka rajaavat ja jakavat avointa maisematilaa.

Alueen läpi kulkee luoteis-kaakkosuuntainen pitkä näkymälinja, joka päättyy Tuusulanjärven umpeenkasvaneeseen rantaniittyyn. Lisäksi ympäröiviltä alueilta on muutamia näkymälinjoja alueen yli.

Maisematilat

Eriksnäsinpellon alue on itsenäinen kapea avoin maisematila sulkeutuneempien alueiden ympäröimänä. Alueen läpi kulkeva pitkä näkymälinja on merkittävä suhteessa ympäröivään alueeseen. Eriksnäsinpellon avoimen peltoalueen reunat ovat yhtenäisiä linjoja: lännessä puustoa ja idässä rakentuneempaa pientalomattoa.

- Tarkasteltava alue
- Avoin maisematila, laaja-alaiset peltoalueet
- Avoin maisematila, teiden reuna-alueet
- Puoliavoin maisematila, niityn ja matalan puuston vaihtelu
- Puoliavoin maisematila, hakattu metsä /avoimpi metsämaa
- Sulkeutunut maisematila
- Piha-alue, pienipiirteinen pientaloalue
- Piha-alue, laaja-alaiset rakennukset ja puustoa
- Maisematilaa rajaava havupuuvaltainen puu tai pensasvyöhyke/-kujanne
- Maisematilaa rajaava lehtipuuvaltainen puu- tai pensasvyöhyke/-kujanne
- Maisematilaa rajaava rakennettu reuna
- Näkymälinja
- Sisäinen näkymä

Eriksnäsinpellon maisemarakenne

Virkistyskäyttö

Virkistysalueverkosto

Saunakallion alue on tällä hetkellä asukkaiden virkistyskäytössä, sillä alueella kulkee useita ulkoilupolkuja. Avoin peltoalue on puolestaan talviliikuntakäytössä.

Avoin peltoalue on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu virkistysalueeksi ja se on yhteydessä länsipuolen metsäalueeseen. Virkistysaluemerkinnällä alue varataan yleiseen virkistystoimintaan, ulkoiluun ja luonnon kokemiseen.

Virkistysreitistö

Saunakallion alueella polkuverkosto on paikallinen, mutta suhteellisen kattava. Avoimella peltoalueella sijaitsee talvisin useita latulenkkejä, jotka yhdistyvät Tuusulanjärven kiertävään latuverkostoon.

Eriksnäsinalueen läpi kulkeva latureitti

MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS

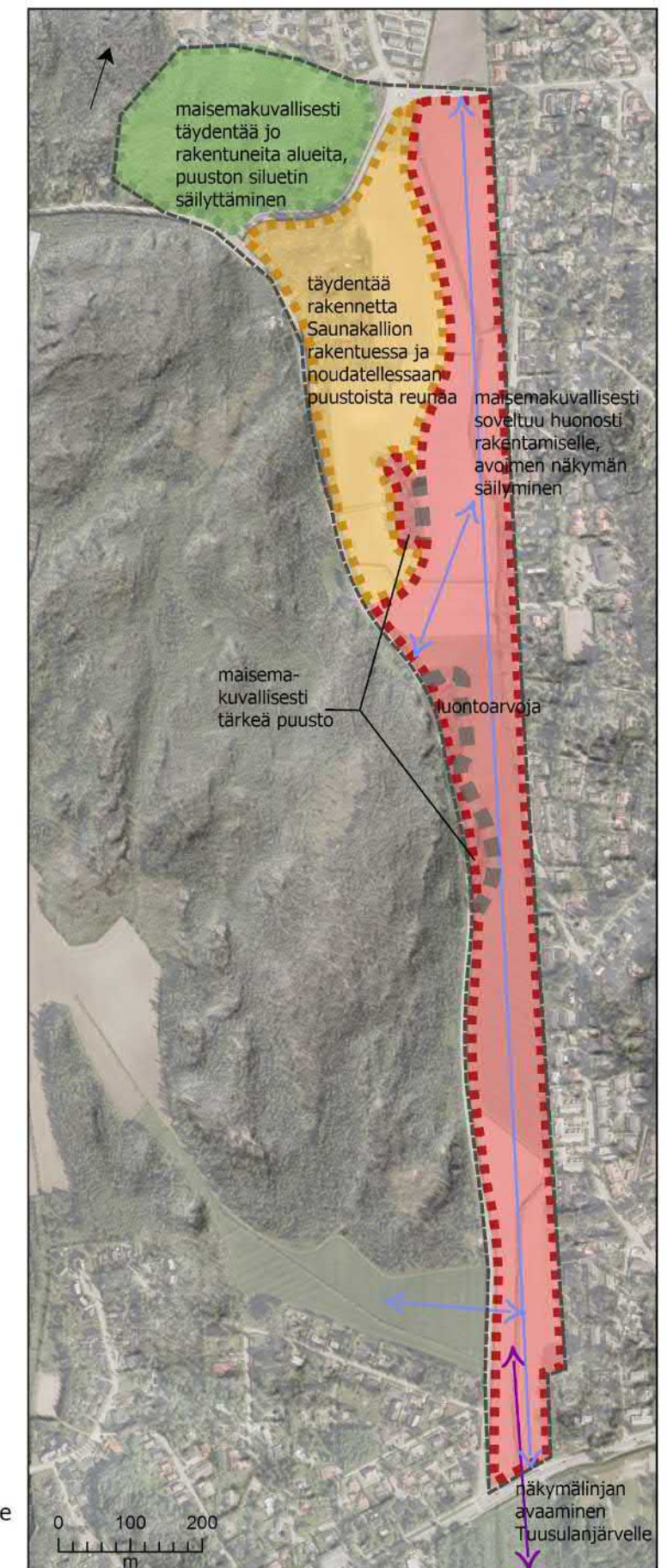
Eriksnäsinpellon aluetta tarkasteltaessa maisemallisen maankäyttösuosituksen kannalta alueen pohjoisosa soveltuu maisemakuvallisesti hyvin rakennettavaksi, sillä alueen ympäristö on jo rakentunut ja näkyy ympäröivään maisemaan.

Saunakallion alue on tällä hetkellä hyvin puustoista aluetta, joten olevaa puustoa suositellaan säästämään mahdollisimman paljon erityisesti lakialueella, jotta maisematilaa rajaavan mäen puustoinen siluetti säilyisi. Saunakallion ja avoimen peltoalueen väliin jäävä alue soveltuu kohtalaisesti rakennettavaksi, mutta maisemakuvallisesti rakennuskannan olisi hyvä noudattaa puuston luomaa reunavyöhykettä. Eriksnäsinpellon alueella hyvin ja kohtalaisesti rakentamiselle soveltuvan alueen välillä ei ole merkittävää eroa, mutta keskeisintä alueella on puustoisien siluettien säilyminen.

Alueen läpi kulkeva pitkä näkymälinja esitetään säilytettäväksi, jolloin rakentaminen noudattelisi puuston muodostamaa reunavyöhykettä. Lisäksi näkymälinja tieltä nykyiselle pientaloalueelle ehdotetaan säilytettäväksi. Uutena avattavana näkymänä ehdotetaan näkymälinjan jatkamista Tuusulanjärvelle asti. Nykyisin alueelta ei ole Tuusulanjärven yli näkymälinjaa. Myös vuoden 2000 maisemaselvityksessä on esitetty erilaisia keinoja alueen hoitoon ja näkymien avaamiseen.

Oja suositellaan jätettäväksi avoimeksi ja putkittamattomaksi. Vieraslajien kitkentää suositellaan ojan ympäristössä niiden leviämisen estämiseksi. Ojan eroosiosta ja liettymisestä kärsivien kohtien eroosionhallintaa ja kunnostusta suositellaan luonnonmukaisten eroosiosuojausten ja esimerkiksi kohdennettujen tulvatasanteiden ja terassoinnin avulla.

- Tarkasteltava alue
- Tärkeä säilytettävä reunavyöhyke
- Tärkeä näkymä, joka ehdotetaan säilytettäväksi
- Tärkeä näkymä, joka ehdotetaan avattavaksi
- Sopii huonosti rakentamiseen
- Sopii hyvin rakentamiseen
- Sopii kohtalaisesti rakentamiseen
- Maisemallinen virkitysreitti
- Soveltuu korkeammalle rakentamiselle

Eriksnäsinpellon maisemallinen maankäyttösuositus

VAIKUTUKSET

Eriksnäsinpellon alueella rakentaminen pohjoisosan kallioalueelle sekä peltoalueen reunaan puustoista reunavyöhykettä mukaillen täydentää jo rakentunutta ympäröivää aluetta. Puuston säilyttäminen Saunakallion alueella vähentää maisemallisia vaikutuksia ja säilyttää mäen siluetin.

Puustoisien reunavyöhykkeiden säilyminen peltoalueella ja rakentamisen sijoittaminen sitä noudatellen vahvistaa maisematilan reunaa. Rakentaminen sijoittuu myös paremmin maisemaan, kun reunavyöhyke on yhtenäinen eikä silloin erotu niin voimakkaasti erillisenä alueena ympäristöstä. Rakentamisen sijoituessa Eriksnäsinpellon reunoille säilyy laajempi yhtenäinen peltoalue avoimena ja alueen merkittävä näkymälinja säilyy.

Rakennetun alueen hulevesien laadun ja määrän hallintaan tulisi kiinnittää huomiota ja pyrkiä vesien hallintaan luonnonmukaisin keinoin. Alue on nykyisellään peltoaluetta, joten vaikutukset valuntaan ovat pienempiä kuin luonnontilaisen alueen rakentamisen. Kuitenkin kaupunkialueilla valunta voi olla 2-4 kertaa suurempaa kuin peltoalueella.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Eriksnäsinpellon alue soveltuu maisemallisesti paikoitellen hyvin ja kohtalaisesti rakennettavaksi. Uusien rakennettavien alueiden sijoituessa nykyisten yhteyteen täydentävät ne olemassa olevaa rakennetta. Puustoa suositellaan kuitenkin säästämään mahdollisimman paljon. Lisäksi avoimen peltoalueen puustoiset saarekkeet ovat maisemallisesti arvokkaita ja niiden muodostamaa reunavyöhykettä olisi hyvä noudattaa, jolloin rakentaminen istuisi paremmin ympäristöön.

Pitkät näkymät ovat myös Eriksnäsinpellon erityinen ominaispiirre. Niiden säilyttäminen sekä näkymälinjan avaaminen Tuusulanjärven yli vahvistaisivat tätä ominaispiirrettä. Lisäksi yhtenä tärkeänä linjana on näkymän säästäminen Eriksnäsinpellon pellolle.

Eriksnäsin laakso Vanhankyläntieltä pohjoiseen vuonna 2019

ISOKYDÖN PELLOT YMPÄRISTÖINEEN

VUODEN 2000 MAISEMASELVITYS

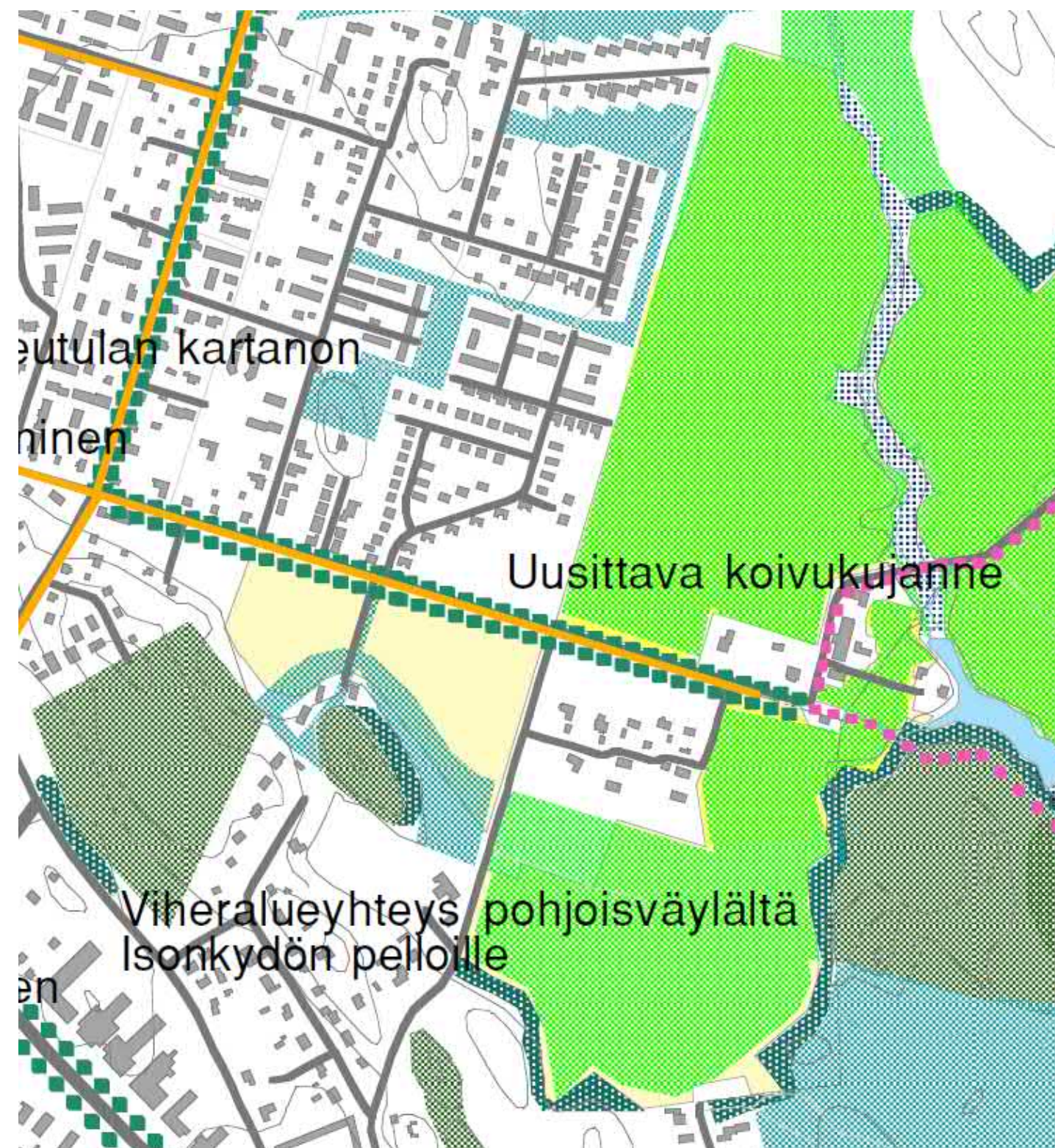
Tunnistetut maisema- ja kulttuuriarvot

”Isokydön peltoaukea on nykyisin saareke laajentuneen kaupungin keskellä. Peltoalueelta on suora yhteys Kiljuvanummen ja edelleen moottoritien ylikulkusillan kautta Lemmenlaakson ja Keravanjokilaakson alueille. Peltoaukean säilyminen viljelyksessä on tärkeää kaupungin viher- ja virkistysaluerakenteen kannalta. Jo nyt alue toimii käytännössä kaupunkilaisten virkistyskeitaana. Tässä kokonaisuudessa suorat yhteydet viereisille metsäalueille ovat tärkeitä.” (MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys, 2000)

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- Järvenpään kaupungin raja
- Tärkeä näkymäsuunta
- Umpeenkasvanut näkymäsuunta
- Vanha tie
- Vanha tie, kadonnut osuus
- 50- luvun katuverkosto
- 50- luvun katuverkosto, hävinnyt osuus

	Arvokas avoin viljelymaisema / erittäin arvokas
	/ arvokas
	Kaupunkirakenteen osa, joka sijaitsee vanhalla alavalla viljelyalueella.
	Harjualue
	Arvokas metsäalue;
kehystää maisemaa ja on arvokas osa viher- ja virkistysverkostoa
	Muu arvokas virkistysalue tai viheryhteys
	Avoin virkistysalue, (pelto, niitty tai vesialue)
	Arvokas hoidettava saareke, reunavyöhyke tms.
	Arvokas pienvesistö; purouoma ja sen ympäristön kasvillisuus
	Arvokas vanha puutarha tai puisto

Ote vuoden 2000 maisemaselvityksestä (Kuvan lähde: MA-Arkkitehdit, Maisemaselvitys)

NYKYTILA

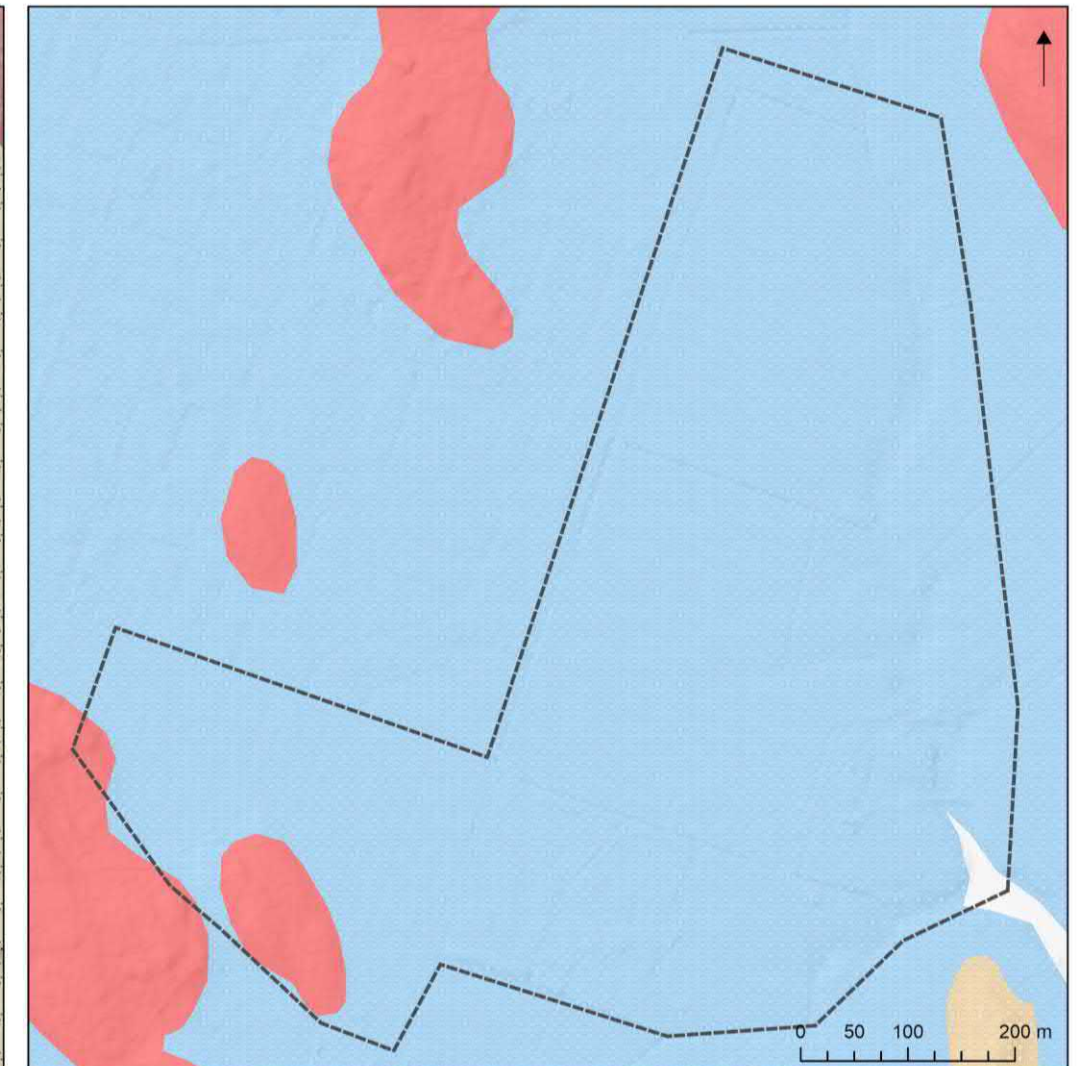
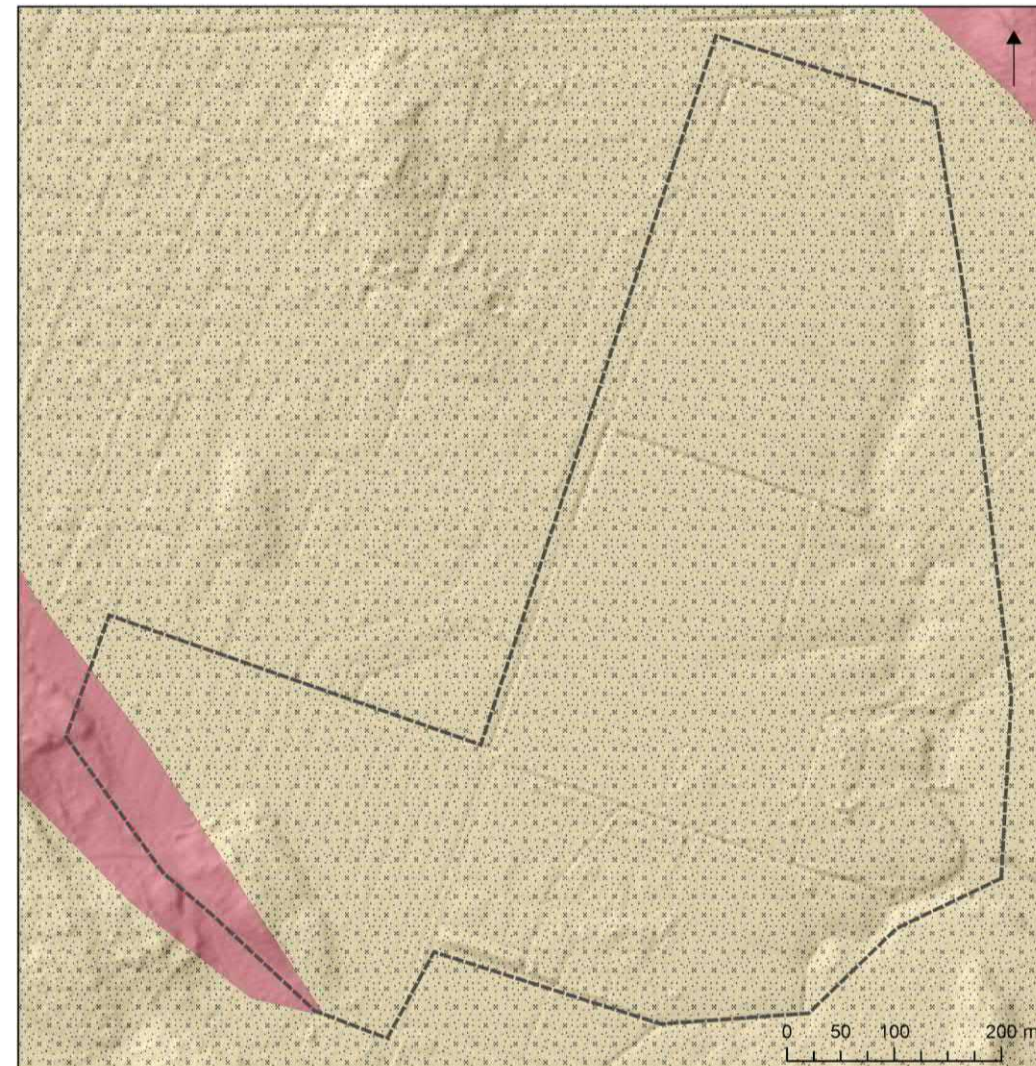
Maiseman perusrakenne

Maiseman yleispiirteet

Isokydön peltojen alue on pääasiassa avointa peltomaisemaa, joka pohjoisessa rajautuu laajempaan metsäalueeseen. Avoimien peltoalueiden välissä on laikuittain erillisiä pientaloalueita. Lisäksi länsireunalla avoin alue rajautuu laajempaan pientaloalueeseen.

Kallio- ja maaperä

Isokydön peltojen alueen kallioperä on lähes kauttaaltaan granodioriittia ja maaperä savea. Savi kuuluu hienorakenteisiin maalajeihin, jotka läpäisevät heikosti vettä ja routivat talvisin (GTK 2005). Lounaisosassa kallioperä on osittain graniittia. Luoteisosassa maaperä vaihtuu paikoitellen myös savesta kalliioisiksi alueiksi, joissa maanpeite on yleensä noin yhden metrin paksuinen.

--- Tarkasteltava alue

Kallioperä 1:200 000 Maaperä 1:20 000

Syväkivi

Mikrokliinigraniitti

Granodioriitti

Pintamaalajit

Hiekkamoreeni (Mr)

Savi (Sa)

Pohjamaalajit

Kalliomaa, maanpeite
enintään 1 m
(yleensä moreenia) (Ka)

Hiekkamoreeni (Mr),

Soramoreeni (SrMr)

Savi (Sa)

Vesi (Ve)

Isokydön peltojen ja ympäristön kalliio- ja maaperä

Korkeussuhteet

Isokydön peltojen alue on kauttaaltaan tasaista alankoaluetta. Alue painuu hieman ympäröiviä alueita matalammalle Isokydönpuron alueella.

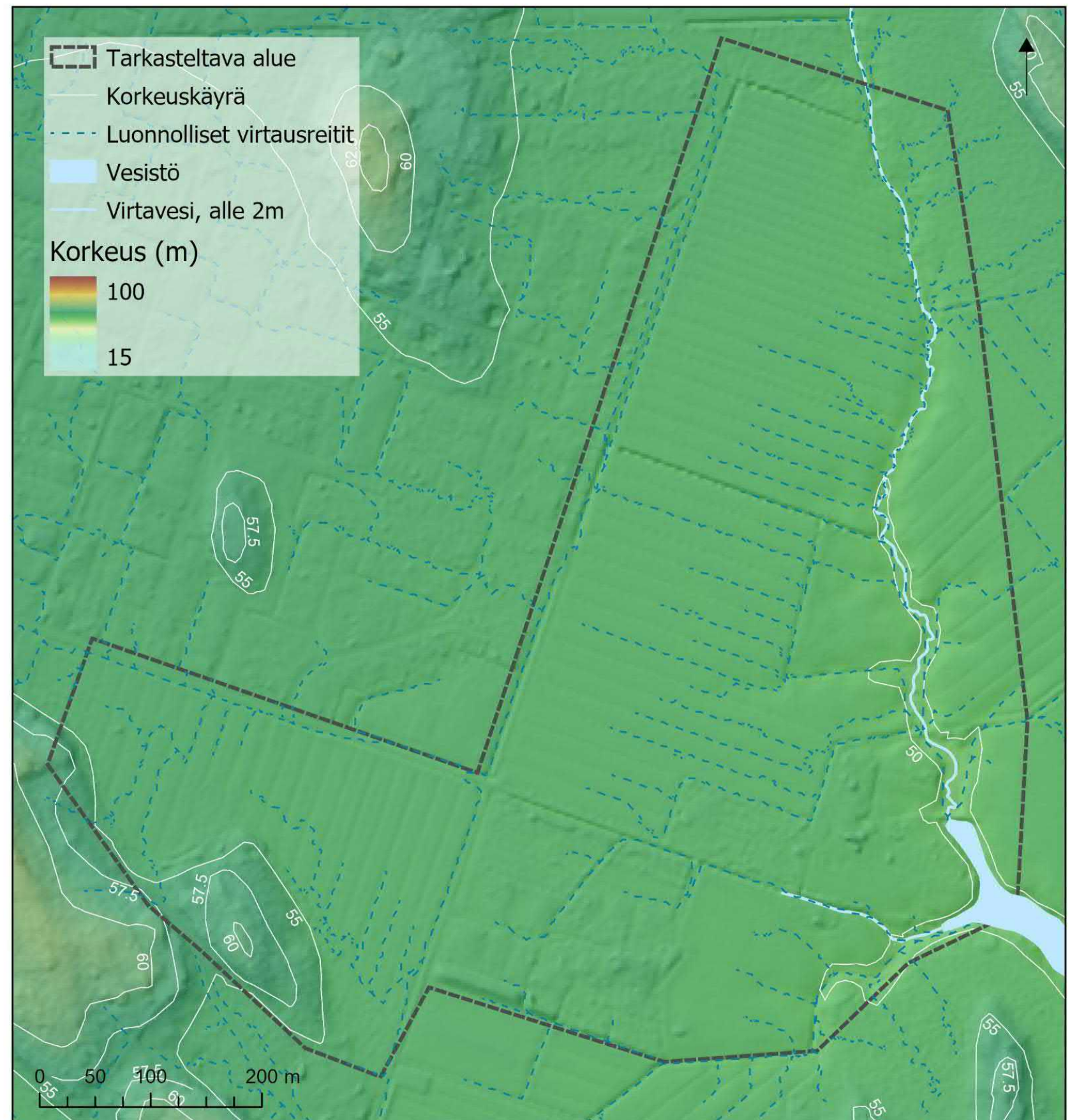
Vesiolosuhteet

Alueen vedet johtuvat alueen itäosan halkaisevaan Isokydönpuroon. Puro on tarkastelualueella voimakkaasti mutkitteleva ja se on vuoden 1964 ilmakuvan perusteella pysynyt linjaukseltaan samanlaisena. Noin 10 m leveä voimakkaasti kasvittunut purokäytävä on ekologinen yhteys Isokydönpuron eteläosan metsäalueen kautta pohjoiseen. Vesi purossa on sameaa.

Puro on savimaiden latvapuro, joka on arvioitu Etelä-Suomessa ja koko maassa vaarantuneeksi luontotyyppiä (Järvenpään pienvesiselvitys, 31.1.2017).

Alueen eteläosassa ennen Mörttisenpolkua uomalle on muodostunut kasvipeitteistä pajukkoista ja mättäistä tulvatasannealuetta, ja polusta etelään on lampimaista aluetta.

Pelto- ja maatalousmailla syntyy valuntaa luonnontilaisia alueita enemmän ja samalla haihdunta on vähäisempää. Peltomailta valuu helposti kiintoainesta ja ravinteita sarkaojien kautta puroon, erityisesti keväällä lumen sulannan yhteydessä maan ollessa paljas.

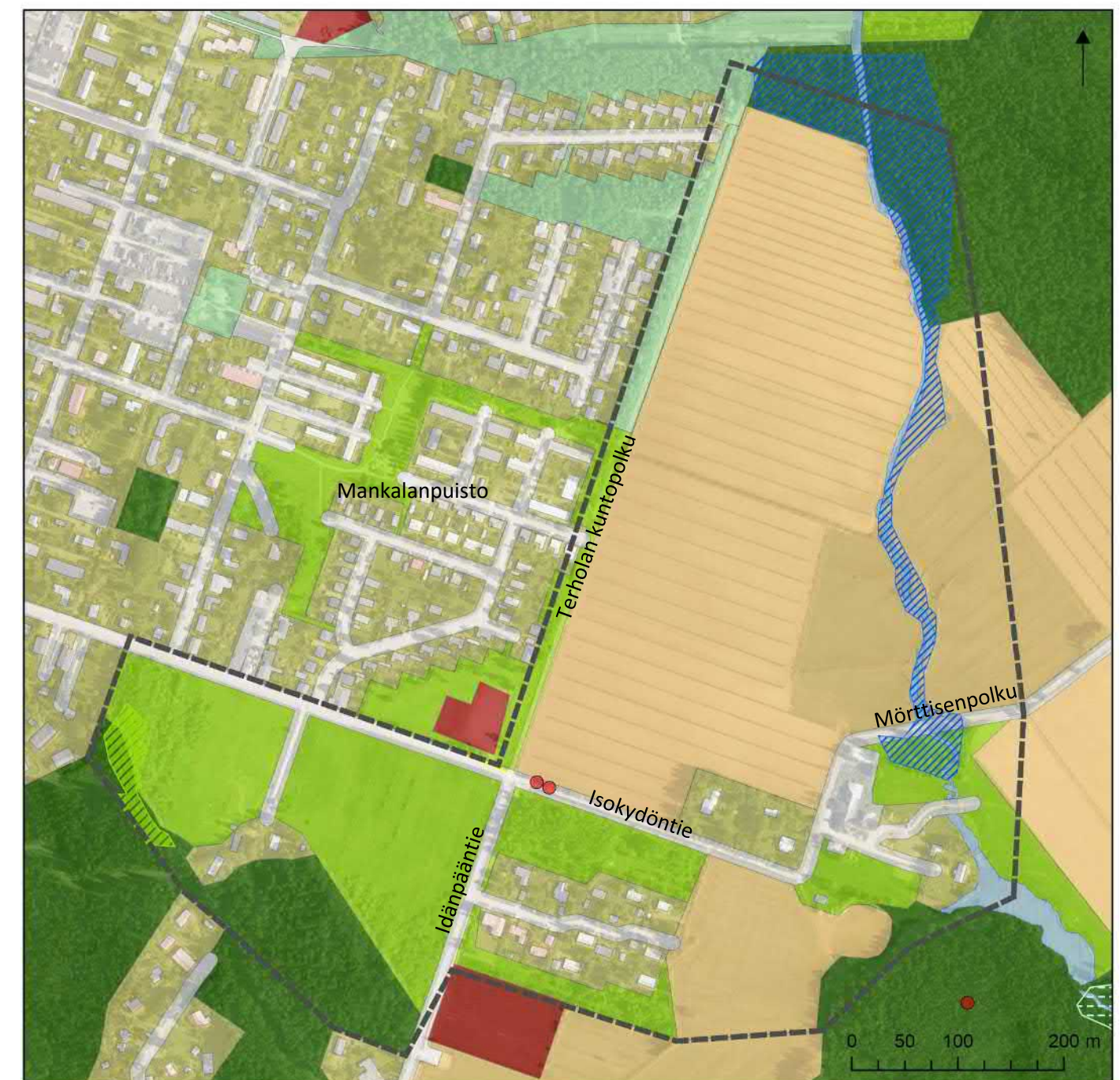
Isokydön peltojen ja ympäristön korkeussuhteet

Kasvillisuus

Isokydön peltojen alue on pääasiassa avointa maatalousmaata, jonka poikki kulkee purokäytävä. Lisäksi etelässä on laajempi avoin maatalousmaan alue. Purokäytävän ympäristö on lehtoaluetta, joka jatkuu pohjoisosassa olevaan laajempaan metsäalueeseen asti.

Alueen länsipuoli rajautuu pientalovaltaiseen alueeseen, jossa kasvillisuus koostuu pääasiassa tonttivihreästä. Pientaloalueiden ympärillä ja välissä on muutamia puisto- ja niitty-alueita.

Etelässä kasvillisuus on puustoista niittyaluetta, jota reunustavat pientaloalueet. Lisäksi pientaloalueiden välissä alueen eteläosassa on metsäisempi alue.

 Tarkasteltava alue

Arvokkaat luontotyyppikohteet

 Lehto

 Lehto ja puro

 Lehto, purokäytävä, puro

 Vienansaraesiintymä

 Huomionarvoiset pistemäiset kohteet

Viherrakenteen rajaus

 metsät

 maatalousmaat

 niityt

 puistot

 tonttivihreä

 pinnoittamattomat urheilualueet

 pienvedet

Isokydön peltojen ja ympäristön viherrakenne

Kulttuuriympäristön pääpiirteet

Alueen kulttuuriympäristön arvot ovat paikallisia. Alueella sijaitsee vanhojen tilojen ympäristö, joka on rakentunut 1900-luvun alussa.

Maankäytön ja asutuksen historia

Isokydön peltöjen vanhojen tilojen alue on rakentunut 1900-luvun alussa. Alue on ollut vähäisesti rakentunut vielä vuonna 1964, jolloin vanhempi ilmapäätö alueelta on otettu. Ympäröivä asutusalue on pääosin rakentunut vasta 1970–1980-luvuilla.

Rakennusperintö sekä historialliset kohteet

Isokydön tilan vanha päärakennus on oletettavasti tuotu Kannakselta Järvenpäähän vuonna 1910, joten sillä on merkitystä historiallisen prosessin todisteena ja esimerkkinä Kannakselta siirretystä huvilasta (Ramboll 2017). Alueella ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Isokydön peltöjen ja ympäristön asutus ilmapäätöissä 1964 ja 2019
(ilmapäätöt Järvenpään kaupungin karttapalvelusta)

 Tarkasteltava alue

Arvokkaat kulttuuriympäristöt (selvitys 2017)

 Suojellaan kaavoituksella

 Suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä

 Suojellaan kaavoituksella

 Suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä

Isokydön peltöjen ja ympäristön kulttuurihistorialliset kohteet (selvityksessä tunnistetut suojeltavat kohteet on ehdotettu suojeltavaksi asemakaavalla)

Nykyinen ja suunniteltu yhdyskuntarakenne

Nykyisin alue on pääasiassa pientalovaltaista aluetta. Isokydön tila on yksityisomistuksessa. Aluetta ympäröivät pellot ovat viljelykäytössä.

Yleiskaavaluonnoksessa alueelle on osoitettu lisää pientalovaltaista asuntoaluetta. Lisäksi peltoalueen yli on osoitettu tulevaisuudessa merkittävä tielinjaus.

Maiseman arvot ja häiriötekijät

Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Isokydön vanhojen tilojen ympäristöt omaavat paikallisesti merkittäviä kulttuuriympäristön arvoja, jotka on ehdotettu suojeltavaksi asemakaavalla. Alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä kulttuuri- tai maisema-arvoja.

Alueen luontoarvot

Puroalueen ympäristöön sijoittuva lehtoalue on metsälakikohteisiin kuuluva rehevä lehtolaikku. Lisäksi alueen perattu puro kuuluu muihin arvokkaisiin luontokohteisiin, mutta ei ole lainsäädännöllinen kohde (Faunatica 2015).

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat häiriöt ja uhat

Isokydön pelloille ympäristöineen on osoitettu lisää rakentamista, joka saattaa sulkea nykyisiä avoimia näkymälinjoja.

Maisemarakenne ja maisemakuva

Maisemarakenne

Isokydön pellot ympäristöineen ovat pääosin tasaista savimaata, jossa ei ole suuria pinnanvaihteluja. Alue on pääosin avointa peltomaisemaa. Avoimen peltoalueen keskelle sijoittuu vanha tilan alue. Lännessä avointa peltomaisemaa rajaa rakennettu pientalovaltainen alue. Aluetta reunustaa pohjoisessa yhtenäinen metsävyöhyke, joka rajaa maisematilaa pellon yli avautuvissa näkymissä. Alueen läpi kulkee puro, jota ympäröi matalan puuston lehtovyöhyke.

Lounaisosassa sijaitsevat puustoiset savimaan niittyalueet ja puustoisempi kallioalue. Isokydön peltojen aluetta ympäröi myös lounaassa pientalovaltainen rakennettu alue.

Maisemakuva

Isokydön peltojen maisemakuva rajautuu pääasiassa pohjoisosassa sijaitsevaan puutoiseen reunavyöhykkeeseen. Alueen keskelle sijoittuu avoimempi peltoalue, josta on pitkä näkymä peltoalueen yli. Maisemallinen solmukohta sijaitsee avoimen peltoalueen lounaiskulmassa, josta on laaja näkymä koko alueen yli maisemaa reunustavalle metsäalueelle asti.

Alueen maisemakuvassa erottuu peltojen keskelle sijoittuva pientaloalue, joka on rajattu ympäristöstä puutoisella vyöhykkeellä. Isokydön vanhan tilan alue erottuu maisemasta maamerkinä. Peltoalueen keskellä kulkeva Isokydönpuro jakaa maisemallisesti yhtenäisiä peltoalueita. Peltoalueilla sijaitsee lisäksi muutama maisemallisesti tärkeä yksittäinen puu.

Maisematilat

Isokydön peltojen ympäristössä on erilaisten avointen maisematilojen sarja, kun vanhan tilan ympärille sijoittuu useita peltoalueita, joita rajaavat puustoisemmat ja sulkeutuneemmat vyöhykkeet. Maisematilaa rajaa selkeästi pohjoisen metsäalue, sekä Mankalanpuiston rakennettujen pientaloalueiden reunat. Etelässä ympäristö muuttuu myös puustoisemmaksi avoimen peltoalueen reunamilla.

Isokydön peltojen ja ympäristön maisemarakenne

- Tarkasteltava alue
- Avoim maisematila, laaja-alaiset peltoalueet
- Puoliavoin maisematila, pelikenttä/ joutomaa, jota ympäröi puusto
- Puoliavoin maisematila, niityn ja matalan puuston vaihtelu
- Puoliavoin maisematila, puustoinen jokilaakso/kosteikko
- Sulkeutunut maisematila
- Piha-alue, pienipiirteinen pientaloalue
- Piha-alue, laaja-alaiset rakennukset ja puustoa
- Näkymälinja
- Maisematilaa rajaava havupuuvaltainen puu tai pensasvyöhyke/-kujanne
- Maisematilaa rajaava lehtipuuvaltainen puu- tai pensasvyöhyke/-kujanne
- Maisematilaa rajaava rakennettu reuna
- Maisemallisesti arvokas puu
- Näkymälinja
- Sisäinen näkymä
- Maamerkki

Virkistyskäyttö

Virkistysalueverkosto

Isokydönpeltojen ympäristössä on useita erilaisia pientaloalueen keskellä sijaitsevia leikkipuistoalueita sekä lähiliikuntapaikkoja.

Avoin peltoalue on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu osittain virkistysalueeksi ja se on yhteydessä pohjoisosan metsäalueeseen. Virkistysaluemerkinnällä alue varataan yleiseen virkistystoimintaan, ulkoiluun ja luonnon kokemiseen (Järvenpään kaupunki 2019).

Virkistysreitistö

Isokydön peltojen ympäristössä kulkee etelästä pohjoiseen Terholan kuntopolku, joka talvella toimii myös hiihtolatuna.

Viheralueverkoston nykytila ja kehitystarpeet kasvavassa kaupungissa -selvityksessä alueelle on osoitettu virkistysreittiyhteyksitarpeita puroalueen ympäristöön (Järvenpään kaupunki 2016).

MAISEMALLINEN MAANKÄYTTÖSUOSITUS

Maisemakuvallisesti sopivin alue rakentamiselle on alueen pohjoispuoli, jossa rakentaminen tukeutuisi maisematilaa rajaavaan metsäiseen reunavyöhykkeeseen sekä länsipuolella sijaitsevaan pientaloalueeseen. Pohjoisosan rakentamisen jälkeen rakentamista olisi luonteva jatkaa etelämmäs siten, että uusi rakentaminen loisi yhtenäistä rajaa laajan peltoalueen länsireunalle.

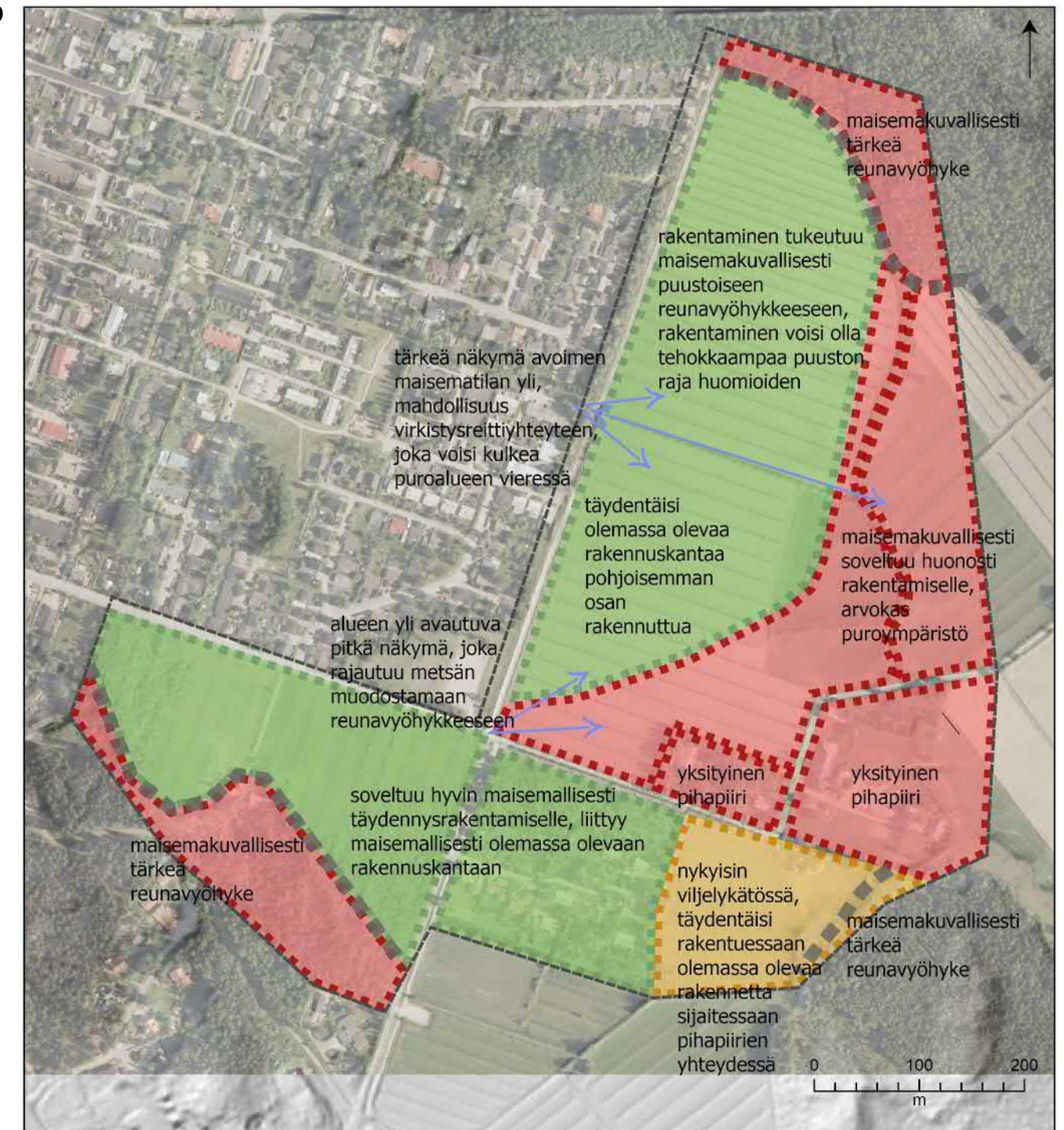
Rakennettavan alueen jakautuminen kahteen eri osaan säilyttäisi näkymälinjan pientaloalueelta ja mahdollistaisi virkistysreittiyhteyden rakentamisen alueelle. Virkistysreittiyhteys voisi kulkea puronvarren kautta alueen läpi.

Alueen kaakkoisosa suositellaan jätettävän rakentamatta, jolloin nykyiset pihapiirit ja niiden muodostama reunavyöhyke rajaisi peltoaluetta ja alueen läpi kulkeva näkymälinja jäisi avoimeksi ja maisematilan reuna eheäksi. Lisäksi arvokas puroympäristö soveltuu huonosti rakentamiselle.

Isokydönpeltojen ympäristön eteläosassa rakentaminen täydentäisi jo rakentunutta aluetta sijoituessaan nykyisen Mankalanpuiston asuinalueen yhteyteen. Lisäksi se jättäisi rakentamattomaksi isompaan viheralueeseen liittyvän puustoisin reunavyöhykkeen virkistys- ja luontoarvoineen. Uuden alueen täydentyminen tukeutuisi puustoiseen reunaan eikä erottuisi kauas maisemassa.

Nykyisin viljelyskäytössä oleva pieni peltoalue Isokydöntien eteläpuolella soveltuisi tulevaisuudessa maisemakuvallisesti kohtalaisesti rakentamiselle. Alue sijoittuu nykyisten pihapiirien yhteyteen, jolloin alue täydentäisi nykyistä rakennuskantaa. Rakentamisen suositeltaisiin olevan yhtenevää ympäröivien pihapiirien kanssa.

Alueen läpi kulkeva tieyhteys tulee tulevaisuudessa vaatimaan tehokkaampaa rakentamista. Maisemakuvallisesti tehokkaampi rakentaminen olisi mahdollista pohjoisessa puuston reunavyöhykkeen läheisyydessä, puuston reuna ja korkeus huomioiden.

Tarkasteltava alue	Sopii huonosti rakentamiseen
Tärkeä säilytettävä reunavyöhyke	Sopii hyvin rakentamiseen
Tärkeä näkymä, joka ehdotetaan säilytettäväksi	Sopii kohtalaisesti rakentamiseen

Isokydön peltojen ja ympäristön maankäyttösuositus

VAIKUTUKSET

Rakentaminen tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa rakennetummaksi ja pienentämään laajan peltoalueen kokoa sen länsireunalta. Uuden rakentamisen sijoituessa nykyisten maisematilan reunojen yhteyteen maisemallisesti merkittävän laajan peltoalueen reunavyöhykkeet eivät muutu merkittävästi nykyisestä. Pitkät ja avoimet näkymät peltoalueelle säilyvät ja paikan luonne säilyy, vaikkakin muuttuu rakennetummaksi.

Avoimet näkymälinjat vähenevät ja rakentuvat, mutta tärkeimpien pitkien näkymälinjojen säilyttäminen kytkee rakennetun alueen osaksi laajempaa maisematilaa ja lisää alueen avoimuuden tunnetta. Rakentamisen tarkemmalla sijoittamisella ja massoittelulla voidaan luoda uutta ja kaupunkikuvallisesti hienoa ympäristöä, jossa metsän rajaama perinteinen peltomaisema liittyy uuteen rakennettuun ympäristöön siten, että ne kytkeytyvät toiminnoiltaan ja näkymiltään hyvin yhteen.

Rakennetun alueen hulevesien laadun ja määrän hallintaan tulisi kiinnittää huomiota ja pyrkiä vesien hallintaan luonnonmukaisin keinoin. Kaupunkialueilla valunta voi olla 2-4 kertaa suurempaa kuin peltoalueella. Tämän vuoksi esim. kasvipeitteisten kosteikkojen vaikutus voi olla kaupunkialueilla suurempi kuin maatalousalueilla, joissa ravinnepiikit tulevat lumen sulannan yhteydessä.

Puruomalle tulee jättää riittävä suojavyöhyke. Purouoman säilyminen mutkittelevana ja luonnonmukaisena reunavyöhykkeineen mahdollistaa luonnonmukaisen ja viihtyisän virkistysalueen muodostumisen. Rakennettavien alueiden virtaamia tulisi viivyttää ja kiinnittää huomiota hulevesien laatuun. Näin voidaan myös parantaa puroon purkautuvien vesien laatua nykyisestä.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Isokydön pellot ovat avoimia maisematiloja, joita rakentaminen tulee muuttamaan. Rakentaminen sijoittuu luontevimmin puustoisten reunavyöhykkeiden yhteyteen. Keskeisimmät näkymälinjat avoimeen peltomaisemaan ehdotetaan säilytettäväksi. Purouoman läheisyydestä johtuen alueen hulevesien määrään ja laatuun tulisi rakentamisen yhteydessä kiinnittää huomiota.

Pohjoisen metsänreuna

Puroympäristö

LÄHTEET

GTK (2005). Maaperäkartan käyttöopas. <http://weppi.gtk.fi/aineistot/mp-opas/>

Faunatica (2015). Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015. Järvenpään kaupunki.

Kyrölä (1984). Kartanoitten katveessa. http://www.jykls.net/kartanoitten_katveessa_sivut1-64_jarvenpaan_kartano.pdf

Järvenpään kaupunki (2019). Järvenpään yleiskaava 2040. Yleiskaavaluonnos.
https://www.jarvenpaa.fi/attachments/text_editor/20686.pdf?name=Jarvenpaan_yleiskaava_2040_kaavaluonnoksen_kartat

Järvenpään kaupunki (2019). Järvenpään yleiskaava 2040. Yleiskaavaluonnoksen selostus.
https://www.jarvenpaa.fi/attachments/text_editor/20664.pdf?name=Yleiskaavaluonnoksen_selostus

Järvenpään kaupunki (2016). Viheralueverkoston nykytila ja kehitystarpeet kasvavassa kaupungissa.

MA-Arkkitehdit (2000). Järvenpään maisemaselvitys. Järvenpään kaupunki.

Museovirasto (2009). Tuusulan Rantatien kulttuurimaisema. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1477

Museovirasto (2017a). Vanhankylän kartano. Kulttuuriympäristön palveluikkuna. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1000030876

Museovirasto (2017a). Vanhakylä Myllymäki 2. Kulttuuriympäristön palveluikkuna.
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1000030878

Pykälä, J. & T. Bonn (2000). Uudenmaan perinnemaisemat. Alueelliset ympäristöjulkaisut 178. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Pöyry (2017). Järvenpään pienvesiselvitys. Järvenpään kaupunki.

Ramboll (2017). Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma 2017. Järvenpään kaupunki.

Uudenmaan liitto (2006). Uudenmaan maakuntakaava. https://www.uudenmaanliitto.fi/files/18176/mkaava_081106.pdf

Uudenmaan liitto (2012). Missä maat ovat mainioimmat – Uudenmaan kulttuuriympäristöt. Uudenmaan liiton julkaisuja E 114 – 2012.

Uudenmaan liitto (2019). Uusimaa-kaava 2050. Helsingin seudun vaihemaakuntakaava.
https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23484/Helsingin_Seudun_vaihemaakuntakaava_Uusimaa-kaavan_ehdotusvaihe_kevat_2019.pdf

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2013). MAISEMASELVITYS Tietoa maisemasta ja suuntaviivoja suunnittelun tueksi. Opas 9.

LÄHTEET - PAIKKATIETOAINOSTOT

Järvenpään kaupungin karttapalvelu ja WMS-rajapinta (ilmakuva v. 2019)

Kallio- ja maaperäkartat: Maaperäkartta 1:20 000, kallioperäkartta 1:200 000, Geologian tutkimuskeskus, haettu 05/2019

Viherrakennekartat: Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt -selvityksen paikkatietoaineisto 2016, SYKE; Viheralueverkoston nykytila ja kehitystarpeet kasvavassa kaupungissa -selvityksen paikkatietoaineisto 2016, Järvenpään kaupunki

Korkeussuhteita kuvaavat kartat: Maanmittauslaitos, korkeusmalli ja maastotietokannan aineisto, haettu 05/2019

Kulttuuriympäristökartat: Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma 2017 -selvityksen paikkatietoaineisto, Ramboll; Museoviraston paikkatietoaineisto, haettu 05/2019; Uudenmaan liiton Uudenmaan maakuntakaava-aineisto, haettu 05/2019

Näkymäanalyysin kartat: Järvenpään laserkeilausaineisto

LIITE 1 Vanhankylänniemen Annitädintien ja Stålhanentien välisen alueen näkyvyysanalyysi

Menetelmä

Näkyvyysanalyysissä on paikkatietoaineistojen avulla pyritty tarkastelemaan kuinka kauaksi mahdollinen rakentaminen näkyisi maisemassa. Aineistona on käytetty laserkeilauspistepilviaineistoa, josta on laadittu korkeusmalli. Rakennuksien sijaintia on tarkasteltu pisteiden avulla ja niille on eri vaihtoehdoissa määritelty erilaisia korkeuksia.

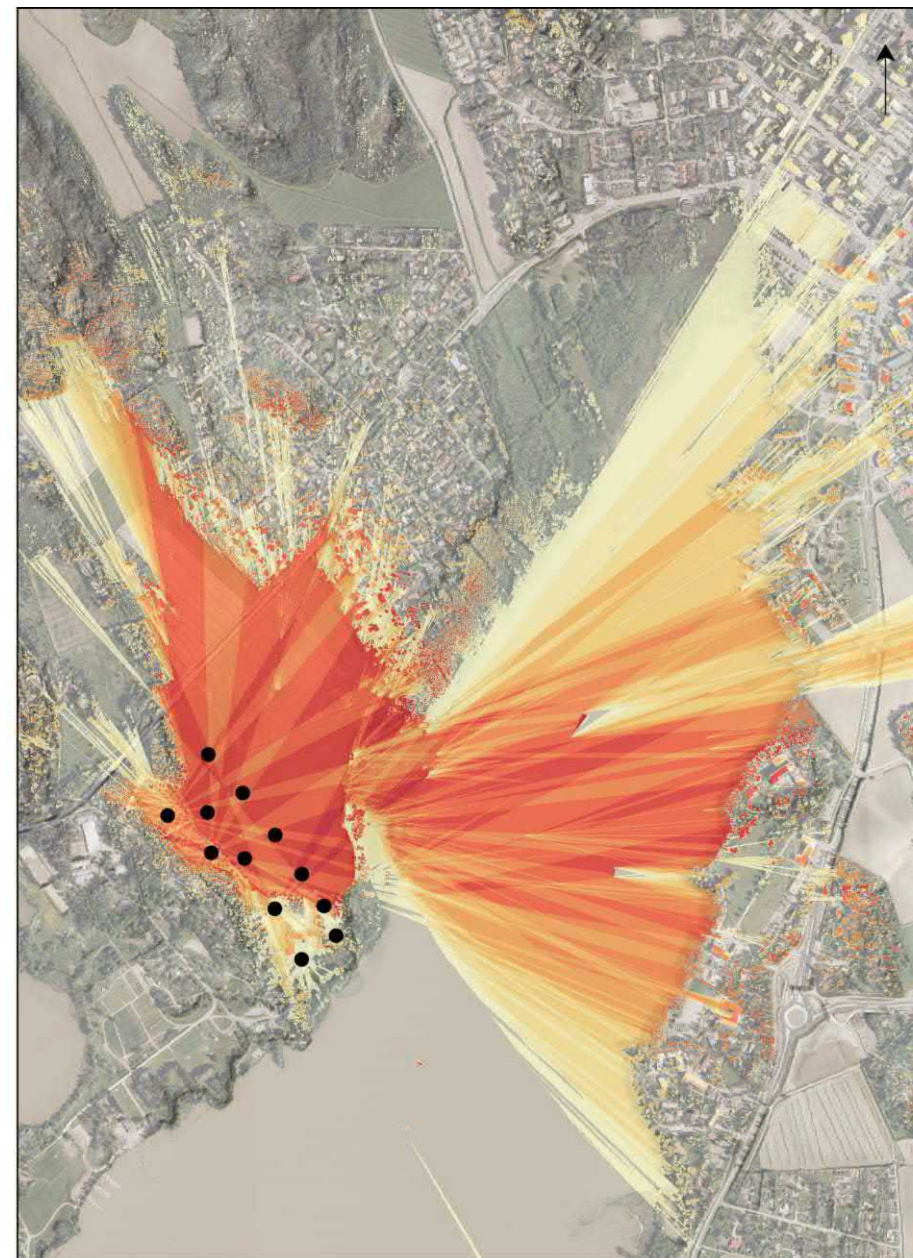
Pistepilviaineistossa olleista hajapisteistä johtuen näkymäalueella on muutamia häiriökohtia.

Näkymäanalyysi on puhtaasti laskennallinen tarkastelumuo, eikä se ota huomioon maiseman ja maaston muutoksia, kuten puuston lehtipeitteen vaihtelua.

VE1 A ja B

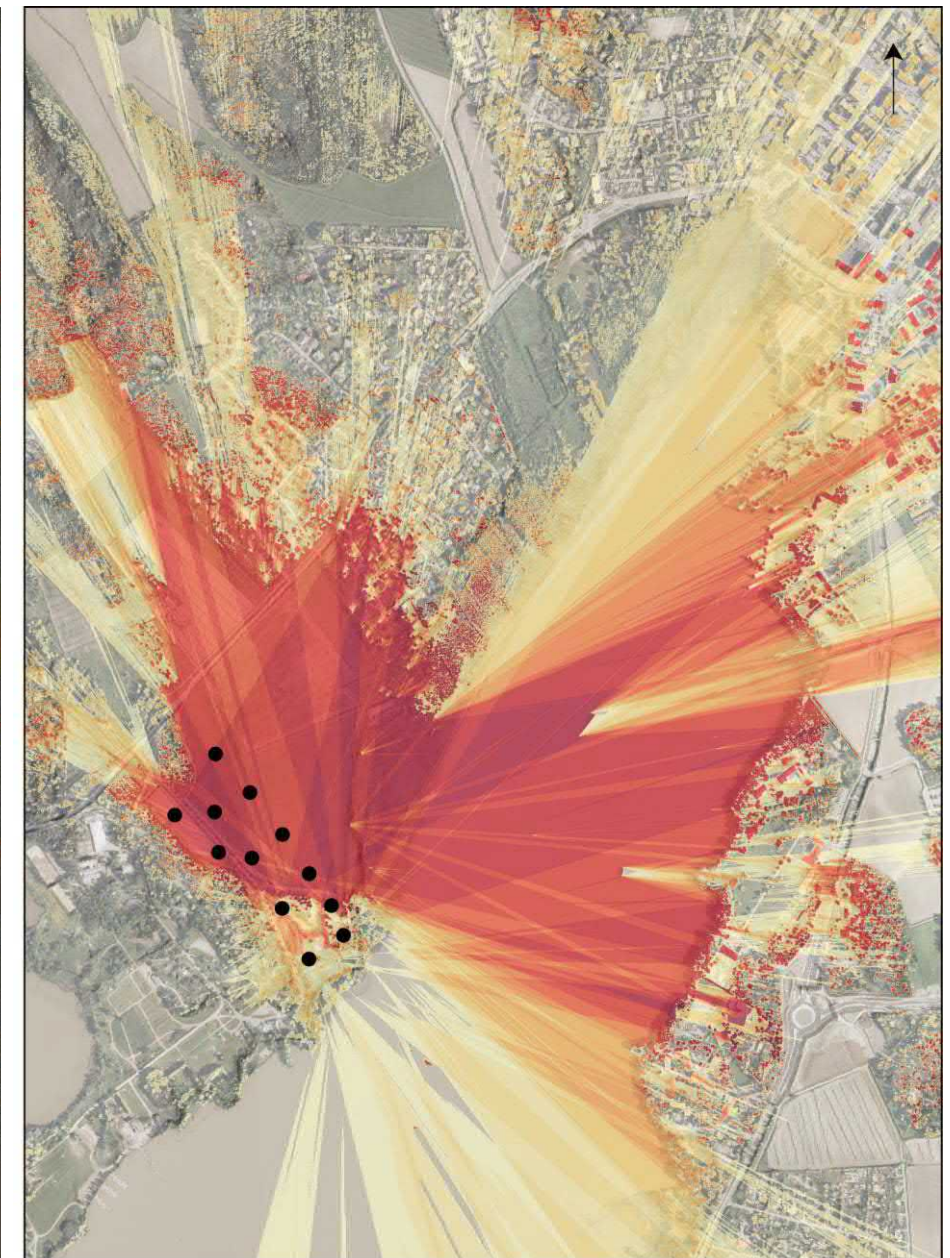
Vaihtoehdoissa 1 A ja B on tarkastelu kahdentoista eri pisteen sijoittumista. Vaihtoehdossa 1 A pellolle ja Stålhanentien varteen sijoittuvat rakennukset ovat tarkastelussa 1-kerroksisia. Entisen terveystakeskuksen rakennukset ovat tarkastelussa 2-kerroksisia.

Vaihtoehdossa 1 B pellolle ja Stålhanentien varteen sijoittuvat rakennukset ovat tarkastelussa 2-kerroksisia. Entisen terveystakeskuksen rakennukset ovat tarkastelussa 4-kerroksisia.

Näkymäanalyysi VE1 A

● Näkymäpisteet
Näkymäalue
12 havaintopistettä
1

Näkymäanalyysi VE1 B

● Näkymäpisteet
Näkymäalue
12 havaintopistettä
1

Vaihtoehtojen näkymäalueita verrattaessa voi huomata että näkymäalue kasvaa suhteellisen laajaksi ja rakennuksen näkyvät melko voimakkaasti vaihtoehdossa 1B.

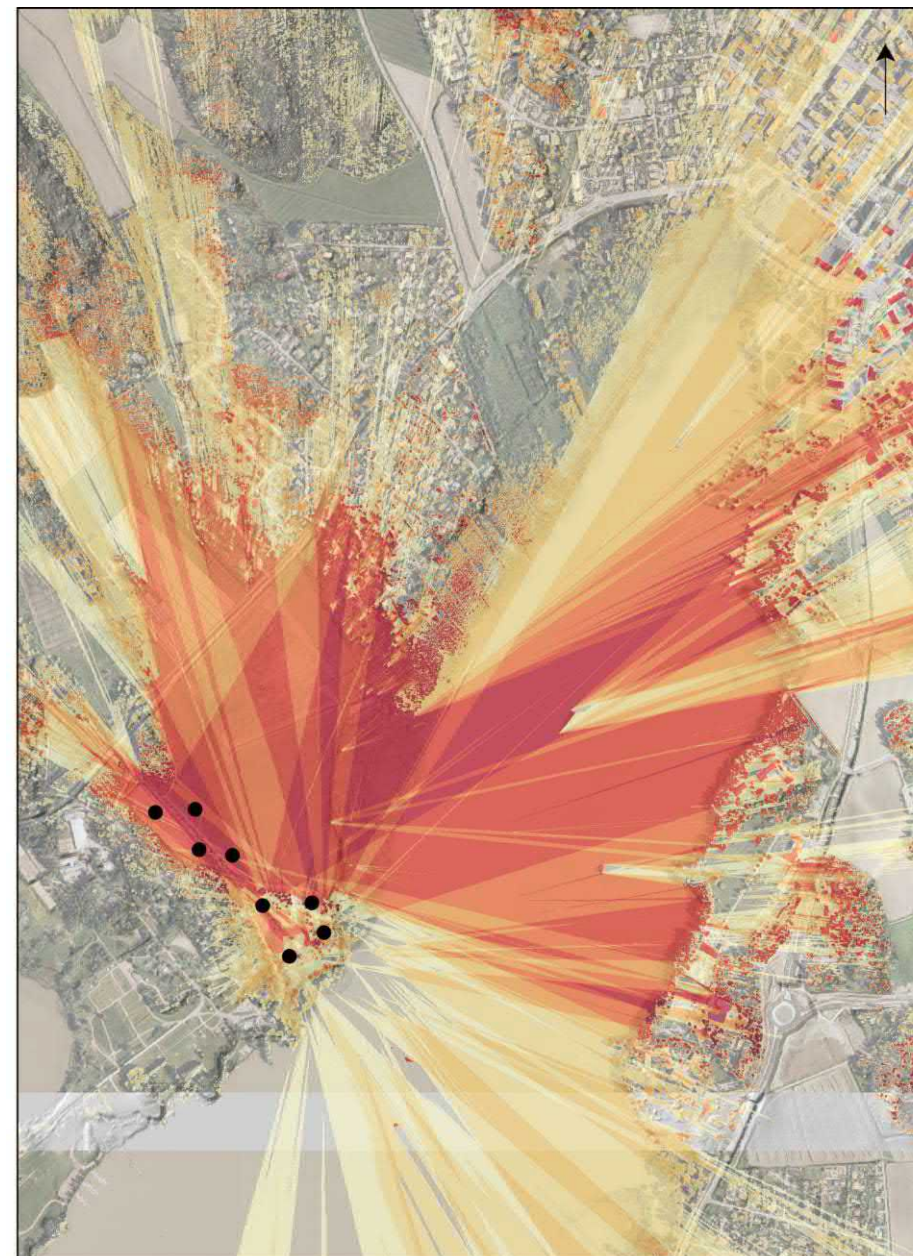
VE2 A ja B

Vaihtoehdoissa 1A ja 1B on puolestaan tarkastelu kahdeksan eri pisteen sijoittumista. Vaihtoehdossa 2A pellolle ja Stålhanentien varteen sijoittuvat rakennukset ovat tarkastelussa 2-kerroksisia. Entisen terveyskeskuksen rakennukset ovat tarkastelussa 4-kerroksisia, samalla tavoin kuin vaihtoehdossa 1B, mutta osa pellon rakennuksista on jätetty pois.

Vaihtoehdossa 2B pellolle ja Stålhanentien varteen sijoittuvat rakennukset ovat tarkastelussa 3-kerroksisia. Entisen terveyskeskuksen rakennukset ovat tarkastelussa 8-kerroksisia.

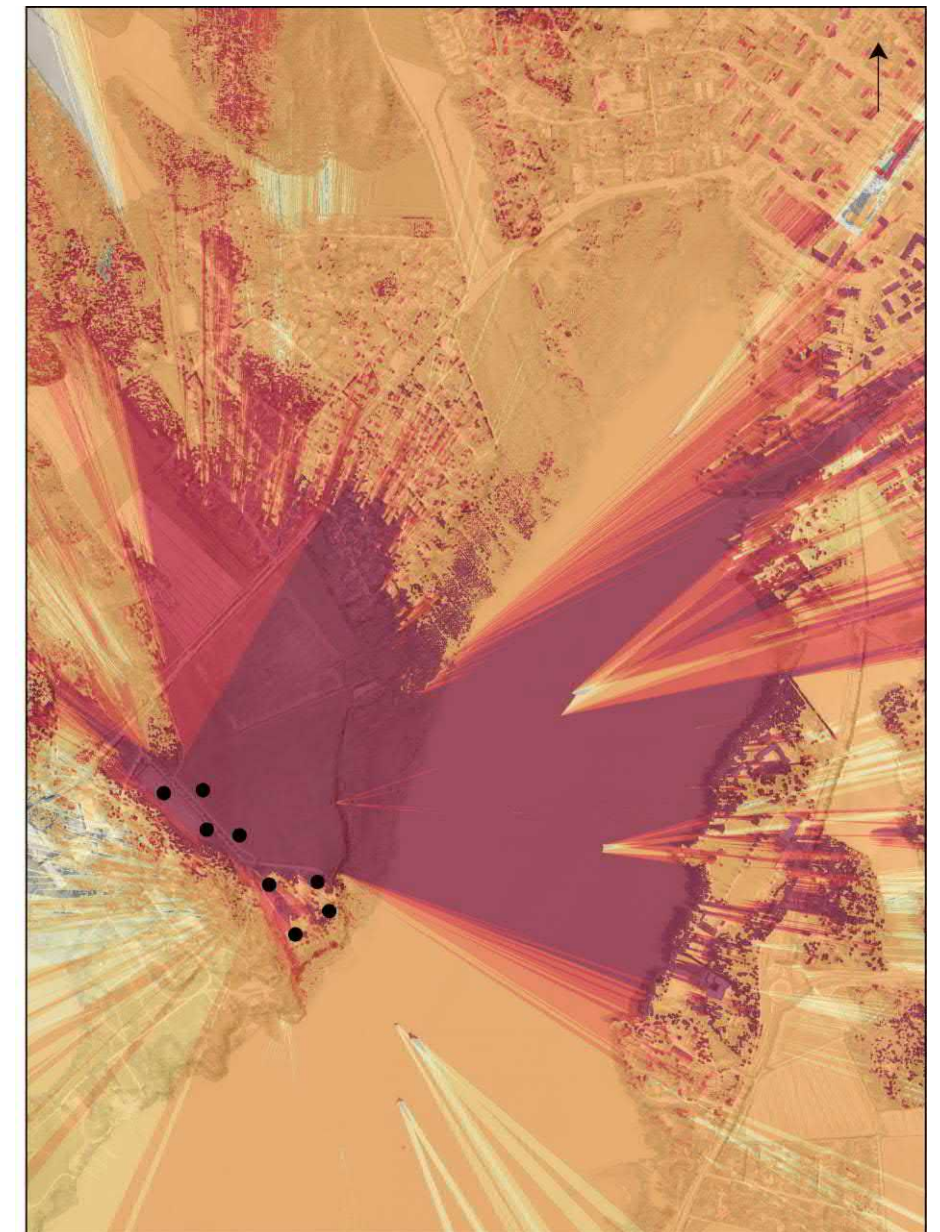
Vaihtoehdossa 2B näkymäalue pellon alueella on voimakkaampi kuin vaihtoehdossa 1B. Rakennusten sijoittuminen tienvarteen, pois avoimelta peltoalueelta pienentää näkymäalueen voimakkuutta.

Tehokkaimmassa vaihtoehdossa 2B näkyvyysalue on laajin ja voimakkain. Korkeat rakennukset näkyvät maisemassa järven yli, mutta analyysi ei ota huomioon kuinka suuri osa rakennuksista järven yli näkyy.

Näkymäanalyysi VE2 A

● Näkymäpisteet
Näkymäalue
8 havaintopistettä
1

Näkymäanalyysi VE2 B

● Näkymäpisteet
Näkymäalue
8 havaintopistettä
1